

Samenwerkingsverband V(S)O
Duin- en Bollenstreek

Ondersteuningsplan 2022-2026

**Gelijke onderwijskansen voor alle
V(S)O-leerlingen in de Duin- en Bollenstreek**

Voorwoord

Voor u ligt het Ondersteuningsplan 2022-2026 van het Samenwerkingsverband Voortgezet (Speciaal) Onderwijs Duin- en Bollenstreek. Dit ondersteuningsplan geeft richting aan passend onderwijs in de regio Duin- en Bollenstreek. In het ondersteuningsplan leest u:

- Hoe we voor leerlingen, die extra ondersteuning nodig hebben, een passende plek en passende begeleiding organiseren.
- Op welke manier we onze middelen inzetten.
- Wat onze speerpunten voor de komende jaren zijn.

Het plan is geen doel op zich. Het is een middel voor scholen om met elkaar in gesprek te gaan, om SMART afspraken te maken en om in gesprek te blijven over wat beter en slimmer kan.

Om tot dit plan te komen hebben we gesprekken en bijeenkomsten georganiseerd met alle betrokken partijen: onder andere het Samenwerkingsverband PO Duin- en Bollenstreek, schooldirecteuren en -bestuurders, wethouders, beleidsmedewerkers gemeenten, ondersteuningscoördinatoren, ouders en leerkrachten (OPR), leerplichtambtenaren, schoolpsychologen, jeugdhulp, dagbestedingslocaties, jongerenwerkers. Kortom, iedereen die een rol speelt in het bereiken van ons gezamenlijke doel:

Gelijke onderwijskansen voor alle V(S)O leerlingen in de Duin- en Bollenstreek.

Over 15 jaar, hebben we een aanzienlijke stap gezet richting inclusiever onderwijs'. Deze ambitie wordt uitgesproken in de verbeteraanpak passend onderwijs. Leerlingen met en zonder

ondersteuningsbehoefte kunnen, vaker samen en dicht bij huis, naar dezelfde school. Ze ontmoeten elkaar op het schoolplein en in de klas. Voor leerlingen waar dat voor nodig is, blijft er een plek in een specialistische setting. Dit ondersteuningsplan 2022-2026 vertaalt deze ambitie naar concrete plannen voor de Duin- en Bollenstreek.

Uitdagingen in gezamenlijkheid oppakken

De afgelopen jaren zijn we vooral bezig geweest met de coronapandemie en het opvangen van de gevolgen daarvan. De kansenongelijkheid voor jongeren lijkt groter te zijn geworden. Jongeren en gezinnen die het al moeilijk hadden, hebben het nog wat zwaarder gekregen. We zien ook dat de huidige personeelstekorten in verschillende sectoren en de ervaren werkdruk bij de docenten, een realistische ambitie vergt. Soms is een onorthodoxe aanpak nodig en het besef dat we deze uitdagingen alleen maar in gezamenlijkheid kunnen oppakken.

Het aantal leerlingen dat naar het speciaal onderwijs gaat is in onze regio de afgelopen jaren gestegen naar 4% en zit

inmiddels boven het landelijke gemiddelde. Er is sprake van een vastlopende groep jongeren, uitgevallen uit het onderwijs of in ieder geval beperkt aanwezig op school. Daarnaast zien we in onze regio een bovengemiddeld middelengebruik en veel jongeren met angst. Het totaal aantal leerlingen zal tot 2030 naar schatting met ruim 8% afnemen, waarna de groei weer in zal zetten.

Onze opgave

In de afgelopen jaren is al veel bereikt. Maar om de gelijke onderwijskansen voor alle v(s)o-leerlingen in de Duin- en Bollenstreek te bevorderen is het nodig het huidige onderwijs nog passender en inclusiever te maken. Het streven is dat meer leerlingen in de eigen regio naar school kunnen. Speciaal onderwijs zal als expertise en voorziening hard nodig zijn en blijven. Bij voorkeur meer geïntegreerd in het reguliere onderwijs en als onderwijsvoorziening voor de leerlingen die in het speciaal onderwijs het beste tot hun recht komen.

Het zou mooi zijn als we de goede lessen uit deze periode kunnen vasthouden.

We stellen ons tot doel om de jaarlijkse stijging van het aantal VSO leerlingen af te buigen tot een VSO deelnamepercentage van 3,6% in 2026.

Het regionale onderwijsaanbod zal uitgebreid moeten worden om meer leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften regionaal te kunnen opvangen. Dit kan het reguliere onderwijs niet alleen. De kennis en expertise van het speciaal onderwijs alsook de inzet van de jeugdhulp en het welzijnswerk op de scholen zal een grote bijdrage kunnen en moeten leveren. Daarnaast is het essentieel om samen op te trekken met het basisonderwijs.

Deze uitdaging pakken we op in gezamenlijkheid met het Samenwerkingsverband PO Duin- en Bollenstreek.

Goede lessen coronapandemie vasthouden

Ondanks de eerder genoemde enorme uitdagingen van de afgelopen corona jaren, bieden deze ervaringen ons ook een kans. Scholen hebben tijdens de coronapandemie nog meer geïnvesteerd in een goede ondersteuningsstructuur en maatwerkoplossingen. Daarbij is uitgegaan van de ondersteuningsbehoefte van een leerling: wat heeft de leerling nu nodig om bij te trekken, (weer) goed te leren en zich goed te voelen op school.

Het zou mooi zijn als we de goede lessen uit deze periode kunnen vasthouden, want leerlingen met én zonder ondersteuningsbehoefte hebben voordeel bij deze manier van werken.

De jongeren in Nederland doen het relatief goed

Tenslotte is het belangrijk om te constateren dat het met de meeste jongeren in Nederland (heel) goed gaat. De Nederlandse jeugd staat stevast bovenin de internationale ranglijsten als het gaat om mentale en lichamelijke gezondheid. Ook vergeleken met andere rijke landen doen we het relatief goed.

Dat betekent niet, dat we niet nog meer kunnen doen voor onze jongeren. Zeker voor dat deel van de jongeren dat het lastig heeft, bijzondere ondersteuning nodig heeft of veel stress en druk ervaart. Juist met als doel om alle jongeren zoveel als mogelijk gelijke kansen te bieden in de samenleving.

Annelen van Schaardenburgh
Directeur-bestuurder

Inhoudsopgave

V	Voorwoord	02			
	Tijdslijn ondersteuningsplan 2022-2026	04			
1	Dit zijn wij	06			
	Onze missie	08			
	Onze visie	08			
	Onze leidende principes	09			
2	Onze plannen voor de komende vier jaar	10			
	Waar staan we nu?	10			
	Terugblik vorige planperiode	10			
	Regioscan	11			
	Uitgangspositie regio duin- en bollenstreek	12			
	Actualiteit en maatschappelijke uitdagingen	12			
	Wat is onze opgave?	13			
	Wat zijn onze speerpunten?	14			
	1. Doorlopende ontwikkelijnen	14			
	2. Innoverend netwerk van voorzieningen	15			
	3. Integrale samenwerking tussen onderwijs en de jeugdhulp in de regio	16			
	4. Ouders en leerling zijn optimaal betrokken	16			
	5. Het Samenwerkingsverband: een kennis-intensieve netwerkorganisatie	17			
3	Structuur en organisatie	18			
	Uitgangspunten en rol	18			
	De organisatie van het Samenwerkingsverband	19			
	Overleg en netwerkstructuur	22			
4	Zo geven we vorm aan passend onderwijs	23			
	Ondersteuningsniveaus	24			
	Basisondersteuning	25			
	Praktijkonderwijs	26			
	Leerwegerondersteuning in het vmbo	26			
	Pilot Pro-vmbo	26			
	Internationale Schakelklas	26			
	De ondersteuningsroute in het vo	27			
	Zorplicht	29			
	Het schoolondersteuningsprofiel (SOP)	29			
	Extra ondersteuning	30			
	Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)	30			
	Arrangementen binnen het reguliere voortgezet onderwijs	31			
	Arrangementen bovenschol	32			
	VO+ klassen	33			
	Maatwerkklas	34			
	Maatwerkarrangementen	35			
	Voortgezet speciaal onderwijs	37			
	VSO met plaatsbekostiging	38			
	Cluster 1 en 2	38			
5	Partnerschap met ouders	39			
	Ouders en school informeren elkaar wederzijds	40			
	Informatie, advies en ondersteuning	40			
	Gegevens leerlingen	40			
6	Samenwerking met externe partners en doorgaande lijnen	41			
	Op overeenstemming gericht overleg (OOGO)	41			
	Met wie werken samen?	42			
	Jeugdhulpverlening op school	43			
	Integraal arrangeren	43			
	Samenwerking rond verzuim en thuiszitten	44			
	Doorbraakaanpak	44			
	Vrijstelling 5 onder a	45			
	Onderwijs aan zieke leerlingen	45			
	Onderwijshuisvesting	45			
	Leerlingenvervoer	45			
	Afstemming met andere samenwerkingsverbanden	45			
	Overgangen in het onderwijs	46			
	Overstap PO-VO	46			
	Methode STAP	46			
	Overstap vso-vo	47			
	Schakelen vanuit de ISK	47			
	Aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en dagbesteding	47			
	Overstap VSO-MBO	47			
7	Kwaliteitszorg en verantwoording	48			
	Visie op kwaliteitszorg en verantwoording	48			
	kwaliteitscyclus	49			
	Methodiek en instrumenten	50			
	Kwaliteitsmonitor	51			
	Tevredenheidsonderzoek	51			
	Basisondersteuning	52			
	Agenda Passend Onderwijs (APO)	52			
	Collegiale visitaties	52			
	Klachten- en bezwaarprocedure	53			
8	Verdeling van middelen en begroting	54			
	Uitgangspunten en financiële kaders	55			
	Verdeling middelen	56			
	Samenvatting financiën	57			
	Begroting 2023	57			
	Toelichting programma's	58			
	Programma 1 - Passend onderwijs op scholen	58			
	Programma 2 - Opting out LWO	58			
	Programma 3 - Informeren, arrangeren en verwijzen	58			
	Programma 4 - Innovatie dekkend netwerk, pilots en projecten	59			
	Programma 5 - Werkorganisatie SWV Duin- en Bollenstreek	59			
	Programma 6 - Inzet bovenmatige reserves	59			
	Leerlingprognoses	60			
	Ontwikkeling deelname VSO en Pro	61			
B	Bijlagen:	62			
	Bijlage 1: Beschrijving basisondersteuning	63			
	Bijlage 2: Samenvatting meerjarenbegroting	66			
	Bijlage 3: Opting out IWO	69			
	Bijlage 4: Voorwaarden Agenda Passend Onderwijs	71			
	Bijlage 5: Richtlijnen toelaatbaarheid	73			
	Bijlage 6: Beleid overstap van vso naar regulier vo	80			
C	Contact & Colofon				

1 Dit zijn wij

Zorgen dat iedere jongere een diploma op zijn/haar niveau haalt of een passende en duurzame werk- of participatieplek krijgt.

Passend en duurzaam

Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek (VO2803) is het samenwerkingsverband van acht schoolbesturen in de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk. We bieden aan ongeveer 10.000 leerlingen onderwijs op één van de 19 scholen. Samen zorgen we ervoor dat iedere jongere een diploma op zijn/haar niveau haalt of een passende en duurzame werk- of participatieplek krijgt.

Verbinden, Versterken, Vernieuwen

- 9.900 leerlingen
- 19 scholen
- 8 schoolbesturen
- 5 gemeenten

Het Samenwerkingsverband

De schoolbesturen vormen gezamenlijk het Samenwerkingsverband. Zij realiseren binnen dit verband passend onderwijs en een samenhangend geheel van voorzieningen. De besturen en schoollocaties die deelnemen aan het Samenwerkingsverband zijn:

Bevoegd gezag	School	Vestigingsplaats
Stg. Andreas College voor CVO te Katwijk e.o.	Vakcollege Rijnmond	Katwijk
	Pieter Groen	Katwijk
	Limes Praktijkonderwijs	Katwijk
Stichting Fioretti Teylingen	Fioretti College Lisse	Lisse
	Fioretti College Hillegom	Hillegom
	Teylingen College KTS	Voorhout
	Teylingen College Leeuwenhorst	Noordwijkerhout
	ISK Duin- en Bollenstreek	Lisse
Stichting Het Rijnlands Lyceum	Rijnlands Lyceum Sassenheim	Sassenheim
Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden	Visser 't Hooft Lyceum Rijnsburg	Rijnsburg
Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordwijk	Northgo College	Noordwijk
Stichting Yuverta*	Yuverta	Rijnsburg
Stichting Resonans	VSO Het Duin / Oeverpieper	Noordwijk
	Praktijkcollege Het Metrum	Leiden
	VSO Leystede	Leiden
	Mytyschool De Thermiek	Leiden
Leo Kanner Onderwijsgroep (opting-in)	Leo Kannercollege	Leiden
	Leo Kannerschool VSO	Oegstgeest
	P.C. Hooftcollege	Leiderdorp

* Gedurende deze planperiode gaat de stichting Yuverta onze regio verlaten.

Alle leerlingen succesvol naar school.

Passend onderwijs is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van scholen, ouders, besturen en het Samenwerkingsverband. De kern van onze opdracht is:

Elke jongere in de Duin- en Bollenstreek een passende plek in het voortgezet onderwijs.

Dichtbij huis en met de juiste begeleiding. Hier werken we samen aan.

Onze missie

In de Duin- en Bollenstreek werken de schoolbesturen voor V(S)O samen aan gelijke onderwijskansen en onderwijsontwikkeling voor elke leerling. De scholen bieden in het Samenwerkingsverband een gezamenlijk antwoord op de onderwijs- en ondersteuningsvragen voor leerlingen in onze regio. Binnen het Samenwerkingsverband is er voor alle leerlingen in de regio, die extra ondersteuning nodig hebben, een passende onderwijsplek beschikbaar. Het Samenwerkingsverband helpt de scholen om dit te realiseren.

Onze visie

School als vertrekpunt

De professionals in de scholen zijn de belangrijkste pijler van passend onderwijs. Zij werken immers met de leerlingen en kennen de leerling. Scholen handelen professioneel. Zij bepalen samen met de ouders en leerling welke ondersteuning nodig is om de leerling passend onderwijs te bieden. Een sterke basis op elke school is het vertrekpunt voor het onderwijs en de onderwijsondersteuning. Scholen worden zoveel mogelijk in staat gesteld om zelf te bepalen wat een leerling nodig heeft om zelf de vereiste ondersteuning te organiseren. Daarbij gaan ze uit van de talenten en mogelijkheden van de leerling. Iedere school die aangesloten is bij het Samenwerkingsverband geeft zelf actief vorm aan passend onderwijs voor haar leerlingen en staat voor haar eigen ontwikkeling. Samenwerking binnen ons schoolmodel is gebaseerd op vertrouwen; over de opbrengsten en de inzet van middelen leggen we regelmatig verantwoording af.

Samenwerken vanuit een gedeelde visie

Binnen het netwerk van het Samenwerkingsverband vinden we 'het geheel meer dan de som der delen'. Samenwerken vanuit een gedeelde visie is een voorwaarde voor het kunnen waarmaken van de zorgplicht door de schoolbesturen en daarmee voor het succes van passend onderwijs. Jongeren in hun ontwikkeling zijn er bij gebaat dat zij kunnen leren in scholen die goed samenwerken en die niet opgesloten raken in hun eigen systeem. We werken samen om bestaande onderwijsvoorzieningen te verbeteren en nieuwe te creëren als dat nodig is. Dit betekent dat we doorgaande lijnen versterken, van elkaar leren en werken vanuit een goede verbinding tussen het onderwijs en de jeugdhulp in de regio.

Kansrijk

Als Samenwerkingsverband slaan we de richting in van inclusiever georganiseerd passend onderwijs, waarbij leerlingen met en zonder ondersteuningsbehoefte vaker samen dichtbij huis naar dezelfde school kunnen en elkaar ontmoeten op het schoolplein en in de klas. Voor leerlingen waar dat voor nodig is, blijft er een plek in een specialistische setting. Inclusiever onderwijs is wat ons betreft geen doel op zich, maar een middel om jongeren een meer gelijkwaardige en kansrijke start in de samenleving te laten maken.

Ontwikkeling stimuleren

Soms vragen situaties rond leerlingen om creatieve oplossingen. Om die te kunnen bedenken en uitvoeren, is het belangrijk dat scholen daar de ruimte voor krijgen én nemen. Het Samenwerkingsverband stimuleert scholen bij de ontwikkeling van het ondersteuningsaanbod en ondersteunt dat inhoudelijk en financieel als dat nodig is.

Onze leidende principes

In dit ondersteuningsplan formuleren we een aantal 'leidende principes', zodat we weten of we de goede dingen doen, op de juiste manier. Het zijn waarden die sturend zijn in onze besluitvorming. Ze helpen om de doelen te vertalen naar structuren en werkprocessen en naar uitvoering van activiteiten. De leidende principes geven antwoord op de hoe-vraag. De leidende principes zijn niet een doel op zich. We blijven kijken naar de resultaten die we voor de jongeren in onze regio willen bereiken.

Onze leidende principes:

De ononderbroken ontwikkeling van de jeugdige staat centraal

Het Samenwerkingsverband versterkt de doorlopende lijnen van primair (speciaal) onderwijs naar voortgezet (speciaal) onderwijs en van voortgezet (speciaal) onderwijs naar vervolgonderwijs, arbeid of dagbesteding. Iedere leerling verlaat de school op het niveau wat bij hem of haar past en dat aansluit op zijn of haar ontwikkelingsperspectief.

Werken aan een dekkend onderwijsaanbod: inclusiever, passender, zo nabij mogelijk en betaalbaar

Het Samenwerkingsverband werkt aan een dekkend, betaalbaar en afgestemd aanbod van onderwijsvoorzieningen in het regulier voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs. We stimuleren de integratie van regulier en speciaal onderwijs¹ en trachten op die manier passender en inclusiever onderwijs te bereiken.

Samenwerken aan een integraal aanbod voor jeugdigen

Kansen waarmaken betekent interprofessionele samenwerking (op organisatieniveau en op het niveau van de professionals). De ononderbroken ontwikkeling van een kind staat hierbij centraal. Onderwijs en hulpverlening dienen op elkaar aan te sluiten: onderwijsdoelen en behandeldoelen versterken elkaar. Dit vraagt om erkenning van eigen en elkaars expertise, de bereidheid van en met elkaar te leren en een gerichte sturing en formalisering van afspraken.

Ouders en leerlingen zijn partner passend onderwijs

Ouders en jeugdigen willen gehoord, gezien en geholpen worden. Het zijn gelijkwaardige gesprekspartners van de school en het Samenwerkingsverband. Ouders worden betrokken bij de formele overleggen rondom hun kind. Daarnaast is het van belang dat ouders en leerlingen goed worden geïnformeerd en ondersteund. Zij hebben recht op goede en onafhankelijke informatie over hun rechten, de plichten van school en het aanbod in de regio. Daar waar nodig is onafhankelijke ondersteuning voor leerlingen en ouders.

Samen worden we steeds beter

De partners in het Samenwerkingsverband doen er alles aan om voortdurend van elkaar te leren en zichzelf te ontwikkelen. We stimuleren samenwerking en uitwisseling, werken data gedreven, bieden ruimte voor experimenten en monitoren de resultaten.

¹ Dit sluit aan bij het Coalitieakkoord 2021-2025, Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst, 15 december 2021

Onze plannen voor de komende vier jaar

Gelijke onderwijskansen voor alle VO-leerlingen in de Duin- en Bollenstreek.

Om de gelijke onderwijskansen voor alle v(s)o-leerlingen in de Duin- en Bollenstreek te bevorderen is het nodig het huidige onderwijs nog passender en inclusiever te maken. Het streven is dat meer leerlingen in de eigen regio naar school kunnen. Het speciaal onderwijs zal als expertise en voorziening hard nodig zijn en blijven. Bij voorkeur meer geïntegreerd in het reguliere onderwijs en als onderwijsvoorziening voor de leerlingen die in het speciaal onderwijs het beste tot hun recht komen.

Het regionale onderwijsaanbod zal uitgebreid moeten worden om meer leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften regionaal te kunnen opvangen. Dit kan het reguliere onderwijs niet alleen. De kennis en expertise van het speciaal onderwijs is daarbij hard nodig. Ook de inzet van de jeugdhulp en het welzijnswerk op de scholen zal een grote bijdrage kunnen en moeten leveren. Daarnaast is het essentieel om samen op te trekken met het basisonderwijs.

Waar staan we nu?

Voor de komende jaren hebben we een aantal strategische thema's, ambities en doelen opgesteld. We staan voor gelijke onderwijskansen voor alle v(s)o-leerlingen in de Duin- en Bollenstreek. Zoals de wethouders onderwijs het in september 2021 formuleerden: "Elk kind naar een goede school, op fietsafstand, midden in de samenleving, met ondersteuning waar nodig".

Terugblik vorige planperiode

Uiteraard bouwen we voort op hetgeen de afgelopen jaren al is bereikt. In onze regio is sprake van een goed niveau van basisondersteuning op de verschillende scholen, zoals beschreven in de verschillende schoolondersteuningsprofielen. Daarnaast is de samenwerking tussen de scholen constructief te noemen. De afgelopen jaren zijn de eerste stappen gezet in een verdergaande samenwerking vo-vso en het inclusiever maken van het reguliere onderwijs. Tenslotte zijn de kernprocessen van het Samenwerkingsverband en het systeem van kwaliteitszorg, met bijvoorbeeld agenda passend onderwijs en collegiale visitaties, goed op orde.

Concrete resultaten uit de vorige planperiode:

- Op alle scholen is een duidelijke ondersteuningsstructuur ingericht met een intern ondersteuningsteam. Dit is een vaste waarde in de basisondersteuning. Er wordt veel samengewerkt in netwerken;
- Op alle scholen is naast de basisondersteuning ook extra ondersteuning beschikbaar in de vorm van arrangementen;
- Het handelingsgericht werken (HGW) vanuit een Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) is op alle scholen bekend en in ontwikkeling. In veel situaties wordt er in meer of mindere mate volgens de HGW-cyclus gewerkt;
- Het volgen van en anticiperen op langdurig verzuim is een vaste waarde geworden;
- Structurele plaatsings- en begeleidingsmogelijkheden in het regulier onderwijs voor leerlingen die met tijdelijke extra ondersteuning in het regulier vmbo (basis- /kader- beroepsgerichte leerweg) onderwijs kunnen volgen;
- Scholen en samenwerkingsverbanden PO en VO werken frequent en intensief samen. Samen zorgen we voor een soepele overstap tussen PO en VO;
- Tevredenheid over adviezen en vlotte besluiten over toelaatbaarheid tot het gespecialiseerd onderwijs;
- Het professionaliseren op Passend Onderwijs van docenten en mentoren is in ontwikkeling op elke school;
- Het kwaliteitsbeleid is een vaste waarde geworden en gaat de fase in van verdere professionalisering;
- De cultuur van het Samenwerkingsverband kenmerkt zich door de transparante verantwoordingslijn van scholen en Samenwerkingsverband. De betrokkenen in het Samenwerkingsverband richten zich op het samen zoeken naar oplossing waardoor de ondersteuning van een leerling verbetert;

- Bij de verschillende netwerkbijeenkomsten en op de scholen vindt de dialoog over het beleid van het Samenwerkingsverband plaats. Het Samenwerkingsverband is daardoor goed op de hoogte van zaken die op de scholen spelen;
- Er is structureel en constructief overleg met de gemeenten, aanpalende samenwerkingsverbanden en partners in de regio over de overgang voor leerlingen met extra ondersteuning vanuit het primair naar het voortgezet onderwijs, de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp en de ontwikkeling van gezamenlijke onderwijs-zorgarrangementen.

Regioscan

Einde schooljaar 2020-2021 heeft het Samenwerkingsverband een regioscan uitgevoerd. Doel van deze scan was het in beeld te brengen van de stand van zaken rond passend onderwijs en jeugd. We hebben gekeken naar verschillen met omliggende regio's en de landelijke cijfers en trends. Ook hebben we gekeken naar de eventuele verschillen tussen de vijf gemeenten in de regio.

Gekeken is onder andere naar:

- Ontwikkeling van de aantallen leerlingen, hoeveel schoolgaand, verzuim en thuiszitters;
- Exclusie indicatoren per school;
- Aantal vso-leerlingen (deelname- en verwijzingspercentages, afstand tot school, leerlingenstromen);
- Zorgvragen (diagnostiek en problematieken, jeugdzorg);
- Gelijke kansen voor kinderen (nationaal programma onderwijs, over advisering en onder advisering in schooladvies, werk en inkomen, gezondheid).

Geen jeugdige langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg.

Uitgangspositie regio Duin- en Bollenstreek

De kengetallen uit regioscan waren het vertrekpunt van de gesprekken met de scholen en partners om te komen tot duiding en planvorming. We hebben in de regioscan geconstateerd dat er in de Duin- en Bollenstreek sprake is van:

- Een bovengemiddeld deelnamepercentage vso en so. In 2021 was het deelnamepercentage voor het vso 4%. In onze omliggende regio's is dat 1 tot 1,5% lager. Het deelnamepercentage so begint al in het primair onderwijs en is tevens hoger dan het landelijk gemiddelde;
- Een meer dan gemiddelde stroom van het aantal leerlingen van het vso naar het vo. Het lukt een aantal zogenaamde VO+ voorzieningen in het reguliere onderwijs om terugkerende leerlingen vanuit het vso aan te trekken en op te vangen;
- Een relatief kleine stroom leerlingen van het vo naar vso. Het reguliere onderwijs houdt leerlingen die eenmaal binnen zijn zo lang als mogelijk vast. Overigens is dit niet altijd een wenselijke situatie. In een aantal gevallen is vso op een bepaald moment het meest passend, maar is er onvoldoende plaats voor horizontale instroom in het vso. Waardoor er lang wordt 'doorgemodderd' met alle gevolgen van dien;
- Een hoge stroom so/sbo naar vso. De meeste leerlingen die naar het vso gaan, hebben niet eerst een reguliere middelbare school overwogen of geprobeerd;
- Een afname van naar schatting 8,5% van het totaal aantal vo-leerlingen tot 2030, daarna zet de stijging weer in;
- Een vastlopende groep jongeren, uitgevallen uit het onderwijs, waarvoor het een grote uitdaging is om een passende onderwijsplek te vinden en vaak ook geen andere zinvolle dagbesteding;
- Een bovengemiddeld middelengebruik, jongeren met angst en de inzet jeugdhulp. We zien wel een verschil tussen gemeenten.

Actualiteit en maatschappelijke uitdagingen

Daarnaast hebben we aandacht voor de actualiteit en daarmee samenhangende maatschappelijke uitdagingen:

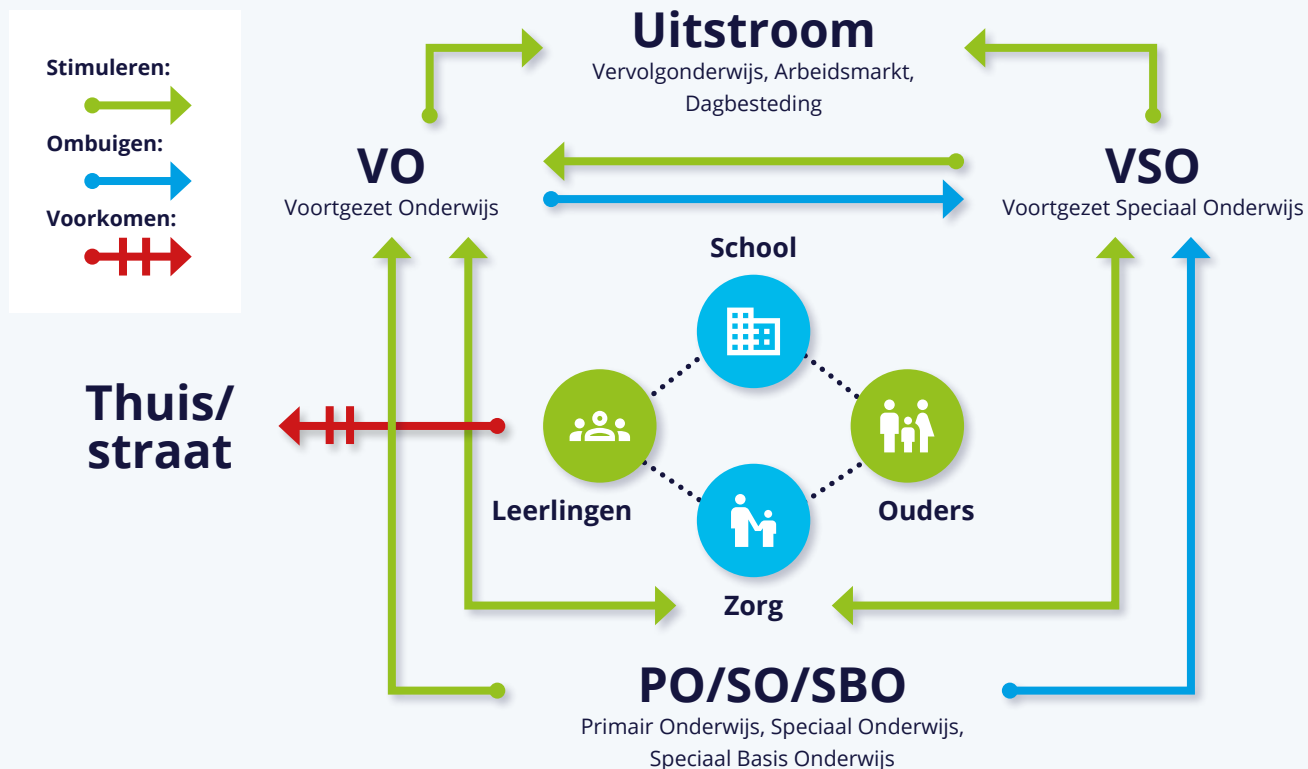
- De lange termijn effecten van Corona zijn nog ongewis. Uit de recente onderzoeken blijkt dat de jongeren die het al moeilijk hadden, het nog zwaarder hebben gekregen. De komende periode worden de eventueel blijvende effecten op deze generatie scholieren meer zichtbaar. Er is een aantal jongeren die al moeite hadden met een regelmatige schoolgang. Door de coronamaatregelen is een deel van deze jongeren thuis komen te zitten;
- Tekorten op de arbeidsmarkt van docenten en overig personeel. Dit vergt een realistische ambitie en soms een onorthodoxe aanpak;
- Uit recente landelijke onderzoeken blijkt dat kwetsbare jongeren meer stress, angst en somberheid ervaren. Deze jongeren hebben een kwetsbare thuissituatie, reeds bestaande gedragsstoornissen of een licht verstandelijke beperking. Daarnaast blijkt de maatschappelijke druk om te presteren voor onze jongeren groot te zijn. Jongeren ervaren een grote individuele verantwoordelijkheid voor succes en falen. De zogenaamde 'curling' ouders spelen in dit geheel ook een rol. Het is een metafoor voor ouders die hun kind(eren) willen beschermen tegen iedere grillige beweging van het leven en iedere oneffenheid voor hun kind(eren) weg willen vegen, voor het kind de kans krijgt erover te struikelen. Neem daarbij ook nog de ervaren onzekerheid over de toekomst, met de bekende mondiale uitdagingen zoals de klimaatcrisis, en de uitdaging lijkt compleet. Beschermende factoren blijken in dit geheel te zijn: meer bewegen, het creëren van een gevoel van eigenwaarde, ook mogen falen, met elkaar leren en daardoor talenten en grenzen ontdekken. Het onderwijs speelt een belangrijke rol in dit geheel, maar kan uiteraard niet alle maatschappelijke problemen (alleen) oplossen.

Wat is onze opgave?

Het huidige onderwijs willen we nog passender en inclusiever maken. We streven, in gezamenlijkheid met het SWV PO Duin- en Bollenstreek, naar het op gang brengen van wat we een 'carrousel' zijn gaan noemen. In cijfers uitgedrukt streven we naar:

- Het afbuigen van de jaarlijkse stijging van het % vso-leerlingen, zoals die zich de afgelopen 6 jaar heeft voorgedaan: 4,06% in 2021 → 3,62% in 2026 / 385 VSO II in 2021 → 330 VSO II in 2026
- We bereiken dit door meer leerlingen in de eigen regio, thuisnabij, naar een reguliere school te laten gaan. Om de stroom naar het vso af te buigen streven we onder andere naar het volgende: in 2026 wordt 50% van de 110 beoogde VO+ plaatsen bezet door leerlingen die voorheen in het vso zouden hebben gezeten. Daarmee streven we naar de beoogde gemiddelde daling van 11 vso-leerlingen per jaar. De herkomst van deze leerlingen is in de praktijk lastig in te schatten, daarom streven we naar de volgende, beter te meten, subresultaten:
  - We streven naar jaarlijks minder verwijzingen van po → vso, met als streefdoel ≤ 50 instromende leerlingen in het vso in 2026 (2021: 67 leerlingen).
  - De stroom leerlingen van so → vo willen we stimuleren naar ≥ 15 leerlingen per schooljaar (2021: 9 leerlingen).
  - We streven naar jaarlijks meer verwijzingen van vso → vo, met als doel jaarlijks 15 leerlingen vanaf 2026 (2021: 7 leerlingen).
  - De stroom leerlingen van vo (incl. pro) → vso willen we stabiel houden op 15 leerlingen.

Onze opgave hebben we in een schema gevat en benoemd als het op gang brengen van een 'carrousel':

Stroom SO/SBO → VSO ombuigen naar VO,

Stroom VSO → VO vergroten:

- (Eerder) sturen binnen het PO;
- Creëren van meer plusvoorzieningen:
  - Bestaand: PRO+, VMBO+;
  - Ontbrekend: Havo/VWO+, VMBOt+.

Vastlopende groep jongeren,

herstel onderwijsdeelname:

- Op zorglocaties onderwijs verzorgen, gericht op terugkeer onderwijs;
- Op zorglocaties educatie bieden, gericht op leerrecht;
- Thuiszitters vanuit het regulier of speciaal onderwijs;
- Maatwerkklassen.

Wat zijn onze speerpunten?

Om deze opgave te realiseren hebben we voor de komende jaren de volgende speerpunten benoemd:

- 1 Doorlopende ontwikkelijnen**
De ononderbroken ontwikkeling van de jeugdige staat centraal
- 2 Innoverend netwerk van voorzieningen**
Werken aan een dekkend onderwijs aanbod: inclusiever, passender, zo nabij mogelijk en betaalbaar
- 3 Integrale samenwerking tussen onderwijs en de jeugdhulp in de regio**
Samenwerken aan een integraal aanbod voor jeugdigen
- 4 Ouders en leerling zijn optimaal betrokken**
Ouders en leerlingen zijn partner passend onderwijs
- 5 Het Samenwerkingsverband: een kennisintensieve netwerkorganisatie**
Samen worden we steeds beter

De speerpunten lichten we kort toe, waarbij we telkens ingaan op onze ambitie en concrete activiteiten.

1 Doorlopende ontwikkelijnen De ononderbroken ontwikkeling van de jeugdige staat centraal

We versterken de doorlopende lijnen:

- van primair (speciaal) onderwijs naar voortgezet (speciaal) onderwijs en
- van voortgezet (speciaal) onderwijs naar vervolgonderwijs, arbeid of dagbesteding.

Iedere leerling verlaat de school op het bij hem of haar passende niveau, dat aansluit op zijn of haar ontwikkelingsperspectief. Onze ambitie hierbij is dat de overgangen telkens zo soepel als mogelijk verlopen. Zonder wachtlijsten op de scholen van het Samenwerkingsverband voor plaatsing van leerlingen uit de Duin- en Bollenstreek of op scholen van het Samenwerkingsverband die onderwijs in een groep kunnen volgen.

We willen de jongeren zo goed mogelijk voorbereiden op de volgende stap in hun ontwikkeling en denken daarbij aan de volgende bestaande en nieuwe projecten en activiteiten:

- Door intensiever samen te werken met de PO-samenwerkingsverbanden willen we de overgang po-vo voor kwetsbare leerlingen versterken ten behoeve van een trefzekere plaatsing. Dit willen we doen door vroegtijdig en actief te ondersteunen en te adviseren rondom de overgangen van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte;
- De leerlingen in het vso gezamenlijk te bespreken, waarbij kansrijke leerlingen (eventueel begeleid) over kunnen stappen naar het vo;
- We willen voor leerlingen de mogelijkheden ten aanzien van de overgang van vso naar mbo optimaliseren.
- We versterken de informatievoorziening van de route en bewegwijzering naar ondersteuning en zorg en schoolovergangen, met name voor ouders;
- Het instellen van een denktank arbeidstoeleiding PrO/vmbo (14+);
- Actief betrokken zijn bij het regionale Voortijdig Schoolverlaten (VSV-) beleid.

Innoverend netwerk van voorzieningen

Werken aan een dekkend onderwijs aanbod: inclusiever, passender, zo nabij mogelijk en betaalbaar

Het Samenwerkingsverband werkt aan een dekkend, betaalbaar en afgestemd aanbod van onderwijsvoorzieningen in het regulier voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs. We willen meer passende onderwijsplekken thuisnabij realiseren en voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten. We bereiken dit door de integratie van regulier en speciaal onderwijs te stimuleren en meer in de regio te organiseren. Ieder kind krijgt een passend onderwijs en/of zorgaanbod, ook de kinderen die niet volledig naar onderwijs kunnen toegroeien. Op alle scholen in het Samenwerkingsverband wordt (ook bij toelating) uitgegaan van wat de leerling nodig heeft (en niet van wat het kind heeft).

We denken aan de volgende bestaande en nieuwe projecten en activiteiten:

- Het ontwikkelen van systeendoorbekende samenwerkingsvormen VO-VSO-Jeugdhulp. Deze arrangementen krijgen een heldere plaats in ons ondersteuningsnetwerk (bijv. VO+ voorzieningen, doorstroom VSO-VO versterken, maatwerkklas, doorstroomvoorziening vso, op een aantal zorglocaties onderwijs te verzorgen, gericht op terugkeer naar het onderwijs);
- In de komende planperiode wordt onderzocht of er voldoende volume is om een brede TL-route in VO+ setting te organiseren. Daarmee zou er binnen dit Samenwerkingsverband een dekkend VO+ aanbod zijn van Praktijkonderwijs tot VWO met een zo optimaal mogelijk regionale (en liefst bestuurlijke) spreiding;
- Heldere en strakke toelatingsprocedures voor zowel de VO+ voorzieningen als het VSO. Zo stimuleren we de gewenste beweging in de carrousel;
- Het netwerk aan voorzieningen financieel inzichtelijk, goed onderbouwd en rendabel maken. Transparante kosten/opbrengsten en het eventueel inbouwen van financiële prikkels brengen de gewenste beweging op gang;
- Een kader ontwikkelen om 'meer inclusie' beter te definiëren en toetsbaarder te maken in de praktijk.
- De behoefte aan het Docent op de Fietstraject is groter dan het huidig aanbod. Onze doelstelling is daarom om in de komende twee jaar het aantal trajecten uit te breiden: meer spreiding qua niveau én meer spreiding over de onderwijslocaties in de Duin- en Bollenstreek;
- Het ontwikkelen van scenario's voor de toekomst met de omliggende samenwerkingsverbanden. Om nu en in de toekomst voldoende onderwijsaanbod te hebben dat passend is bij de (ondersteunings-)behoeften van leerlingen, willen we grip krijgen op hoe deze vraag en het aanbod zich in de regio ontwikkelen. Met de drie omliggende samenwerkingsverbanden doen we onderzoek naar onderlinge leerlingstromen en het gedeelde voorzieningennetwerk;
- Onderzoek doen naar alternatieven voor de soms perverse prikkel van het leerlingenvoer, waarbij leerlingen eerder kiezen voor het VSO in plaats van een reguliere (VO+) school.

***Een dekkend,
betaalbaar en
afgestemd aanbod
van onderwijs-
voorzieningen.***

3

Integrale samenwerking tussen onderwijs en de jeugdhulp in de regio

Samenwerken aan een integraal aanbod voor jeugdigen

Onderwijs, jeugdhulp en -zorg werken samen om ondersteuning op maat te kunnen bieden aan leerlingen die dit nodig hebben. Het Samenwerkingsverband, de schoolbesturen en gemeenten geven gezamenlijk vorm aan het organiseren van initiatieven in de regio, waar jongeren kunnen doorgroeien naar het volgen van onderwijs op school of educatie op de zorglocatie (vanuit het principe van leerrecht). Samen met de gemeenten zorgen we voor vloeiende overgangen tussen dagbesteding/dagbehandeling, zorg-onderwijs-combinaties en school. Hierbij is integraal arrangeren het uitgangspunt. Onze ambitie is de samenwerking optimaal laten werken, zoveel als mogelijk op de scholen zelf, waarbij snelle en preventieve inzet schooluitval voorkomt. In onze regio zit geen jeugdige langer dan drie maanden thuis zonder passend en gestart aanbod van onderwijs en/of zorg.

Concreet wordt er gedacht aan de volgende projecten of activiteiten:

- Als Samenwerkingsverband hebben we met de gemeente een gemeenschappelijke visie ontwikkeld over de werk- en vindplaats van ondersteuning aan jongeren op de school. Dit is vertaald naar de inzet van jeugdhulp en preventie in het onderwijs;
- Op iedere school zijn afspraken gemaakt over de inzet en werkwijze van de jeugdhulpverlener/toegang op de school en wijze van monitoring en evaluatie. In Holland Rijnland (regio inclusief de Duin- en Bollenstreek) wordt sinds 1 januari 2022 jeugdhulp op school collectief ingezet op het gespecialiseerd onderwijs;
- Het (gezamenlijk) verzorgen van trainingen Integraal Arrangeren aan professionals;
- Gezamenlijk beleid maken voor het inrichten en bekostigen van onderwijszorgarrangementen. Het in de Duin- en Bollenstreek aanwijzen en/of organiseren van een beperkt aantal dagbestedingen/behandelingen waar groepsgewijs onderwijs en/of educatie wordt geboden;
- De inzet van een ambulant team, met gecombineerde inzet van onderwijs, jeugdhulp en maatschappelijk werk, om thuiszitters te bereiken vanuit het regulier of speciaal onderwijs;
- Het organiseren van een effectieve opschalingsstructuur met gemeente, leerplicht, jeugdhulp. Integraal arrangeren is hierbij de basis.

4

Ouders en leerling zijn optimaal betrokken

Ouders en leerlingen zijn partner passend onderwijs

Scholen en ouders hebben elkaar nodig bij het vormgeven van passend onderwijs. We hebben de ambitie om de eigen kracht en verantwoordelijkheid van ouders en leerlingen te versterken en benutten. We willen ervoor zorgen dat ouders toegang hebben tot begrijpelijke en onafhankelijke informatie over passend onderwijs, die toepasbaar is op hun specifieke situatie. We willen alle leerlingen, ouders en andere belanghebbenden voorzien van betrouwbare en actuele informatie over Passend Onderwijs. Daar waar nodig bieden of organiseren we onafhankelijke ondersteuning voor leerlingen en ouders. Daarnaast willen we op verschillende manieren invulling geven aan het hoorrecht voor leerlingen en ouders. We zien verbeterpunten in de manier waarop ondersteuningsbehoeften via MDO's en OPP's worden besproken en vastgesteld. Het is ons doel dat ouders altijd actief als gelijkwaardige gesprekspartners bij de schoolloopbaan van hun kind worden betrokken.

Concreet betekent dit dat we de komende periode werken aan:

- Het inrichten van een ouder- en jeugdsteunpunt Passend Onderwijs. Het steunpunt bestaat uit 3 pijlers: informeren, steunen en signaleren. Einde schooljaar '21-'22 zal de eerste pijler, informeren, zijn ingericht. In de schooljaren '22-'23 en '24-'25 worden de andere twee pijlers, volgens een plan van aanpak, verder ingericht. Bij de uitwerking van een plan van aanpak en het inrichten van het steunpunt zelf wordt nadrukkelijk de samenwerking met ouders en leerlingen gezocht;
- In de procedure aanvragen en toekennen van arrangementen en toelaatbaarheidsverklaringen organiseren we dat de inhoudelijke afweging van de toelaatbaarheid door Samenwerkingsverband en deskundige(n) zo dicht mogelijk in afstemming met de leerling en zijn/haar ouders plaatsvindt.

***Voortdurend van
elkaar leren en jezelf
verder ontwikkelen.***

5

Het Samenwerkingsverband: een kennisintensieve netwerkorganisatie Samen worden we steeds beter

We hebben de ambitie om het Samenwerkingsverband te laten werken als kennisintensieve en lerende netwerkorganisatie. Onze kwaliteitsactiviteiten en de verantwoording dragen bij aan het doel 'samen beter worden in het vormgeven van passend onderwijs'. De partners in het Samenwerkingsverband zetten zich optimaal in om voortdurend van elkaar te leren en zichzelf te ontwikkelen. Het Samenwerkingsverband stimuleert de samenwerking en uitwisseling, werkt data gedreven, biedt ruimte voor experimenten en monitort de resultaten.

Concreet denken we aan de volgende activiteiten en projecten:

- Het stimuleren van de dialoog en samenwerking tussen scholen door voorbeelden breed in het netwerk te delen en te agenderen;
- Het organiseren van ontwikkelingsgerichte collegiale visitaties. Scholen functioneren hierin als kleine leernetwerken;
- Het signaleren en stimuleren van kansen voor samenwerking;
- De ondersteuning op de reguliere scholen te versterken, door kennis en expertise vanuit het gespecialiseerd onderwijs;
- We voeren procesevaluaties uit als de samenwerking moeizaam verloopt;
- Het benutten en versterken van het lerende netwerk, het ondersteunen van de professionals op de scholen;
- Het organiseren van uitwisseling tussen organisaties in en buiten de regio. Hierbij denken we aan de netwerken rond ondersteuning, langdurig verzuim en thuiszitten, directie van scholen, hoogbegaafdheid, aansluiting onderwijs arbeid en aansluiting zorg en onderwijs;
- Het monitoren van leerlingstromen en het dekkend aanbod aan onderwijsvoorzieningen;
- We blijven op de hoogte en sluiten aan op landelijke ontwikkelingen;
- Het organiseren van gezamenlijke trainingen over bijvoorbeeld integraal arrangeren;
- Het organiseren van 'netwerk tours' waarbij scholen op 1 dag bij elkaar bezoeken afleggen.

3 Structuur en organisatie

Onderling vertrouwen en een gedeelde visie is de basis

Of het Samenwerkingsverband succesvol is heeft vaak meer met cultuur dan met structuur te maken. Het is zaak dat sprake is van een onderling vertrouwen en een gedeelde visie. Een visie waar alle schoolbesturen binnen het Samenwerkingsverband eigenaarschap voor voelen.

Het Samenwerkingsverband zet de komende Ondersteuningsplanperiode in op vernieuwingen naar inclusiever georganiseerd onderwijs in een doorgaande ontwikkelingslijn.

Dit impliceert een nauwe samenwerking en verbinding:

- Tussen de scholen in het Samenwerkingsverband en de gemeenten;
- Met het Samenwerkingsverband PO in de Duin- en Bollenstreek;
- Met de omringende samenwerkingsverbanden VO;
- Met het mbo.

Regisseren en innovatie stimuleren

Het Samenwerkingsverband neemt hierin een regisserende en innovatie stimulerende rol op zich. Daarnaast blijft de rol van uitvoerder van bestaande werkafspraken behouden en verbindt het Samenwerkingsverband de verschillende belangen en posities in het netwerk. Het accent ligt op het actief creëren van nieuwe mogelijkheden en het realiseren van resultaten op basis van gestelde doelen. Met én namens de scholen en hun schoolbesturen. De ambities zoals ze in dit document zijn omschreven vormen een richtlijn voor het Samenwerkingsverband.

Het is zaak dat er sprake is van een onderling vertrouwen en een gedeelde visie.

Organisatie van het Samenwerkingsverband

De organisatie van het Samenwerkingsverband is 'lean & mean', zodat er zoveel mogelijk geld naar ondersteuning gaat. Het Samenwerkingsverband werkt met een efficiënte en flexibele organisatie die zich richt op de kerntaken en functies van het Samenwerkingsverband. De kernorganisatie bestaat uit de directeur-bestuurder, beleidsregisseurs, coördinator Loket Passend Onderwijs, adviseurs Loket Passend Onderwijs, secretaris Commissie Arrangementen en Toelaatbaarheid en management ondersteuning. De controller, HR adviseur, communicatieadviseur,

FG medewerker, deskundigen toelaatbaarheid, projectmedewerkers, projectleiders en de financiële en personele administratie worden extern ingehuurd of ingezet via detachering vanuit de aangesloten scholen. Incidenteel huren we ook andere externen in. De meeste projecten en de rol van projectleider vullen we bij voorkeur in met medewerkers vanuit de scholen of netwerkpartners in de regio, in plaats van externe inzet. Hierdoor blijft de kennis en ervaring zoveel als mogelijk behouden en bieden we medewerkers interessante (tijdelijke) uitdagingen.

Organisatievorm
Stichting

Uitvoerende
verantwoordelijkheden liggen
bij: **Directeur-bestuurder**

Toezichthoudende
taken liggen bij:
Raad van Toezicht

Medezeggenschap:
Ondersteuningsplanraad

Bestuur

De dagelijkse leiding van het Samenwerkingsverband is in handen van de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het realiseren (en bewaken) van de doelen en geeft leiding aan de werkorganisatie van het Samenwerkingsverband. De directeur-bestuurder werkt op basis van de kaders uit het Ondersteuningsplan en de meerjarenbegroting. De directeur-bestuurder overlegt regelmatig met de Raad van toezicht en de Ondersteuningsplanraad (OPR).

Toezicht

Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is een stichting en werkt vanuit het Raad van toezichtmodel. De Raad van toezicht (RvT) vormt het intern toezichthoudend orgaan van de stichting. De RvT houdt toezicht, geeft advies en is werkgever van de directeur-bestuurder. In de RvT zijn de aangesloten schoolbesturen vertegenwoordigd en is het voorzitterschap belegd bij een onafhankelijk voorzitter, tevens lid.

Er zijn twee commissies ingericht: de audit-commissie en de remuneratiecommissie. Het Samenwerkingsverband hanteert een Governance model passend binnen het advies van de VO-raad en wet- en regelgeving.

Ondersteuningsplanraad

Het Samenwerkingsverband heeft een medezeggenschapsorgaan: de Ondersteuningsplanraad (OPR). Hierin zitten ouders en onderwijsprofessionals. Ze praten en beslissen mee over verschillende zaken binnen het Samenwerkingsverband. De OPR adviseert het Samenwerkingsverband in haar beleid en heeft instemmingsrecht op het ondersteuningsplan. Deze rol is per wet bepaald. De Ondersteuningsplanraad houdt daarbij de voortgang van het plan in de gaten, denkt mee over belangrijke thema's die te maken hebben met passend onderwijs en kijkt of de doelen worden behaald. De Ondersteuningsplanraad informeert op zijn beurt weer zijn eigen achterban. Op de website staat op welke wijze contact opgenomen kan worden met de leden van de ondersteuningsplanraad.

Loket Passend Onderwijs

Het Loket Passend Onderwijs van het Samenwerkingsverband is, na de school zelf, het eerste aanspreekpunt rondom passend onderwijs. Zij is het uitvoerend orgaan van het Samenwerkingsverband. Het Loket Passend Onderwijs heeft in de eerste plaats een dienstverlenende en ondersteunende taak voor de aangesloten scholen bij vragen over ondersteuning op school bij leer- en of gedragsproblemen, thuiszittersproblematiek. De adviseurs van het Loket helpen bij het zoeken naar oplossingen voor vragen over ondersteuning die de school overstijgen en ondersteunen de school bij het organiseren of vinden van een zo passend mogelijk onderwijsaanbod voor de leerling. De adviseur ondersteunt als sparringpartner ook bij het doorontwikkelen en borgen van de (basis)ondersteuning.

Naast scholen van het Samenwerkingsverband, kunnen ook ouders, primair onderwijs en netwerkpartners terecht bij het Loket voor vragen over:

- De mogelijkheden voor extra ondersteuning/hulpverlening op school;
- Het aanbod passend onderwijs in de regio;
- De ondersteuning of advisering bij toeleiding naar bovenschoolse arrangementen of voortgezet speciaal onderwijs;
- De mogelijkheden voor een onderwijs-zorgaanbod;
- De rechten, plichten en mogelijkheden voor ouders, leerling en school.

De adviseurs van het Loket zijn aanspreekpunt voor scholen en ouders, voor thuiszittende leerlingen of leerlingen die dreigen thuis te zitten. Het Loket ontwikkelt beleid en voert bestaand beleid uit om thuiszittende leerlingen te voorkomen en om thuiszittende leerlingen zo snel mogelijk te voorzien van een passend onderwijsaanbod. Dit gebeurt in samenspraak met het schoolbestuur dat zorgplicht heeft. De inhoudelijke aspecten zijn van belang maar ook het stimuleren van duidelijke procedures, samenwerking en registratie. Het Loket kijkt integraal naar mogelijkheden van onderwijs en de betrokkenheid daarbij vanuit jeugdhulp.

Commissie Arrangementen en Toelaatbaarheid

Een belangrijke taak van het Samenwerkingsverband is de advisering over toelaatbaarheid tot speciale scholen en voorzieningen. Hiermee vervult het Samenwerkingsverband een centrale rol in de toewijzing van extra ondersteuning. Onze uitgangspunten van de werkwijze rondom aanvragen en toekennen van arrangementen en toelaatbaarheidsverklaringen:

- We wijzen ondersteuning tijdig, efficiënt en effectief toe;
- De inhoudelijke afweging van de toelaatbaarheid door Samenwerkingsverband en deskundige(n) vindt zo dicht mogelijk bij de leerling en zijn/haar ouders plaats;
- Procedures nemen in tijd en aandacht een zo klein mogelijke plaats in.

De inhoudelijke afweging

Het Samenwerkingsverband is verplicht zich te laten adviseren door twee deskundigen². Het Samenwerkingsverband stelt onafhankelijke deskundigen in een deskundigenpool beschikbaar voor scholen, zodat zij in staat zijn deskundigenadviezen aan te leveren. Het streven is een zo groot mogelijke diversiteit aan (achtergrond) van deskundigen te leveren die kennis hebben van (de ontwikkelingen rondom) Passend Onderwijs in ons samenwerkingsverband. Binnen deze pool kan een school één of twee deskundigenverklaringen opvragen. In de aanvraag/verlenging van de toelaatbaarheidsverklaring (TLV) zijn scholen zelf verantwoordelijk voor het aanleveren van de twee deskundigenadviezen, één daarvan wordt afgegeven door de adviseur van het Loket.

De procedurele controle en afronding

De Commissie Arrangementen en Toelaatbaarheid (CAT) bestaat uit een coördinator en een beleidsregisseur, beiden in dienst van het Samenwerkingsverband.

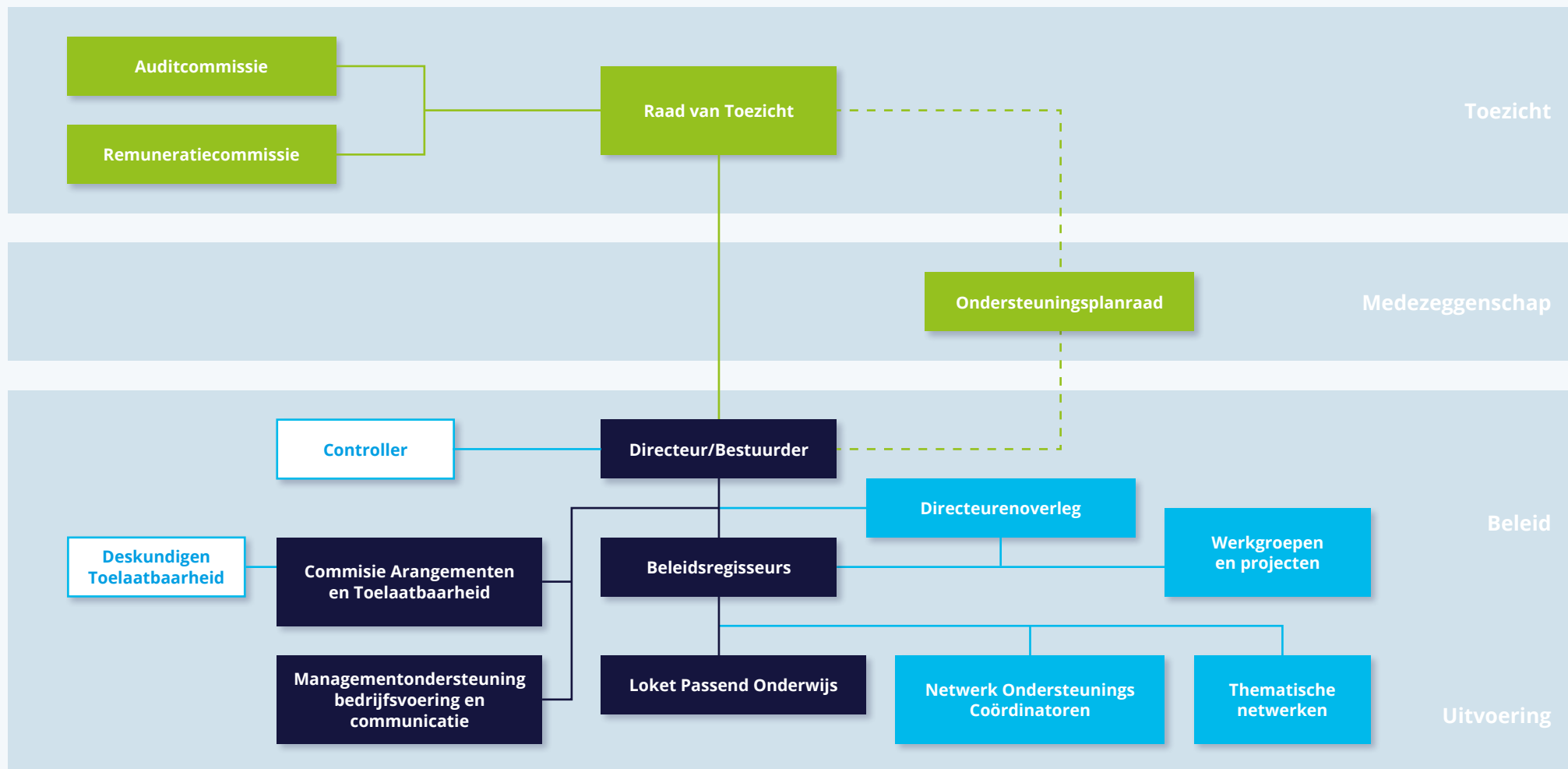
De CAT heeft de volgende taken:

- Het controleren van de aanvraag op procedure en toetsing op de richtlijnen Toelaatbaarheid. Indien nodig wordt hierover gecommuniceerd met de aanvragende school;
- Het adviseren van de directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband over het al dan niet toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring vso;
- Het monitoren van de aanmelding van de aanvragen en het terugplaatsen (kwantitatieve en kwalitatieve gegevens);
- Het toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring voor het Praktijkonderwijs (Pro), maatwerk- en individuele arrangementen. Deze taak is gemandateerd door de directeur-bestuurder.

² De deskundigen zijn een orthopedagoog of een psycholoog en afhankelijk van de leerling over wiens toelaatbaarheid wordt geadviseerd ten minste een tweede deskundige, te weten een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een kinderpsychiater, een maatschappelijk werker, een arts of een deskundige vbo, mavo, vmbo en praktijkonderwijs (in het geval van toewijzing TLV Pro).

Organogram Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek

In onderstaand organogram is de organisatiestructuur van het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek op een schematische wijze weergegeven:

De organisatie van het Samenwerkingsverband is lean & mean, zodat er zoveel mogelijk geld naar ondersteuning gaat.

Overleg en netwerkstructuur

Het Samenwerkingsverband betreft personeel van scholen, ouders en leerlingen bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid. Dit stelt hen in staat bij te dragen aan de kwaliteit van het beleid en de uitvoering daarvan. Bij de inhoudelijke beleidsopbouw spelen de directeuren, de ondersteuningscoördinatoren en de gemeenten een belangrijke rol. Ook met hen hebben we een vaste overlegstructuur. We hebben daarnaast ook een vaste overlegstructuur voor de RvT en de OPR. Deze is gekoppeld aan de formele taken van beide organen.

Directeurenoverleg

Het Samenwerkingsverband organiseert periodiek overleg met de directeuren van alle scholen. Er wordt een separaat overleg georganiseerd voor de PrO en vmbo b/k-scholen en voor de vmbo-t-havo-vwo-scholen (regulier en speciaal onderwijs). Indien van meerwaarde voor de inhoudelijke agendapunten, worden de twee vergaderingen gecombineerd. Het voorzitterschap en de agendastelling is in handen van de directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband.

Netwerk ondersteuningscoördinatoren

Het Samenwerkingsverband organiseert periodiek overleg met de ondersteuningscoördinatoren van alle scholen (oco-overleg). Het voorzitterschap en de agendastelling is in handen van de coördinator van het Loket Passend Onderwijs. De medewerkers van het Loket en de beleidsregisseur van het Samenwerkingsverband zijn aanwezig bij de vergaderingen. In het oco-overleg wisselen de deelnemers informatie uit over inhoudelijke beleidsontwikkelingen op de scholen en wat deze betekenen voor de concrete, dagelijkse praktijk in de scholen. Het oco-overleg is ook een ontmoetingsplaats voor deskundigheidsbevordering en intervisie. De deelnemers aan dit overleg zijn afkomstig uit het regulier en speciaal onderwijs.

Overleg met gemeenten

Er vindt op ambtelijk en op bestuurlijk niveau en op verschillende beleidsterreinen overleg plaats met de diverse gemeenten. In de afstemming met de gemeenten voeren we regelmatig overleg over de Lokaal Educatieve Agenda (LEA), de Regionaal Educatieve Agenda (REA) en het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). Op Holland Rijnland niveau is er momenteel geen plek waar bestuurders van gemeenten en onderwijs met elkaar in gesprek gaan over bestuurlijke onderwerpen. Op Holland Rijnland niveau was er geen plek waar bestuurders van gemeenten en onderwijs met elkaar in gesprek gaan over bestuurlijke onderwerpen. In 2022 is een regiegroep onderwijs-jeugdhulp op HR niveau gestart, die deze lacune invult.

4 Zo geven we vorm aan passend onderwijs

De basisondersteuning vormt het fundament van passend onderwijs op onze reguliere scholen. Een sterke basis op elke school bevordert dat kinderen zo veel als mogelijk in de eigen omgeving naar een reguliere school kunnen gaan en/of kunnen kiezen voor onderwijs dat aansluit bij de eigen levensvisie of onderwijsbehoefte.

Wanneer er binnen de basisondersteuning (nog) onvoldoende mogelijkheden zijn voor passende ondersteuning is opschaling aan de orde; het Samenwerkingsverband biedt mogelijkheden voor de inzet van extra ondersteuning in de vorm van arrangementen. Voor leerlingen waarbij er binnen de reguliere setting onvoldoende mogelijkheden zijn voor passende ondersteuning is specialistische ondersteuning, plaatsing in het voortgezet speciaal onderwijs mogelijk.

In dit hoofdstuk schetsen we hoe we de ondersteuningsstructuur binnen ons samenwerkingsverband vormgeven en wat daarin de uitgangspunten zijn.

Basisondersteuning vormt het fundament van passend onderwijs op reguliere scholen.

Ondersteuningsniveaus

Om een dekkend netwerk te organiseren, zijn er verschillende vormen en niveaus van ondersteuning beschikbaar. Deze vullen elkaar aan en vormen in totaal als het ware een continuüm.

Binnen ons samenwerkingsverband werken we met twee niveaus van ondersteuning: de basisondersteuning en de extra ondersteuning. Het onderscheid is gebaseerd op de intensiteit van de ondersteuning en/of de noodzaak van specialistische expertise. Ook de mate van noodzakelijke samenwerking met externe partijen verschilt per ondersteuningsniveau. In de afbeelding rechts wordt schematisch weergegeven hoe de verschillende ondersteuningsniveaus zich toch elkaar verhouden en waarbinnen we passend onderwijs willen vormgeven.

Basisondersteuning en extra ondersteuning

Ook bij een sterke basisondersteuning, zal er een beperkte groep leerlingen zijn van wie de ondersteuningsbehoeften de mogelijkheden vanuit basisondersteuning overstijgen. Naast de basisondersteuning heeft elke vo-school een eigen ondersteunende schil van onderwijsarrangementen (extra ondersteuning).

Bovenschoolse arrangementen en vso

Ouders en scholen kunnen van mening zijn dat zonder extra inzet, bovenop de basisondersteuning, de leerling niet (meer) in staat is in het reguliere voortgezet onderwijs te functioneren. Hier gaat een zorgvuldig en gezamenlijk proces van opschaling binnen de basisondersteuning aan vooraf. Voor deze leerlingen met specifieke kenmerken, is een meer specialistische pedagogisch-didactische benadering in een meer gestructureerde setting (tijdelijk) noodzakelijk. In zo'n specifieke situatie kan school bij het Samenwerkingsverband een beroep doen op extra ondersteuning in de vorm van een bovenschools arrangement zoals de VO+ klas of een maatwerkklas.

Daarnaast blijven er binnen ons Samenwerkingsverband leerlingen die voor passend onderwijs langdurig zijn aangewezen op een specialistische onderwijssetting: zij kunnen terecht in het voortgezet speciaal onderwijs. Sommige reguliere scholen, scholen met VO+ klassen en scholen voor voortgezet speciaal onderwijs ontwikkelen nauwe samenwerking en wisselen expertise uit. Zo kunnen leerlingen dichterbij huis dan voorheen en in een inclusievere setting onderwijs volgen. Het Samenwerkingsverband stimuleert deze ontwikkelingen.

Voortgezet Speciaal Onderwijs
voor intensieve en specialistische ondersteuning

Maatwerkarrangementen
kortdurende, intensieve en individuele trajecten
voor (dreigende) thuiszitters

Maatwerkklas
voor kortdurende, intensieve maatwerkbegeleiding
voor (dreigende) thuiszitters

VO+ klassen
voor extra structuur en nabijheid

Onderwijsarrangement
voor extra ondersteuning en maatwerk aanpassingen
in het VO

Basisondersteuning
begeleiding in het reguliere onderwijsproces

Basisondersteuning

De beste preventie tegen uitval en uitsluiting is betekenisvol, uitdagend onderwijs. Onderwijs waarbij rekening wordt gehouden met verschillen tussen leerlingen én waarbij de leerling in zijn talenten gezien en geactiveerd wordt. Het betekent dat besturen, schoolleiding en docenten uitgaan van wat er wel kan en hoge ambities hebben om de kwaliteit en effectiviteit van de geboden ondersteuning te bewaken en versterken. Zo bereiken we dat passend onderwijs eerst en vooral in de klas plaatsvindt.

De basiskwaliteit van het onderwijs op orde

We hebben met elkaar vastgelegd wat we onder de basisondersteuning verstaan. De afspraken over de basisondersteuning zijn vastgelegd aan de hand van standaarden. Deze beschrijven wat elke school in het Samenwerkingsverband minimaal biedt aan (onderwijs)ondersteuning en van welke kwaliteit deze ondersteuning hoort te zijn. Denk aan de aanwezigheid van een pestprotocol of begeleiding bij dyslexie of de ondersteuning van leerlingen met hoogbegaafdheid op havo/vwo. Het uitgangspunt van de basisondersteuning is dat de basiskwaliteit van het onderwijs op de scholen op orde is.

Planning en handelingsgericht

Over de maximale ondersteuning zijn geen afspraken gemaakt. De kwaliteit van de basisondersteuning is sterk afhankelijk van het planmatig en handelingsgericht werken van onderwijsprofessionals. Daarom benadrukken we binnen de basisondersteuning het proces van opschaling: (vroegtijdige) signalering van eventuele ondersteuningsbehoeften, gerichte en passende interventies en geregelde evaluaties. Ouders en leerling worden zo vroeg mogelijk bij dit proces betrokken.

Specifieke vormen van basisondersteuning

Leerwegondersteuning en praktijkonderwijs zijn een specifieke vorm van basisondersteuning en worden hieronder verder beschreven. Ook het onderwijs aan nieuwkomers in de Internationale Schakelklas valt onder de basisondersteuning.

Bekostiging

De school bekostigt de basisondersteuning uit de reguliere bekostiging die van het Rijk wordt ontvangen (lumpsum). Op elke school wordt basisondersteuning geoptimaliseerd en doorontwikkeld. Reguliere vo-scholen krijgen vanuit het Samenwerkingsverband een vaste bijdrage voor het versterken en verbreden van de basisondersteuning.

Onze standaarden van de basisondersteuning:

1. Elke school draagt zorg voor een positief pedagogisch schoolklimaat en fysieke en sociale veiligheid
2. Elke leerling een mentor
3. Ouders en leerlingen worden optimaal betrokken
4. Elke school volgt de leerontwikkeling van alle leerlingen en werkt opbrengstgericht
5. Elke school werkt handelingsgericht en versterkt de handelingsbekwaamheid en competenties van teamleden
6. Elke school kan preventieve en licht curatieve ondersteuning bieden aan leerlingen met leer- en/of ontwikkelingsvragen
7. Elke school heeft een effectieve ondersteuningsstructuur waarin interne en externe expertise benut wordt
8. We dragen binnen het Samenwerkingsverband zorg voor een goede overdracht van leerlingen
9. Elke school geeft haar onderwijs en haar ondersteuning beleidsrijk vorm

De uitwerking van deze standaarden zijn opgenomen in bijlage 1. De elementen waarop de Inspectie van het Onderwijs toeziet, maken onderdeel uit van de basisondersteuning, maar worden niet apart beschreven.

Bereiken dat passend onderwijs eerst en vooral in de klas plaatsvindt.

Praktijkonderwijs

Het praktijkonderwijs (PrO) valt onder regulier voortgezet onderwijs. Het doel van het praktijkonderwijs is leerlingen toe te leiden naar werk of een vervolgonderwijs. Maatwerk en gepersonaliseerd leren zijn kenmerkend: elke leerling volgt een eigen leerroute, die aansluit bij wat hij of zij kan en graag wil. Theorie wordt tot leven gebracht en verdiept door middel van praktische vakken en stages. Het praktijkonderwijs richt zich met name op het voorbereiden op voor de leerlingen belangrijke thema's: wonen, werken, burgerschap, leren en vrije tijd. Leerlingen leren binnen deze thema's zo goed en zo zelfstandig mogelijk te functioneren binnen de school en in de maatschappij. Voor toelating tot het praktijkonderwijs is een toelaatbaarheidsverklaring van het Samenwerkingsverband nodig (zie bijlage 5: Richtlijnen Toelaatbaarheid).

Leerwegondersteuning in het vmbo

Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) is een ondersteuningsvorm bedoeld voor vmbo-leerlingen die genoeg capaciteiten hebben om een diploma te halen, maar die vanwege leerachterstanden ondersteuning nodig hebben op didactisch gebied. Dit zijn met name leerlingen in de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg. Scholen bepalen welke leerlingen dit betreft en overleggen met de ouders of en welke ondersteuning wordt ingezet. Het Samenwerkingsverband heeft daarin sinds 'opting out' geen toekennende rol meer in. In ons samenwerkingsverband is ervoor gekozen om per 1 oktober 2018 de gelden voor LWOO integraal op te nemen in het passend onderwijs. Nu kunnen scholen ondersteuning bieden aan leerlingen die dat nodig hebben, passend bij de onderwijspraktijk van de school. In bijlage 3 beschrijven we de wijze waarop de regeling 'opting out' in de Duin- en Bollenstreek is toegepast.

Pilot PrO-vmbo

In de periode van dit Ondersteuningsplan wordt binnen het Samenwerkingsverband een pilot 'onderbouwklas PrO-vmbo' uitgevoerd door Limes Praktijkonderwijs. Een deel van de leerlingen bevindt zich bij de start van het voortgezet onderwijs cognitief en/of sociaal-emotioneel op de grens tussen het praktijkonderwijs (pro) en vmbo met leerwegondersteuning. In de PrO-vmbo klas krijgen leerlingen les op de pedagogisch-didactische manier van het praktijkonderwijs en ze worden inhoudelijk uitgedaagd met de leerstof van het vmbo. Daarvoor volgen zij ook lessen op de naastgelegen vmbo-school of eventueel andere vmbo-school in de regio. Het is een traject van maximaal drie jaar. Leerlingen die het niveau aankunnen, stromen daarna door naar het vmbo. Andere leerlingen kunnen het praktijkonderwijs blijven volgen en afronden. Het doel van de pilot is om leerlingen betere kansen te geven onderwijs te volgen dat bij ze past.

Internationale Schakelklas

Leerlingen die vanuit het buitenland in Nederland zijn komen wonen en de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen, kunnen worden ingeschreven bij een school voor onderwijs aan 'nieuwkomers'. In de regio van het Samenwerkingsverband biedt de Internationale Schakelklas van het Teylingen College in Lisse dit onderwijs. De intentie is dat deze leerlingen uiterlijk na twee jaar doorstromen naar het geadviseerde niveau in het regulier onderwijs. Hierbij hebben we aandacht voor leerlingen die na deze twee jaar de taal nog niet voldoende machtig zijn en/of sociaal-emotionele problemen ervaren.

De ondersteuningsroute in het vo

Scholen en jeugdhulppartners hebben een primaire taak in het bieden van basisondersteuning (op school) en preventieve ondersteuning (op school en in de wijk). Dat is voor de meeste leerlingen en ouders voldoende. Voor sommige leerlingen en/of gezinnen is extra ondersteuning op school en/of jeugdhulp thuis of in de wijk nodig. Dan start een route waarin signalen verzameld en gedeeld worden en gezocht wordt naar de meest passende aanpak.

Het schema 'Ondersteuningsroute VO' (pagina 26) geeft aan hoe die route er in het voortgezet onderwijs binnen de Duin- en Bollenstreek uitziet en welke bijdragen de kernpartners in de verschillende fasen zou kunnen bieden. Elke school organiseert een 'multidisciplinair overleg' (MDO), waarin de belangrijkste 'ketenpartners' vertegenwoordigd zijn. Als leerlingen tegen meerdere problemen aanlopen, kunnen we in dit overleg de ondersteuning en hulpverlening goed op elkaar afstemmen.

Een cyclisch proces

De ondersteuningsroute maakt de stappen inzichtelijk die in de onderwijsondersteuning aan leerlingen op klasniveau, op schoolniveau en op bovenschools niveau gezet worden. Het beschrijft daarmee de onderlinge afstemming en samenwerking. De werkwijze is systematisch met herkenbare stappen die cyclisch gezet worden en met duidelijke beslismomenten.

De ondersteuningsroute gaat daarbij uit van een inzet volgens het handelingsgerichte denken en werkkader. Overigens betekent deze route niet dat al deze stappen rond iedere leerling worden gezet. Soms kunnen stappen worden overgeslagen of houdt het traject al eerder op.

Licht waar het kan, intensief waar nodig

In de ondersteuningsroute gaan we uit van een preventieve en proactieve aanpak, met de mentor/coach als spilfunctionaris in de ondersteuningsstructuur. Extra deskundigheid om de leerling te begeleiden wordt tijdig ingezet en waar mogelijk in school gehaald. Dus geen export van problemen, maar import van oplossingen, zoveel mogelijk binnen de klas. Dit kan leiden tot een gezamenlijk arrangement met één of meerdere interventies.

In de route kan de ondersteuning worden geïntensiveerd naar zo nodig:

- Extra of gespecialiseerde ondersteuning op school;
- Naar lichte of gespecialiseerde jeugdhulp voor kind en/of ouders;
- Een andere passende onderwijs(zorg)plek.

In het laatste geval heeft de school eerst zelf de ondersteuning aan de leerling geïntensiveerd. De school is in staat om handelingsgericht en goed gedocumenteerd aan te geven wat er (extra) gedaan is en met welk resultaat. De deskundigen die een advies geven over de toelaatbaarheid tot een arrangement, nemen in hun beoordeling mee of de school heeft gedaan wat op basis van het schoolondersteuningsprofiel redelijkerwijs van haar kan worden verwacht. De besluitvorming met betrekking tot de aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring vso of verwijzing naar een bovenschools arrangement vindt plaats via een multidisciplinair overleg (MDO). Een dergelijk MDO heet een 'MDO-T' (de T staat voor Toelating).

De Ondersteuningsroute in het voortgezet onderwijs (Cyclisch proces)

Alles in nauwe **samenwerking**
en **afstemming** met ouders en leerling

1 Begeleiden, observeren en signaleren

- Mentor/docent begeleidt, spreekt en volgt de leerlingen en signaleert mogelijke belemmeringen in de ontwikkeling, resultaten of schoolverzuim.
- Zo nodig maken docenten aanpassingen in de pedagogische benadering, instructie en/of onderwijsleeromgeving.
- Begeleiding vanuit de basisondersteuning.

Mogelijke bijdragen Voorleider1/Wijkteam, leerplicht, jgz

- Deskundigheidsbevordering bieden aan mentor/docenten in vroegtijdig signaleren van opvoed- en opgroei problemen.
- Meedenken bij vragen over lichamelijke en geestelijke gezondheid, (schoolse) vaardigheden, ziekteverzuim, opvoeding, etc.
- Voorlichting, (groeps)training in het kader van preventie.
- Onderzoek naar gezondheid, belastbaarheid, ontwikkeling, veiligheid, leefstijl etc.
- Bieden van (kortdurende) hulp op school.

2 Collegiaal overleg en afstemming

- Mentor/docent deelt en bespreekt signalen van belemmeringen in de ontwikkeling met collega's en/of ondersteuningscoördinator.
- Na bespreking met de leerling en de ouders past de mentor (en docententeam) op basis van deze gesprekken de pedagogische benadering, instructie en/of onderwijsleeromgeving aan.

- Aansluiten bij overleg interne ondersteuningsteam.
- Consultatie bieden aan docenten, mentor en/of ondersteuningscoördinator.
- Inzicht bieden in mogelijke achtergronden en sociaal netwerk.
- Adviezen over bijv. omgaan met complex gedrag, verzuim, opvoeding.
- Aansluiten bij het gesprek met leerling en ouders.

3 Bespreking in de interne groeps-/ leerlingbespreking

- Mentor, docententeam stellen ondersteuningsbehoeften van leerling en mentor/docent vast, evt. in overleg met intern ondersteuningsteam.
- Handelingsadviezen, afspraken gezamenlijke aanpak, aanpassingen in de klas worden vastgelegd, geëvalueerd en – indien nodig – bijgesteld.
- Observatie, analyse of besluit tot multidisciplinair overleg (volgende stap).

- Advies over omgang met complex gedrag en communicatie met ouders/leerling.
- Advies over en inschakelen extra hulp.
- Advies over welke hulp of onderzoek nodig en beschikbaar is.
- Advies over noodzaak multidisciplinair overleg en met wie.
- Evt. multidisciplinair overleg voorbereiden met ouders/leerling.

6 Uitvoeren, monitoren en evalueren

- Zo veel mogelijk in samenhang bieden van: onderwijsarrangement, jeugdhulp, aanvullend onderzoek, onderwijs(zorg)arrangement.
- Uitvoeren van casusregie, monitoren van voortgang/afspraken, evaluatie van resultaten en proces, zo nodig aanpassen van aanpak met alle betrokkenen.

Mogelijke bijdragen Voorleider1/Wijkteam, leerplicht, jgz

- Bieden van hulp aan leerling/ouders.
- Aanvullend onderzoek/diagnostiek.
- Bijdrage aan doelen t.a.v. schoolsucces/deelname en zorg.
- Regie op de verbinding tussen zorgdomeinen met school.
- Coördineren ingezette hulp.
- Bijdragen aan monitoring.
- Bijdragen aan evaluatie/aanpassing aanpak.

5 (Integraal) arrangeren, toeleiden en toegang

- Beslissen over en in gang zetten van benodigde extra ondersteuning op school, via het (interne) ondersteuningsteam, ook als er externe partners bij betrokken zijn.
- De extra ondersteuning wordt vastgelegd in een OPP, zodat betrokkenen de begeleiding in onderlinge samenhang kunnen evalueren.
- De ondersteuningscoördinator voert de regie over het OPP en draagt op school zorg voor een integrale en handelingsgerichte aanpak in afstemming tussen leerling, ouders, mentor/docenten en andere professionals (intern en extern).

- Integrale inschatting over de haalbaarheid van acties en adviezen binnen de onderwijs situatie.
- Zo nodig toegang tot specialistische jeugdhulp regelen.
- Opstellen van het zorggedeelte in het OPP: hulpvraag voor jeugdhulp en de doelen gericht op schoolsucces/deelname, in samenhang brengen met de zorgdoelen.
- Meewerken aan deskundigenadvies bij aanvraag toelaatbaarheid.

Evt. besluitvorming met betrekking tot aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring vso of verwijzing naar een bovenschools arrangement via een 'MDO-T' (de T staat voor Toelating).

4 Multidisciplinair overleg (mdo)

- Overleg met relevante betrokken professionals, de leerling en de ouders. Het mdo wordt geïnitieerd door school.
- De ontwikkelingsgebieden van de leerling worden (vooraf) in kaart gebracht. Ondersteuningsbehoefte en sterke kanten van de leerling, ouders en mentor/docent worden geïnventariseerd en geanalyseerd.
- Concrete afspraken maken over te bereiken doelen, inzet en evaluatie ondersteuning op school en/of door jeugdhulpverlener op school en rol ouders/leerling.
- Uitkomst wordt samengevat in een (begeleidings)verslag of handelingsplan.
- Indien nodig: OPP opstellen/bijstellen.
- Soms is er meer onderzoek nodig.

- Inbreng expertise en dossierinformatie in multidisciplinair overleg voor analyse en vaststellen van ondersteuningsbehoeften.
- Vanuit specifieke expertise meedenken over benodigde hulp voor leerling en/of ouders en hoe die hulp goed op de ondersteuning op school kan worden aangesloten en andersom.

School kan het Loket Passend Onderwijs betrekken bij vragen die de school overstijgen of bij advisering/ondersteuning bij het organiseren of vinden van een zo passend mogelijk onderwijs(zorg)aanbod.

Zorgplicht

De start van de ondersteuning voor elke leerling is wettelijk vastgelegd met de zorgplicht. Scholen hebben de verplichting ervoor te zorgen dat een kind dat extra begeleiding en ondersteuning nodig heeft, altijd een passende plek krijgt. Dit geldt voor leerlingen die worden aangemeld en leerlingen die op school zitten.

Leerlingen die schriftelijk zijn aangemeld

De invulling van de zorgplicht tijdens de aanmeldprocedure houdt in dat scholen aan leerlingen die schriftelijk zijn aangemeld een passend aanbod doen. Scholen kunnen daarvoor om extra informatie vragen bij de ouders. Indien, na de wettelijk vastgelegde onderzoeksperiode, blijkt dat de school van aanmelding geen aanbod kan doen dat passend is bij de leerling, de school samen met ouders een andere school zoekt die wel een passend aanbod kan bieden en waar de leerling kan worden geplaatst.

Leerlingen binnen de school

De invulling van de zorgplicht voor leerlingen binnen de school houdt in dat de school voor al haar leerlingen een passend aanbod realiseert. Dit doet zij zelf of in samenwerking met haar partners. Als blijkt dat de school dit zelf niet kan organiseren, zoekt de school samen met ouders een andere school die wel een passend aanbod kan bieden en waar de leerling kan worden geplaatst.

Leerlingen zonder schoolinschrijving

Voor leerlingen die (nog) geen schoolinschrijving hebben, bijvoorbeeld na een verhuizing of na verblijf in een instelling, geldt dat betrokken zorgaanbieders of leerplichtconsulenten ouders stimuleren om hun kind zo vroeg mogelijk schriftelijk aan te melden bij een school. Op die manier is er tijd om, indien nodig, een passend aanbod te organiseren of een school te vinden die wel een passend aanbod kan doen aan de leerling.

Het schoolondersteuningsprofiel (SOP)

Scholen verschillen in de wijze waarop ze basisondersteuning vormgeven.

In het schoolondersteuningsprofiel beschrijft een school:

- De wijze waarop de school invulling geeft aan de standaarden van de basisondersteuning;
- De extra ondersteuning die de school kan bieden, eventueel met hulp van het Samenwerkingsverband;
- Over welke deskundigheden een school beschikt, welke deskundigheden van buiten beschikbaar zijn en wat daarvan de kwaliteit is;
- Welke ondersteuningsvoorzieningen (inclusief voorzieningen in de fysieke omgeving) de school heeft en wat daarvan de kwaliteit is;
- De partners met wie de school in de keten samenwerkt en wat de intensiteit is van de samenwerking.

Website met schoolondersteuningsprofielen

Het schoolondersteuningsprofiel biedt houvast bij het beoordelen of een school in staat is om onderwijsondersteuning voor een leerling te bieden en speelt een belangrijke rol bij de toelating van leerlingen op school. Het Samenwerkingsverband heeft naar ouders een informatieplicht over het aanwezige (onderwijs- en) ondersteuningsaanbod en de manier waarop het Samenwerkingsverband werkt.

Vanuit deze achtergrond is de website swvduinenbollenstreek.schoolprofielen.nl gerealiseerd waarop de schoolondersteuningsprofielen van alle scholen gepubliceerd worden. Bezoekers hebben de mogelijkheid tot filteren en kunnen scholen vergelijken. De scholen actualiseren elk schooljaar (voor de herfstvakantie) het bestaande schoolondersteuningsprofiel via een beheerpagina en bespreken dit met het schoolteam en MR (adviesrecht).

Extra ondersteuning

Soms hebben leerlingen (tijdelijk) meer nodig dan de school kan bieden; de aard en/of intensiteit van de interventies die een leerling nodig heeft, overstijgen de mogelijkheden van de basisondersteuning. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we de extra ondersteuning op verschillende niveaus binnen ons Samenwerkingsverband vormgeven.

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Een belangrijk uitgangspunt om te bepalen of een leerling intensieve of specialistische ondersteuning nodig heeft dan vanuit de basisondersteuning geboden kan worden, is de vraag: wat heeft deze leerling (nu) nodig (analyse) en hoe kunnen wij dit bieden (interventie)? Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is het nodig dat onderzocht wordt wat de ondersteuningsbehoeften van de leerling zijn. Aan de hand van het integratief beeld, de bevorderende en belemmerende factoren en de daaruit volgende onderwijsbehoeften bepalen ouders en school welke ondersteuning de leerling nodig heeft (binnen en buiten de school) om het gestelde ontwikkelingsperspectief te behalen.

Ouders en leerlingen hebben een belangrijke rol

Zodra een leerling aangewezen is op extra ondersteuning, stelt de school een ontwikkelingsperspectiefplan op. Hierin wordt vermeld wat de leerling nodig heeft aan ondersteuning, aan welke doelen er gewerkt moet worden en welke vorm van extra ondersteuning wordt ingezet. Daarnaast wordt altijd het beoogde uitstroomperspectief opgenomen en eventuele afwijkingen van het reguliere onderwijsprogramma.

Bij het opstellen en evalueren van het ontwikkelingsperspectief spelen ouders en leerling een belangrijke rol. De ouders en de leerling (indien >16 jaar) hebben inspraak in de invulling van het OPP en instemming op het handelingsdeel ervan. Vanaf 12 jaar tekenen leerlingen het OPP en vragen we de zienswijze van de leerling te beschrijven. De vo-scholen gebruiken het door het Samenwerkingsverband aangereikte format OPP. Als er sprake is van langdurige inzet van gespecialiseerde jeugdhulp in de school (in het vso of bij extra ondersteuning in het vo) wordt het jeugdhulpaanbod in het OPP verwerkt.

Onderwijsarrangement voor extra ondersteuning en maatwerk aanpassingen in het VO

Arrangementen binnen het reguliere voortgezet onderwijs

Leerlingen kunnen binnen hun eigen voortgezet onderwijs school extra ondersteuning krijgen in de vorm van een onderwijsarrangement. Alle reguliere scholen ontvangen hiervoor een ondersteuningsbudget vanuit het Samenwerkingsverband.

Extra ondersteuning op de eigen school is een aanvulling op de basisondersteuning en heeft als doel passend onderwijs te bieden om:

- De schoolloopbaan van de leerling voort te zetten;
- Thuiszitten of uitstroom naar vso te voorkomen;
- Mogelijk te maken dat de leerling een diploma kan halen in het regulier onderwijs;
- Aansluiting vanuit het (v)so te versoepelen en te ondersteunen.

Het bevat alle maatregelen en activiteiten die scholen bovenop de eerdergenoemde basisondersteuning bieden en is in principe tijdelijk.

School, ouders en leerling bepalen gezamenlijk de extra ondersteuning

De extra ondersteuning noemen we een 'onderwijsarrangement'. In een onderwijsarrangement krijgt een leerling extra ondersteuning op gebieden die gezamenlijk door school, ouders en leerling bepaald zijn. Op deze manier kan de leerling zoveel mogelijk deel (blijven) nemen aan de reguliere lessen. Scholen kunnen dit op verschillende manieren organiseren. Scholen kunnen kiezen voor individuele of groepsgebonden ondersteuning. In het schoolondersteuningsprofiel beschrijft de school welke extra ondersteuning zij biedt.

De aanpassingen zijn gebaseerd op de onderwijsbehoeften van de leerling en kunnen bijvoorbeeld bestaan uit:

- Aandacht en begeleiding gericht op het versterken van de vaardigheden en competenties van de leerling zelf;
- Afwijking van de onderwijstijd, het onderwijsprogramma en/of toetsing;
- Aanpassing van de leeromgeving;
- Een time-outmogelijkheid op een vaste plek met begeleiding;
- Aanwezigheid in een vaste ruimte op vaste tijden;
- Aanwezigheid op wisselende tijden, bijvoorbeeld wanneer de leerling door een medische/fysieke aandoening de lessen niet kan volgen;
- Observaties en uitvoeren van handelingsgerichte diagnostiek;
- Inzet expertise en samenwerking met partners;
- Terugplaatsing en begeleiding van vso naar vo of instroom vanuit het so.

Ondersteuning verloopt via het (interne) Ondersteuningsteam (IOT)

De inzet en uitvoering van extra ondersteuning op school verloopt via één centrale plek op school: het (interne) ondersteuningsteam (IOT), ook als er externe partners bij betrokken zijn. Alle scholen volgen daarin de stappen uit de genoemde regionale ondersteuningsroute voortgezet onderwijs (pagina 26). Ook eventuele externe partijen kunnen worden geconsulteerd of ingezet bij de uitvoering, zoals Voorleider1/Wijkteam of het Loket Passend Onderwijs.

De school begeleidt leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben aan de hand van hun ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Om de extra ondersteuning te kunnen vormgeven, faciliteert het Samenwerkingsverband de scholen met middelen vanuit de Agenda Passend Onderwijs. Er worden door het Samenwerkingsverband zelf geen onderwijstrajecten verzorgd of bekostigd. Dit loopt via de scholen.

Arrangementen bovenschools

Sommige leerlingen hebben vergelijkbare ondersteuning nodig. Voor hen hebben we zogenaamde 'bovenschoolse' arrangementen. Hierin bundelen we alle beschikbare kennis in ons netwerk op een bepaalde plaats, zo veel mogelijk dichtbij huis. Het Samenwerkingsverband stimuleert initiatieven die het (regulier) onderwijs in de regio passender en inclusiever maken en de samenwerking tussen het vo en het vso versterken. Het doel is om het onderwijs voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften meer thuisnabij op de reguliere school vorm te geven én dat leerlingen die het nodig hebben tijdig instromen in een passende voorziening.

Toewijzing door het Loket Passend Onderwijs

Loket Passend Onderwijs van het Samenwerkingsverband besluit over het al dan niet toewijzen van de bovenschoolse arrangementen voor leerlingen. De arrangementen worden verzorgd door een van de deelnemende scholen en hebben een regionale functie. De leerlingen zijn ingeschreven op een school voor voortgezet onderwijs en krijgen in deze school ondersteuning.

Het Samenwerkingsverband bewaakt samen met de betreffende scholen de kwaliteit, de omvang van het gebruik en het beschikbare budget. De ontwikkelingen van de bovenschoolse arrangementen worden ieder jaar beschreven in het jaarverslag.

Binnen het Samenwerkingsverband hebben we de volgende bovenschoolse arrangementen:

VO+ klassen
voor extra structuur
en nabijheid

Maatwerkklas
voor kortdurende, intensieve
maatwerkbegeleiding voor
(dreigende) thuiszitters

Maatwerkarrangementen
kortdurende, intensieve en
individuele trajecten voor
(dreigende) thuiszitters

VO+ klassen

voor extra structuur en nabijheid

VO+ klassen

VO+ is een speciale voorziening op het regulier voortgezet onderwijs: Regulier vo met een +. De VO+ klassen zijn bedoeld voor leerlingen uit de Duin- en Bollenstreek waarbij de ondersteuningsbehoeften bij start in het vo nog te groot zijn voor het reguliere onderwijsaanbod. De doelstelling is deze leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften een kans te bieden op het behalen van een regulier diploma. Er is gerichte aandacht en begeleiding nodig op het sociale-emotionele-communicatieve gebied en schoolse vaardigheden. De mate van aandacht en begeleiding is zodanig dat er twijfel is tussen plaatsing in het regulier vo of vso. Of het is onduidelijk of plaatsing in het regulier voortgezet onderwijs met een tijdelijke vso-achtige aanpak, voldoende kans van slagen heeft. Deze leerlingen worden wel in staat geacht om een diploma te kunnen behalen in het regulier onderwijs, maar om dat te realiseren is er specifieke ondersteuning nodig.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Ondersteuning en psycho-educatie op het gebied van (faal)angst;
- Anticiperen in omgeving en docentgedrag op verhoogde prikkelgevoeligheid;
- Leren omgaan met feedback, 'ondertiteling' nodig hebben bij sociale situaties;
- Vaardig worden in het houden van overzicht, plannen en organiseren;
- Leerkracht- en/of contextafhankelijk zijn.

Basisscholen kunnen een advies aanvragen bij het Samenwerkingsverband met een ontwikkelingsperspectiefplan. Na positief besluit van de CAT ontvangt de leerling voor 1 jaar een ondersteuningsverklaring. Deze is door de VO+ locatie per leerjaar te verlengen, als maximale duur wordt een totaal verblijf in VO+ van 2 jaar beoogd.

Regulier voortgezet onderwijs met een +

In een VO+ klas volgen leerlingen het reguliere lesprogramma, maar met meer aanpassingen en persoonlijke aandacht. Vanuit een gestructureerde, prikkelarme en voorspelbare onderwijsomgeving werken leerlingen aan eigen leerdoelen. In het ontwikkelingsperspectiefplan

worden zowel de beoogde resultaten, de ondersteuning die daarvoor nodig is als de resultaten betreffende de leerling beschreven. Zo wordt toegewerkt naar succesvol instromen in één van de andere klassen op de school. Wanneer dat niet mogelijk blijkt, is de leerling aangewezen op het vso.

VO+ klas

- Een kleine klassensetting van maximaal 12 leerlingen;
- Een vast lokaal met een vaste plek;
- Een onderwijsomgeving waar een gedragsdeskundige aanwezig is en die contact onderhoudt met het VSO;
- Intensievere samenwerking met ouders en jeugdhulpverlening;
- Koppeling met reguliere klassen in daarvoor geschikte onderwijsomgeving;
- Structurele pre-teaching, groepslessen, achterwacht en coaching gericht op:
  - Het voorspelbaar en inzichtelijk maken van onderwijs en sociale situaties;
  - Het begeleiden bij en aanleren van plannen, structureren en organiseren;
  - Het beperken van en leren omgaan met druk- en stressfactoren;
  - Het beperken van en leren omgaan met afleidingen in tijd, ruimte en relaties.

VO+ wordt voor de regio georganiseerd en uitgevoerd door 3 scholen in het Samenwerkingsverband:

- **Praktijkonderwijs:** Limes Katwijk;
- **Vmbo basis/kader/(tl):** Teylingen College, locatie KTS – Voorhout;
- **Havo/vwo:** Teylingen College, Leeuwenhorst – Noordwijkerhout.

Toelichting: Op de KTS is het mogelijk een technische TL-route in VO+ te volgen. In de komende planperiode wordt onderzocht of er voldoende volume is om een brede TL-route in VO+ setting te organiseren. Daarmee zou er binnen dit Samenwerkingsverband een dekkend VO+ aanbod zijn van Praktijkonderwijs tot het VWO met een zo optimaal mogelijk regionale (en liefst bestuurlijke) spreiding.

Maatwerkklas
voor kortdurende, intensieve maatwerkbegeleiding
voor (dreigende) thuiszitters

Maatwerkklas

Een maatwerkklas richt zich op leerlingen die tijdelijk een sterk aangepast onderwijsprogramma nodig hebben en een intensievere vorm van ondersteuning op school om uitval te voorkomen. De klas kan ook dienen als plek voor jongeren die een afstand tot onderwijs hebben, vanwege (vermoedelijke) psychiatrische problematiek en weer willen opbouwen.

Er wordt met betrokkenen vanuit het gezin en jeugdhulp een intensief arrangement op maat georganiseerd met als doel geleidelijke opbouw van het lesprogramma en terugkeer naar het reguliere onderwijs. Dit arrangement wordt georganiseerd vanuit een vast lokaal en begeleider. Om een zo optimale aansluiting te organiseren, tussen thuis – maatwerkklas – onderwijs afgestemd op specifieke ondersteuningsbehoeften, hebben idealiter alle VO+- locaties ook een maatwerkklas.

Plaatsing in een maatwerkklas

Als er perspectief is op terugkeer naar een reguliere vo-school, wordt plaatsing in een maatwerkklas ingezet. De school doet een aanvraag voor plaatsing in een maatwerkklas met een Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) bij het Loket Passend Onderwijs van het Samenwerkingsverband. Er vindt een MDO plaats waarbij wordt besproken op welke wijze er toegewerkt wordt naar het gestelde perspectief.

Aan het einde van het schooljaar wordt het Samenwerkingsverband betrokken bij de evaluatie van het traject middels het OPP-gesprek. In het OPP worden zowel de beoogde resultaten, de ondersteuning die daarvoor nodig is als de resultaten betreffende de leerling beschreven.

Maatwerkarrangementen

Er is een aantal leerlingen in het Samenwerkingsverband met dermate specifieke ondersteuningsbehoeften dat noch reguliere voorzieningen, noch collectieve maatwerkvoorzieningen voldoende passend zijn. Het OPP voert de basis van de uitvoering en evaluatie van de trajecten.

Docent op de Fiets

Docent op de Fiets is een traject voor leerlingen van reguliere scholen, maar in sommige gevallen ook vrijstellingen 5 onder A of absoluut verzuim, die een dermate grote afstand tot school hebben dat zij de school acht weken of langer niet bezocht hebben. Door sociaal-emotionele, psychiatrische en/of systeemproblematiek is er een dusdanige afstand ontstaan tussen de leerling en klassikaal onderwijs, dat een outreachende pedagogische benadering de enige mogelijkheid lijkt om gedragsverandering en onderwijsontwikkeling te realiseren. Scholen kunnen met de adviseur van het Loket overleggen of Docent op de Fiets een passend traject is.

Na een positief advies wordt de leerling aangemeld bij het traject en wordt er een docent aan de leerling gekoppeld die drie uur per week tijd heeft om een relatie op te bouwen en te starten met onderwijs (en onderwijsvoorwaardelijke vaardigheden) in de thuissituatie of een andere plek zoals een zorgboerderij. Het traject wordt ondersteund door de gedragswetenschapper die vanuit de gemeente ingezet wordt op de school. Het doel is om de jongere samen met de betrokken hulpverlening binnen twee jaar weer perspectief te geven op één van de onderwijsarrangementen in de regio.

Bij aanvang van deze planperiode voert Teylingen College KTS in Voorhout het Docent op de Fietstraject uit voor 4 leerlingen met vmbo-herkomst. Limes Praktijkonderwijs voert 'les op locatie' uit voor 1 leerling. De behoefte is groter dan het huidige aanbod. Daarom is de doelstelling

het aantal trajecten uit te breiden: meer spreiding qua niveau én meer spreiding over de onderwijslocaties in de Duin- en Bollenstreek in de komende twee jaar.

Buitenkans

Buitenkans is een traject dat bedoeld is voor jongeren tussen de 15 en 23 jaar:

- Die dreigen uit te vallen op het voortgezet onderwijs;
- Voor wie het nog lastig is om de overstap naar een mbo-opleiding te kunnen maken.

Voor deze jongeren is het op moment van aanmelding prioriteit om te werken aan motivatie, vertrouwen, zicht krijgen op een positief toekomstperspectief en het ontwikkelen van (werknemers) vaardigheden.

Buitenkans is een samenwerking in het kader van regionale VSV-programma tussen het Samenwerkingsverband/VO, MBO en Jeugdhulp (Cardea). Na een traject (stage en coaching via Cardea) van zes maanden, worden leerlingen toegeleid naar een Entree-opleiding (MBO, de Delta of één van de Entreeopleidingen in VO of VSO) of (wanneer vervolgonderwijs niet mogelijk is) naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt. De jongere krijgt gedurende het vervolg nog een half jaar ondersteuning van zijn/haar consulent. Formeel behoudt de school zorgplicht en de leerling blijft op school ingeschreven. De school blijft betrokken bij de evaluaties.

Voor plaatsing bij Buitenkans is een positief advies nodig van het Loket Passend Onderwijs van het Samenwerkingsverband. Advies wordt op basis van een ontwikkelingsperspectiefplan door de toeleverende school aangevraagd in Onderwijs Transparant. Op basis van de duur van Buitenkans zijn de kosten voor de vo-school. Overige kosten worden vanuit het regionale VSV-programma gefinancierd.

BinnensteBuitenTuin

Een aantal jongeren ondervinden tijdens hun schoolperiode dusdanige onderwijs-belemmeringen als gevolg van hun psychische problematiek dat zij tijdelijk dagbesteding bezoeken. Eén van de uitvoerders is de BinnensteBuitenTuin in Warmond. Jongeren werken hier aan hun belastbaarheid en sociaal-emotioneel functioneren en hervinden hun ritme. Dit maakt het mogelijk deel te nemen aan de gekoppelde onderwijsplek. Deze leslocatie wordt verzorgd door School Zonder Muren, een uitvoerende tak van de Leo Kanner Onderwijsgroep. Zij verzorgen in de Zorg- en Onderwijsgroep onderwijs aan de bij hen ingeschreven leerlingen én zij plaatsen leerlingen in de klas met een reguliere schoolinschrijving wanneer dit inhoudelijk passend is. De school van herkomst vergoed zelf het gedeelte basisbekostiging. Het Samenwerkingsverband vergoed -in overleg- de vastgestelde ondersteuningsbekostiging.

Leerplicht, leerrecht en Onderwijs-Zorg Arrangementen (OZA)

Met de dialoog over de samenhang tussen leerplicht en leerrecht zijn samenwerkingsverbanden in het beleid van de ministeries van VWS en OCW gepositioneerd om een regisserende rol te vervullen voor jongeren in de leerplichtige leeftijd die verblijven in de dagbesteding en behoefte hebben aan educatie of onderwijs. De afgelopen jaren is samen met Samenwerkingsverbanden VO regio Leiden en Midden Holland-Rijnstreek gewerkt aan een gemeenschappelijke visie en uitwerking daarvan. Het doel van een OZA moet zijn om leerlingen weer duurzaam te verbinden aan uitstroomprofiel (vervolg)onderwijs, arbeidstoeleiding of dagbesteding.

Onderwijs: cognitief leren, socialisatie in een groep en persoonsvorming

Door de schoolbesturen is een standpunt ingenomen over wat onderwijs is: Onderwijs bestaat naast cognitief leren (kwalificatie) uit socialisatie in een groep en persoonsvorming. Het gaat om drie niet te scheiden domeinen waarvoor de school cq. het schoolbestuur een expliciete verantwoordelijkheid draagt. De schoolbesturen in de regio zijn daarom van mening dat er pas sprake is van onderwijs als de drie domeinen in samenhang aandacht krijgen. Onderwijs vindt daarmee plaats in een groep, met tenminste vier leerlingen. Het leren in kleiner verband (1-op-1 of 1-op-2) en het leren op slechts één domein is vanuit die visie geen onderwijs, maar educatie. De uitwerking voor de fasering in het onderwijs, de in te zetten financiering en de gekoppelde inkooptrajecten jeugdhulp Holland Rijnland zijn in te delen en is af te lezen in het Fasen-model Onderwijszorgarrangementen, hiernaast weergegeven:

Fasen-model Onderwijszorgarrangementen

De in te richten onderwijs-zorg combinaties richten zich vooral op jongeren in fase 2 en 3. Er worden afspraken gemaakt over bekostiging, toelating en verantwoording met gemeenten, zorgpartners en schoolbesturen. De verdere vertaling naar projecten wordt beschreven in hoofdstuk 6.

	Jongere is in staat tot	Vorm van educatie/ onderwijs	Perspectief jeugdige	Verantwoordelijk voor het leeraanbod	Waar te organiseren
1	Jongere is fysiek of psychisch (momenteel) niet in staat tot leren/ is niet belastbaar	Geen educatie/ onderwijs; zorg is voorliggend	Veelal in startfase bij dagbesteding/ dagbehandeling	N.v.t.	Op alle dagbestedings- en dagbehandelingslocaties (vanuit jeugdhulp of WLZ)
2	Jongere is in staat tot leren in 1-op-1-situatie	1-op-1 educatie; werken aan: a. Emotieregulatie b. Zelfredzaamheid c. Schoolse vaardigheden d. Sociale vaardigheden e. Leerstof	OPP: opbouw naar fase 3 of hoger binnen een jaar? Ja: optie opbouw naar school, Nee: leerrecht.	Dagbesteding voor a t/m d School voor e	Op alle dagbestedingslocaties door dagbesteding, met desgewenst aanleveren leerstof door school
3	Jongere is in staat tot leren in kleine groep (tot circa 5 personen)	Onderwijs in kleine groep; werken aan: a. Emotieregulatie b. Zelfredzaamheid c. Schoolse vaardigheden d. Sociale vaardigheden e. Leerstof	OPP: opbouw naar fase 4 of hoger binnen een jaar? Ja: optie opbouw naar school, Nee: leerrecht.	Dagbesteding voor a Dagbesteding en school voor b, c en d School voor e	Op een beperkt aantal dagbestedingsvoorzieningen vanuit het (v)so
4	Jongere is in staat tot leren in middelgrote groep (circa 5 tot 12 personen)	Onderwijs in kleine groep; werken aan: a. Emotieregulatie b. Zelfredzaamheid c. Schoolse vaardigheden d. Sociale vaardigheden e. Leerstof	OPP: opbouw naar school (fase 5 of 6) of blijven leren in middelgrote groep	School en begeleiding jeugdhulp voor a t/m d School voor e	Het betreft een onderwijszorgarrangement, bij voorkeur op de schoollocatie zelf. Is dit aanbod voldoende beschikbaar vanuit het onderwijs en vanuit de jeugdhulp?
5	Jongere is in staat tot leren in grotere groep (vanaf 12 personen)	Onderwijs op school (speciaal onderwijs)	School	School en zo nodig inzet van jeugdhulp (op school)	School (voor speciaal onderwijs)
6	Jongere is in staat tot leren in grote groep (vanaf 20 personen)	Onderwijs op school (regulier onderwijs)	School	School en zo nodig inzet van jeugdhulp (op school)	School

Voortgezet speciaal onderwijs

Het voortgezet speciaal onderwijs (vso) biedt binnen het Samenwerkingsverband een onderwijssetting voor leerlingen die voor langere tijd structureel specialistische onderwijssteuning nodig hebben. Binnen het vso is het mogelijk om doorlopende begeleiding te organiseren met verregaande aanpassingen op het onderwijs en wordt er lesgegeven in kleinere groepen. De mogelijkheden en voorzieningen legt het vso vast in het schoolondersteuningsprofiel.

De vso-scholen werken nauw samen met instellingen voor jeugdhulp, psychiatrie, gehandicaptenzorg, revalidatie en arbeid. Het uitgangspunt is dat het vso het onderwijs en de ondersteuning van haar leerlingen zo uitrust, dat een overgang mogelijk is naar:

- De reguliere school van herkomst of een andere reguliere school;
- Het vervolgonderwijs;
- De arbeidsmarkt;
- Een dagbesteding;

Toelaatbaarheidsverklaring (TLV)

Voor plaatsing in het vso is een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) nodig. Het bevoegd gezag van een school kan bij het Samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring speciaal onderwijs aanvragen. Dit altijd in goed overleg met de ouders. Het Samenwerkingsverband geeft een toelaatbaarheidsverklaring af voor een bepaalde tijd en bekostigingscategorie. Onafhankelijk deskundigen adviseren over de duur en de categorie op basis van vastgestelde richtlijnen. De CAT toetst of de procedure juist is doorlopen en of de beleidsafspraken juist zijn toegepast. De richtlijnen toelaatbaarheid en de aan te leveren onderbouwing van de aanvraag wordt beschreven in bijlage 5.

TLV's gelden in bijna alle gevallen voor de duur van de schoolloopbaan. De adviseurs van het Loket die verbonden zijn aan de scholen hebben op de aangesloten vso-scholen jaarlijks een bespreking met de Commissie van Begeleiding om de leerlingen in klas 2 of 3 door te spreken. Doel van dit overleg is het herijken van de meest passende plek. Veelal zijn leerling gebaat bij het voortzetten van hun schoolloopbaan op het vso. Echter, voor de leerlingen die een overstap naar regulier voortgezet onderwijs kunnen maken, moeten voldoende mogelijkheden bestaan of gecreëerd worden om dat mogelijk te maken.

Adviseurs zijn ook door middel van een MDO betrokken bij een TLV midden of hoog. Leerlingen uit het primair onderwijs kunnen een preadvies vso van de CAT krijgen. De vso-school waar de leerling wordt aangemeld, vraagt een toelaatbaarheidsverklaring aan.

Met de deelnemende scholen zijn de volgende richtlijnen voor de duur van de TLV afgesproken:

Profiel	Richtlijnen (duur)
Profiel vervolgonderwijs	Afgifte voor gehele schoolloopbaan. In het geval van een symbioselocatie een TLV onderbouwperiode en een tweede aanvraag vervolg schoolloopbaan.
Profiel arbeidstoeleiding en dagbesteding	Afgifte tot en met het schooljaar waarin de leerling 18 jaar wordt. Het is daarna mogelijk om per jaar een verlenging aan te vragen wanneer er nog onderwijsdoelen behaald kunnen worden.
TLV midden en hoog	Voor leerlingen op een cluster 3 school is een lage bekostiging categorie niet altijd toereikend om de benodigde ondersteuning in te kunnen richten. Scholen kunnen dan een hogere bekostigingscategorie aanvragen, deze wordt toegekend met variabele duur.
Ernstig Meervoudig Beperkte leerling (EMB)	Voor EMB-leerlingen wordt een TLV hoog afgegeven tot en met het schooljaar waarin de leerling 18 jaar wordt.

VSO met plaatsbekostiging

Leerlingen die opgenomen zijn bij een GGZ-instelling (ESB Curium-LUMC, Jutters, e.d.) of geplaatst zijn in een residentiële inrichting en die daar op locatie onderwijs ontvangen, hebben geen TLV van het Samenwerkingsverband nodig bij plaatsing in de instelling. Onderwijs in instellingen, zoals hiervoor genoemd, ontvangen de middelen vanuit de zogenaamde plaatsbekostiging. Dat houdt in dat deze leerlingen zonder TLV-aanvraag bekostigd moeten worden door het Samenwerkingsverband.

Betreffende leerlingen worden tijdelijk uitgeschreven bij de school van herkomst en tijdelijk ingeschreven bij de vso-school van de instelling die het onderwijs verzorgt. Wanneer de behandeling beëindigd wordt, gaat de leerling weer terug naar school van herkomst waar de leerling voorafgaand aan de opname in de GGZ-instelling stond ingeschreven (en tijdelijk is uitgeschreven). Deze v(s)o-school van het Samenwerkingsverband waar de leerling het laatst stond ingeschreven voor vertrek naar een dergelijke instelling, behoudt de zorgplicht.

Leo Kanner ESB LUMC Curium

Leo Kanner ESB LUMC Curium is een lesplaats voor leerlingen die in dagklinische of klinische behandeling zijn bij LUMC Curium. Vaak is er sprake van een combinatie van complexe kinderpsychiatrische problematiek, ernstige leerproblemen of leerstoornissen en ernstige gedragsproblematiek. De school en deze instelling werken nauw samen. Bij de ESB wordt geobserveerd welk toekomstperspectief op schoolgebied haalbaar is en wordt eventueel behandeling en/of vaardigheidstraining ingezet om de vervolgstappen succesvol te laten zijn. De behandelperiode van de leerlingen loopt sterk uiteen.

Het doel is dat deze leerlingen na de behandelperiode weer onderwijs kunnen volgen op een school voor voortgezet (speciaal) onderwijs of MBO. De minimale periode voor onderwijs is acht weken. De leerlingen blijven maximaal een jaar.

Cluster 1 en 2

Onder cluster 1 en 2 valt onderwijs en ondersteuning voor leerlingen met ernstige visuele of auditieve of communicatieve beperkingen. Bij de invoering van passend onderwijs zijn cluster 1 en 2 in landelijke verbanden georganiseerd (Landelijk Speciaal Onderwijs). Voor toelating tot het speciaal onderwijs en de toekenning van een ondersteuningsbudget gelden daarom andere procedures. Deze verlopen niet via het Samenwerkingsverband.

Koninklijke Visio en Koninklijke Auris

Koninklijke Visio verzorgt in de regio specialistische onderwijskundige begeleiding voor leerlingen met visuele beperkingen. De Koninklijke Auris Groep biedt het onderwijs en begeleiding voor leerlingen met een auditieve of communicatieve beperkingen. Beide verzorgen zorg en ondersteuning in zowel het regulier onderwijs, als in eigen gespecialiseerde vso-scholen.

Een toeleidingstraject naar deze ondersteuning kan worden aangevraagd bij het aanmeldpunt van de respectievelijke instelling. Op onze website verwijzen wij naar informatie over begeleidingsmogelijkheden, aanvullende bekostiging en indicatiecriteria. Jaarlijks overleggen we met Visio en Auris over de mogelijkheden om de samenwerking te versterken en Auris sluit jaarlijks aan bij het netwerk van ondersteuningcoördinatoren.

5

Partnerschap met ouders

Scholen en ouders³ hebben elkaar nodig bij het vormgeven van passend onderwijs. De betrokkenheid thuis levert een bijdrage aan het succes op de school. Opvoeding en onderwijs gaan hand in hand. De rol van ouders en school is niet gelijk, maar wel gelijkwaardig. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Scholen zijn primair verantwoordelijk voor het onderwijs. Vanuit die verantwoordelijkheden zijn beiden gericht op hetzelfde doel: jongeren maximale kansen bieden.

Om deze reden zijn ouders pedagogisch partner van de school en is school voor de ouders onderwijskundig partner. Partnerschap met de ouders en actieve participatie van de leerling is essentieel om resultaten te behalen en helpt om vroegtijdig problemen in onderwijs en opvoeding te signaleren en daar adequaat mee om te gaan.

Scholen en ouders hebben elkaar nodig bij het vormgeven van passend onderwijs.

³ Waar ouder(s) staat kan ook 'wettelijke vertegenwoordiger(s)' gelezen worden

Ouders en school informeren elkaar wederzijds

De goed functionerende driehoek school, ouders, leerling is een essentiële voorwaarde om goed onderwijs voor elke leerling mogelijk te maken. We gaan ervan uit dat de scholen, ouders en leerling samen het beste tot een passend onderwijs(ondersteunings)aanbod kunnen komen, op basis van de wederzijds gedeelde informatie en een constructieve samenwerking. Ouders zijn een gelijkwaardige gesprekspartner van de school.

Ouders en leerling worden op ieder niveau betrokken, in samenspraak wordt ingezet wat nodig en passend is. De school geeft hierin ook de verwachtingen over de verantwoordelijkheid van ouders en leerling duidelijk aan. Het betrekken van leerlingen en ouders bij de schoolloopbaan en bij de school is daarom een van de basisafspraken voor scholen.

Zodra een leerling om ondersteuning vraagt die de basisondersteuning van de school overstijgt, onderzoeken ouders, leerling en school samen welke interventies nodig zijn. Vanaf het allereerste signaal is informatie van de ouders erg belangrijk. Over de thuissituatie, maar ook over bijvoorbeeld de vraag hoe ouders de problemen rondom hun kind ervaren. Ouders moeten er daarbij op kunnen vertrouwen dat de school in het belang van hun kind handelt en op basis van de wederzijds gedeelde informatie en besluitvorming tot passende ondersteuning komt.

Eventuele ontwikkelingsperspectieven, handelingsplannen en arrangementen worden door de school altijd besproken met ouders in een op overeenstemming gericht overleg (OOGO). Binnen het multidisciplinair overleg (MDO) nemen ouders en leerling een centrale positie in.

Informatie, advies en ondersteuning

Het Samenwerkingsverband is, na de school zelf, het eerste aanspreekpunt rondom passend onderwijs. In eerste instantie informeren de scholen ouders over passend onderwijs.

Als Samenwerkingsverband ondersteunen we hierbij door neutrale informatie over passend onderwijs binnen ons samenwerkingsverband via onze website voor iedereen toegankelijk te maken. Informatie over onder andere het aanmelden bij het v(s)o, rechten en plichten, het aanvragen van extra ondersteuning, klachtenprocedures en afspraken in het kader van de privacy zijn op de website terug te vinden.

Het Loket Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband kan ouders ondersteunen door hun vragen te beantwoorden of hen verder de weg te wijzen. Ook wanneer scholen en ouders samen niet tot overeenstemming kunnen komen over de ondersteuning van een leerling, kan het Loket daarin helpen. De schoolondersteuningsprofielen van de scholen zijn voor ouders toegankelijk gemaakt via de website www.duinenbollenstreek.schoolprofielen.nl. Deze website geeft overzicht van het onderwijs- en ondersteuningsaanbod op de scholen en bevat een zoekfunctie om v(s)o-scholen te vinden die voldoen aan de wensen van ouders en hun kind.

Gegevens leerlingen

Het Samenwerkingsverband ondersteunt scholen en ouders bij het organiseren van passend onderwijs voor leerlingen. Daarbij worden persoonsgegevens verwerkt. Het Samenwerkingsverband streeft naar een functioneel gebruik en een optimale bescherming van persoonsgegevens van de leerlingen. De overdracht van leerlinggegevens vindt uitsluitend plaats via een beveiligd en daarvoor gespecialiseerd programma. Wij zullen ook niet meer gegevens verwerken dan noodzakelijk is om onze rechten en plichten na te komen. Het Samenwerkingsverband hanteert een privacyreglement en heeft beleid voor het organiseren van informatiebeveiliging en privacy (IBP-beleid). Hiervoor verwijzen we naar onze website. De evaluaties van het beleid en ons handelen zijn onderdeel van ons jaarplan.

6 Samenwerking met externe partners en doorgaande lijnen

Passend onderwijs en de Wet op jeugdzorg hebben op veel punten raakvlakken, met in ieder geval één gezamenlijk doel: het bieden van optimale ontwikkelingskansen voor alle kinderen en jongeren.

Om alle kinderen optimale kansen te bieden, is het van belang dat er sprake is van:

- Een goede samenwerking tussen het kind, ouders, onderwijs, gemeenten en aanbieders van jeugdhulp- en (jeugdgezondheids)zorg;
- Doorgaande ontwikkelijnen tussen de verschillende schooltypen/-fasen;
- Een goede aansluiting op de arbeidsmarkt aan het eind.

De interprofessionele samenwerking die hierbij nodig is, gaat verder dan afstemming van werkzaamheden en wederzijds verwijzen.

Op overeenstemming gericht overleg (OOGO)

Gemeenten stellen, in samenspraak met de partners, een integraal jeugdbeleid op met aandacht voor preventie, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en jeugdbescherming, zorg en passend onderwijs. Samenwerkingsverbanden passend onderwijs stellen eveneens, in samenspraak met gemeenten en partners, beleid op. Beide beleidsplannen zijn gericht op de ononderbroken ontwikkeling.

In gezamenlijkheid stellen het Samenwerkingsverband PO en VO en de gemeenten een ontwikkelagenda voor de Duin- en Bollenstreek op, waarin zij de activiteiten, beoogde resultaten en looptijd beschrijven. De ontwikkelagenda wordt periodiek besproken in het structureel overleg van Samenwerkingsverband en gemeenten. Jaarlijks worden, in het op overeenstemming gericht overleg met de gemeenten, de resultaten van de ontwikkelpunten geëvalueerd en bijgesteld.

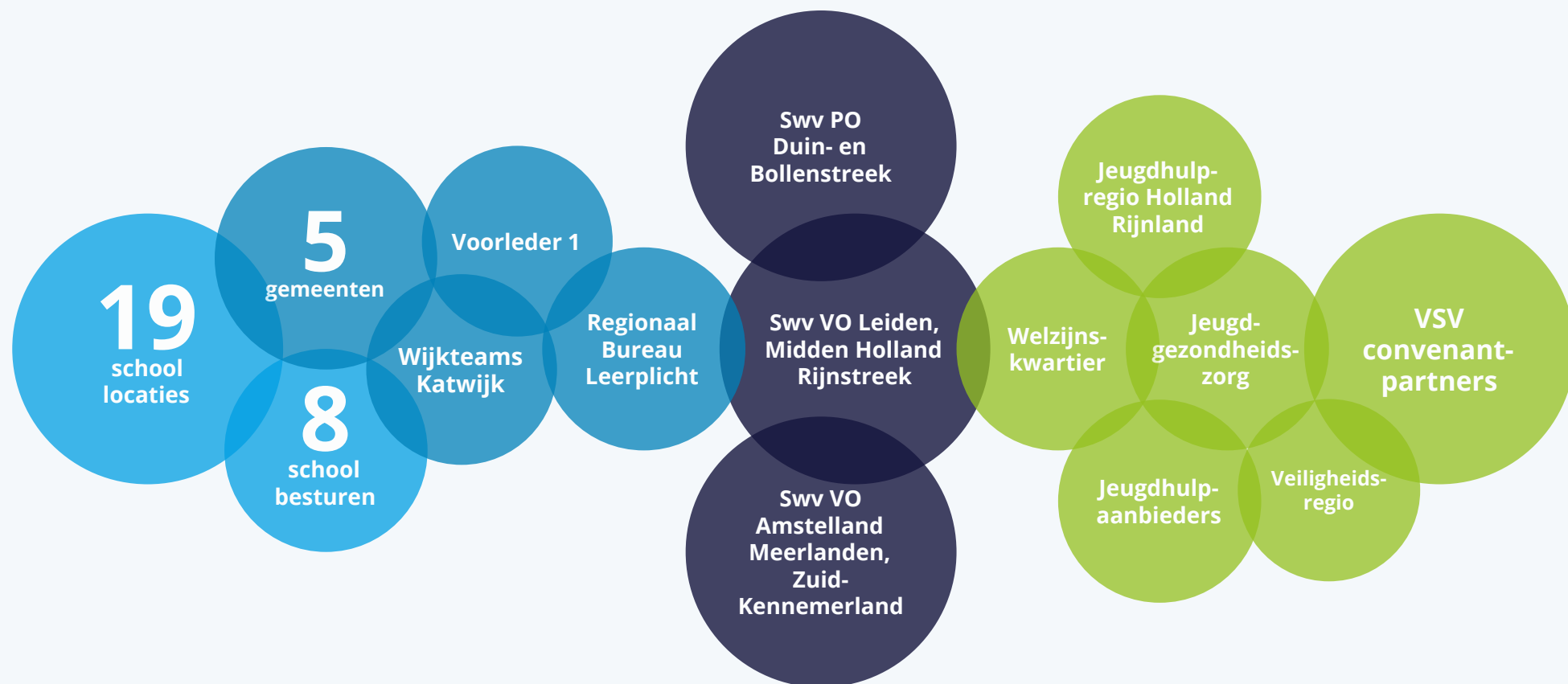

***Één gezamenlijk doel:
het bieden van optimale
ontwikkelingskansen
voor alle kinderen
en jongeren.***

Met wie werken we samen

In onderstaande afbeelding zijn de partners en organisaties waarmee het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek samenwerkt schematisch weergegeven:

Jeugdhulpverlening op school

De school is een plek waar veelvoorkomende (dreigende) problemen van kinderen gesignaleerd kunnen worden. Er zijn leerlingen die, vanwege problematiek die niet onderwijsgerelateerd is, moeite hebben om te functioneren op school. Alle scholen in het Samenwerkingsverband kunnen via de gemeente een beroep doen op de beschikbare mogelijkheden voor preventie, ondersteuning en toegang tot jeugdhulp. Daarom is aan iedere reguliere vo-school een vaste jeugdhulpverlener van het Wijkteam/Voorleider1 verbonden en maakt deze onderdeel uit van het ondersteuningsteam. In nauwe samenwerking met de school kan de jeugdhulpverlener laagdrempelig hulp bieden en zodoende op de school een preventieve rol vervullen.

Door dit vroegtijdig te doen, kan mogelijk een specialistisch traject voorkomen worden. Uiteraard zijn hierbij altijd de leerling en de ouders betrokken. Een plan moet te allen tijde gedragen worden door de leerling en zijn ouders. Zij geven namelijk niet alleen toestemming, maar zijn vooral degenen die het plan, samen met onderwijs en eventuele jeugdhulp, uitvoeren. Binnen het gespecialiseerd onderwijs is in 2022 gestart met een preferente aanbieder die alle hulpvragen opakt.

De inzet van de jeugdhulpverlener draagt bij aan:

- Het versterken van de eigen kracht van jeugdigen, ouders, gezinnen (normaliseren);
- Laagdrempelige advisering en coaching van ouders en eventueel kortdurende hulpverlening aan leerlingen;
- Vroegtijdig signaleren en in kaart brengen van een hulpvraag, zodat een inschatting gemaakt kan worden of er ondersteuning nodig is en in welke vorm en mate. Het uitgangspunt is daarbij 'zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig';
- Verbinding in de keten tussen het gezin, het onderwijs en (de toegang tot) hulpverlening;
- Deskundigheidsbevordering van professionals die met jeugdigen werken;
- Tijdig toeleiden naar passende hulp en of ondersteuning.

Integraal arrangeren

Voor complexe vraagstukken kan de gemeente jeugdhulp toekennen aan een leerling. Indien een leerling specifieke onderwijs- en jeugdhulpbehoeften heeft op meerdere gebieden waaronder het onderwijs, kan school samen met de ouders en de jeugdhulpverlener een plan maken middels de methode integraal arrangeren. Het gaat dan om een plan voor de leerling waarin onderwijs en één (of meerdere) jeugdhulp-of zorgpartner(s) samenwerken in uitvoering. Dit gebeurt op basis van één kind, één gezin, één plan. In de meeste gevallen is er ook een OPP en zijn afspraken met de ouders gemaakt over de aanpak in school.

Doel is om met deze gecombineerde inzet, vormgegeven in een samenhangende aanpak vanuit onderwijs, jeugdhulp en zorg en de situatie thuis, optimaal bij te dragen aan de ontwikkeling van leerlingen. Belangrijk is dat altijd expliciet is bij alle partijen, wie de procesregie heeft – en wat dit betekent. Wanneer een kind een schoolinschrijving heeft, ligt de procesregie over het terugwerken naar school, bij de school. Wanneer het passend is, kan een andere partij deze rol nemen.

Het kind centraal

1 plan

1 kind/gezin

1 regisseur

**Actief samenwerken
om thuiszittende
leerlingen te
voorkomen of te
zorgen dat ze zo
snel mogelijk weer
naar school gaan.**

Samenwerking rond verzuim en thuiszitten

Het Samenwerkingsverband werkt actief samen met de scholen en de gemeenten om thuiszittende leerlingen te voorkomen of te zorgen dat ze zo snel mogelijk weer naar school gaan. Scholen hebben een belangrijke (wettelijke) taak in het signaleren van verzuim. De gemeente houdt toezicht op de naleving van de Leerplichtwet. De afspraken die gelden in de samenwerking met leerplicht zijn vastgelegd in de 'afsprakenkaart Zuid-Holland Noord', terug te vinden op de website van de Regionaal Bureau Leerplicht, regio Holland Rijnland.

School: Overzicht van thuiszitters en risicoleerlingen

School signaleert verzuim en neemt acties volgens het eigen protocol en schaal op richting Samenwerkingsverband en Leerplicht bij constatering van zorgwekkend verzuim. Minimaal vier keer per schooljaar verstrekken de scholen (vso en vo) een geactualiseerd overzicht aan het Samenwerkingsverband van de thuiszitters (langdurig relatief verzuim) en de risicoleerlingen op de school. De definitie van een risicoleerling die wij hanteren is: een leerling die langer dan vier weken 50% - 100% geoorloofd verzuimt wegens lichamelijke of psychische omstandigheden.

Activiteiten Loket Passend Onderwijs

Vanuit een actueel beeld van leerlingen die (langdurig) niet naar school gaan, zijn de activiteiten als volgt:

- Naast de registratie van soort en duur van thuiszitten, volgen we wie procesregie heeft, of er een aanbod is en of er planmatig gewerkt wordt aan het vinden van een oplossing om het thuiszitten te verminderen of te beëindigen;
- Het adviseren met betrekking tot de aanpak bij dreigend voortijdig schoolverlaten en/of adviseren met betrekking tot risicoleerlingen met als doel het volgen van onderwijs of het realiseren van passende hulpverlening, zodat de mogelijkheid tot het behalen van een startkwalificatie blijft bestaan;
- Het ontwikkelen en uitvoeren van preventief beleid om voortijdig schoolverlaten/thuiszitten te voorkomen.

Doorbraakaanpak

Maatregel 9 in de Verbeteraanpak Passend Onderwijs 2020 noemt een wettelijke verplichting tot het instellen van een doorbraakaanpak. In gevallen waarbij het onderwijs, gemeenten en (jeugd)zorg niet lukt om tot een gezamenlijk aanbod voor leerling en ouders te komen, moet er een structuur bestaan waarbij een casus ingebracht kan worden door professionals en samenwerkingsverbanden en gemeenten om een oplossing te forceren. Afspraken over een doorbraakaanpak verdient nadere uitwerking. Het Samenwerkingsverband stelt zichzelf ten doel over twee jaar een effectieve opschalingsstructuur te hebben georganiseerd met integraal arrangeren als basis met gemeente, leerplicht, jeugdhulp. Er is dan een sluitende thuiszittersaanpak gerealiseerd waarbij gemeenten en onderwijs gezamenlijk mandaat hebben toegekend aan de functionarissen van de doorbraakaanpak. De doorbraakaanpak zal het karakter moeten krijgen van innovatie en samenwerking in het netwerk om met eventueel beperkte mogelijkheden het maximale voor een jongere te realiseren, omdat de komende planperiode gekenmerkt wordt door leraren- en personeelstekort, wachtlijsten jeugdhulp en een volledig benutte capaciteit op het vso. Wij hechten waarde aan het consensusmodel (gezamenlijke verantwoordelijkheid). Alleen in uiterste gevallen (bij impasses of stagnaties in het traject) kan de directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband besluiten nemen ten aanzien van een onderwijsplaatsing (doorzettingmacht).

Vrijstelling 5 onder a

Wanneer de verwachting is dat een leerling binnen een jaar mogelijkheid heeft tot instroom in een onderwijszorgarrangement of anderszins groepsgewijs onderwijs kan volgen wordt er geen vrijstelling afgegeven. Conform het Fasen-model Onderwijszorgarrangementen (pag. 38) wordt onder onderwijs verstaan: een groepssetting van minimaal vier leerlingen, naast educatie vindt er persoonsvorming en socialisatie plaats. Wanneer een leerling deze setting niet aankan, veelal na uitstroom uit een behandelsetting, is er de mogelijkheid tot het afgeven van vrijstelling.

Aanvragen

Ouders vragen vrijstelling aan. Deze wordt beoordeeld door een onafhankelijk deskundige vanuit de Jeugdgezondheidszorg of Quistet in het geval van hoogbegaafdheid. Deze deskundige hanteert het voorgenoemde kader in de beoordeling. Het Samenwerkingsverband kan geraadpleegd worden in de onderzoeksfase. Indien vrijstelling wordt toegekend en er zorg aanwezig is in het gezin, dan komt de regie voor wat betreft de voortgang te liggen bij het Jeugdteam. Indien er (nog) geen zorg aanwezig is in het gezin, komt deze regie bij het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) te liggen.

Deze vrijstelling wordt per schooljaar afgegeven en jaarlijks opnieuw door de regiehouder met ouders bekeken. Het Samenwerkingsverband wordt betrokken wanneer er weer onderwijsmogelijkheden lijken te ontstaan bij de jongere. Beleidsafspraken worden ieder jaar geëvalueerd en zo nodig bijgesteld met RBL, Samenwerkingsverband, Jeugdgezondheidszorg en Quistet.

Onderwijs aan zieke leerlingen

Wanneer een school met een zieke leerling te maken krijgt, dan blijft de school verantwoordelijk voor het onderwijs. Ondersteuning kan nodig zijn om onderwijs op school, in het ziekenhuis, of thuis, mogelijk te maken. Scholen kunnen hiervoor een beroep doen op de Educatievoorziening van het LUMC te Leiden. In die gevallen dat het om onderwijs thuis gaat, is de inzet mogelijk van de consultants van het landelijk netwerk Ziezon (www.ziezon.nl).

Onderwijshuisvesting

De regionale gemeenten werken met een integraal huisvestingsplan. Deze verschillen voor wat betreft looptijd en beschikbare middelen. Onderwijshuisvesting is de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Het gaat om aspecten als:

- Het bieden van adequate huisvesting passend bij het onderwijsconcept van scholen;
- De omvang en spreiding van scholen;
- Het streven naar beperkte leegstand.

Als door passend onderwijs aanpassingen in de onderwijshuisvesting noodzakelijk zijn, dan vindt hierover overleg plaats tussen de gemeente(n) en het Samenwerkingsverband.

Leerlingenvervoer

De spelregels rondom leerlingenvervoer zijn veranderd met het van kracht worden van de wetgeving passend onderwijs op 1 augustus 2014. Een gevolg van de huidige regeling is dat leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs alleen nog in aanmerking komen voor leerlingenvervoer als zij vanwege hun handicap niet zelfstandig naar school kunnen.

In bijzondere individuele gevallen bieden gemeenten onder strikte voorwaarden maatwerk. De mogelijkheden verschillen per gemeente.

Afstemming met andere samenwerkingsverbanden

Om ervoor te zorgen dat leerlingen zoveel mogelijk ononderbroken het bij hen passende onderwijs krijgen, stemt Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek af met de regionale Samenwerkingsverbanden voor primair onderwijs en met de aan de regio grenzende Samenwerkingsverbanden V(S)O.

Belangrijke agendapunten kunnen zijn:

- Het optimaliseren van de verwijzingsprocedure van het primair onderwijs naar de best passende V(S)O-school;
- Het versterken van de informatieoverdracht;
- Het optimaliseren van de procedures voor aanmelding en toelating.

Overgangen in het onderwijs

Het Samenwerkingsverband kent meerdere soorten overgangssituaties tussen scholen. Het is voor het toekomstperspectief van de betrokken jongeren erg belangrijk dat een overstapproces zorgvuldig verloopt. De scholen binnen het Samenwerkingsverband hebben als taak om samen te werken en af te stemmen met andere betrokken als het gaat om overstappen van of naar een school. Het Loket Passend Onderwijs ondersteunt scholen hierbij op hun verzoek. Het Samenwerkingsverband zet zich in om afspraken te maken over deze verschillende overstapmomenten en te zorgen voor heldere informatievoorziening voor ouders. De procedures worden vermeld op de website van het Samenwerkingsverband. In het kader van de plannen voor komende jaren, lichten we de volgende overgangssituaties uit:

Overstap PO-VO

Voor een vloeiende en zorgvuldige overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet (speciaal) onderwijs zijn afspraken gemaakt over het aannemen en plaatsen van leerlingen, het organiseren van extra ondersteuning en het overleg met ouders. Onze PO-VO procedure bevat afspraken inzake de overdracht van leerlingen, die zijn gemaakt tussen de besturen primair onderwijs en voortgezet onderwijs voor alle scholen.

De besturen van po en vo stellen dit protocol vast via de werkgroep POVO, gecoördineerd door de Samenwerkingsverbanden PO en V(S)O Duin- en Bollenstreek. Bij de PO-VO procedure hoort een tijdpad overgangsactiviteiten, per jaar. De PO-VO procedure en het tijdpad overgangsactiviteiten zijn op de website van het Samenwerkingsverband te vinden.

Initiatieven op school

Op schoolniveau zijn er veel initiatieven om deze overgang te versoepelen, bijvoorbeeld door goede voorlichting aan leerlingen en ouders, gewinning en voorbereidende activiteiten. Leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte op sociaal-emotioneel gebied hebben een groeidocument of OPP. Eind groep 7 vindt er dan op regulier en speciaal basisonderwijs een MDO-T plaats onder leiding van een adviseur van het Samenwerkingsverband PO of VO waarbij de onderwijsbehoeften in relatie tot passend voortgezet onderwijs worden besproken. Er wordt dan een afweging gemaakt tussen regulier, VO+ of vso-onderwijs.

Methode STAP, intensieve warme overdracht voor kwetsbare leerlingen

Samenwerkingsverband PO en VO bieden deze planperiode samen de mogelijkheid om voor leerlingen (waarbij zorgen zijn over de overstap) de overdracht naar het vo in onze regio te intensiveren met een STAP-coach. Het gaat om het bevorderen van de doorstroom voor leerlingen die moeite hebben met sociale communicatie en flexibiliteit en last hebben van angst.

De methode STAP (Schooltransitie Afstemmingprogramma) biedt in de vorm van vier stappen (met bijbehorende informatie en materialen) structuur aan de overdracht en communicatie met betrokkenen. Deze aanpak draagt bij aan het voorkomen van uitval in de brugklas. De STAP-coach brengt alle betrokkenen samen, organiseert en leidt een warme overdracht en stelt in samenwerking met de ouders, leerling, leerkracht van groep 8 en de nieuwe mentor een concreet plan op om de leerling passend te ondersteunen.

Overstap vso-vo

Voor sommige leerlingen geldt dat zij erbij gebaat zijn om hun hele schoolloopbaan onderwijs te volgen op een vso-school. Voor andere leerlingen geldt dat zij na een tijdje de overstap kunnen maken naar een reguliere school. Het Samenwerkingsverband monitort het aantal leerlingen in het speciaal voortgezet onderwijs en onderhoudt daarnaast contacten met de vso-scholen over de leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring die mogelijk kunnen instromen in het reguliere onderwijs. De procedure vso-vo beschrijft de stappen die daarin genomen worden en is opgenomen in bijlage 6.

Schakelen vanuit de ISK

Binnen de Internationale Schakelklas worden leerlingen zo veel mogelijk kansen en perspectief geboden op een succesvolle overstap naar een vervolgopleiding of arbeid. Daarom ondersteunt het Samenwerkingsverband ook een instroom- en nazorgbegeleiding door de ISK op de vo-scholen en richting stages.

Aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en dagbesteding

Wat betreft arbeidsmarkt en dagbesteding werken gemeenten en onderwijs samen op regionaal niveau. Het gezamenlijke uitgangspunt is maatwerktrajecten te bieden aan jongeren die geen startkwalificatie kunnen halen en niet meer leerplichtig zijn. Deze trajecten zijn zoveel als mogelijk gericht op de versterking van de zelfredzaamheid. Onderwijs en gemeenten brengen in samenspraak met de ouders de ondersteuningsbehoefte in beeld, op het gebied van onderwijs of zorg. Vervolgens stellen zij samen vast hoe zorg gedragen kan worden voor een soepele overgang naar onderwijs, arbeid of dagbesteding en wie daarbij welke taak heeft.

Overstap VSO-MBO

Komende planperiode werken we aan het optimaliseren van de mogelijkheden in de overstap van vso leerlingen naar het mbo.

De verbeteracties zijn gericht op:

- Vso-leerlingen beter voorbereiden op het mbo tijdens de laatste 2 jaren van hun vso-opleiding;
- Vso-leerlingen beter voorbereiden op en begeleiden bij de aanmelding en overstap naar de gekozen mbo-opleiding;
- Begeleiding van de vso-leerlingen na de start van de mbo-opleiding in nauwe samenwerking tussen vso en mbo.

***Zoveel mogelijk kansen
en perspectief op een
succesvolle overstap
naar een vervolg-
opleiding of arbeid.***

7 Kwaliteitszorg en verantwoording

Samen beter worden in het vormgeven van passend onderwijs.

Één van de specifieke aandachtspunten voor het Samenwerkingsverband is het stimuleren en in beeld brengen van de kwaliteit van ondersteuning. Meetbare resultaten spelen een belangrijke rol bij de kwaliteitsverantwoording van de maatschappelijke opdracht waaraan het Samenwerkingsverband een bijdrage levert.

Visie op kwaliteitszorg en verantwoording

Onze kwaliteitsactiviteiten en de verantwoording dragen bij aan het doel 'samen beter worden in het vormgeven van passend onderwijs'. We leggen de nadruk op een juiste duiding van de cijfers en oog voor de praktijk. We willen het verhaal achter de cijfers kennen en de analyse op een manier inzetten dat deze bijdragen aan verbetering.

Niet alles is meetbaar

Het is zaak om met elkaar het goede gesprek te voeren, successen en zorgen te uiten, en met elkaar te delen hoe de ontwikkeling van passend onderwijs verloopt. Wat niet meetbaar is, is dikwijls wel merkbaar. Kwaliteit groeit als alle betrokkenen eigenaarschap tonen en zich bewust zijn van hun eigen aandeel in het geheel van passend onderwijs. Kwaliteit wordt bevorderd als in het netwerk van deelnemende besturen openheid en vertrouwen heerst, een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt gevoeld voor de regio en gezamenlijke ambities worden gedeeld.

De kracht zit in de dialoog

Kwaliteitszorg omvat vanzelfsprekend ook een verantwoording van de middelen die ontvangen worden vanuit het Samenwerkingsverband en een inhoudelijke verantwoording over in hoeverre de geformuleerde ambities behaald worden. De kracht zit in de dialoog over de trends in de cijfers,

het bijbehorende verhaal en op welke manier we in gezamenlijkheid (scholen onderling, en het Samenwerkingsverband en de school) komen tot verbetering. Minimaal een keer per jaar voeren we gesprekken op al onze scholen om te praten over de ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs. Daarbij houden we nauw contact met de gemeente, de Ondersteuningsplanraad en de ketenpartners.

Door in gesprek met elkaar te blijven, weten we of en welke aanpassingen op ons beleid nodig zijn en of dit een aanleiding is voor nieuwe acties en initiatieven. De dialoog vindt plaats op de volgende niveaus:

Kwaliteitscyclus

De basis van kwaliteit is zorgvuldig, transparant, doelgericht en cyclisch werken in de zogenaamde 'PDCA-cyclus'. De PDCA-cyclus bestaat uit de onderdelen, Plan-Do-Check-Act. Het is gericht op het creëren van een proces van continue verbetering.

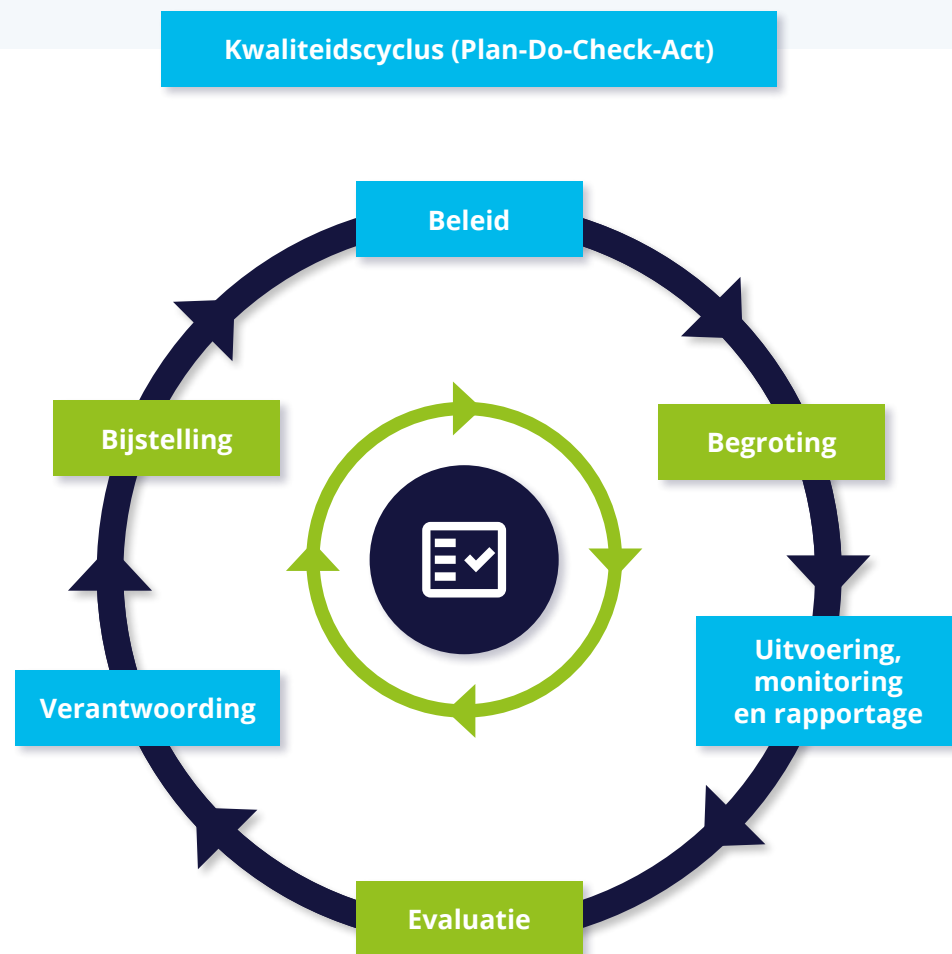
De basis van kwaliteit is zorgvuldig, transparant, doelgericht en cyclisch werken in de zogenaamde 'PDCA-cyclus'. De PDCA-cyclus bestaat uit de onderdelen, Plan-Do-Check-Act. Het is gericht op het creëren van een proces van continue verbetering.

Het ondersteuningsplan en de meerjarenbegroting vormen de kaders voor ons beleid voor de komende vier jaar. In de komende jaren voeren we dit beleid uit en maken we uitwerkingsdocumenten. Bijvoorbeeld jaarplannen en een geactualiseerde (meerjaren)begroting. Het ondersteuningsplan, het jaarverslag en de jaarrekening zijn de instrumenten waarmee het Samenwerkingsverband verantwoording aflegt aan alle belanghebbenden. We evalueren en analyseren systematisch de uitvoering en of we de beoogde doelen realiseren en betrekken daarbij interne en externe belanghebbenden. Wanneer de evaluaties daarom vragen, formuleren we nieuwe of bijgestelde (beleids) doelen.

De kern van onze PDCA-cyclus richt zich op:

- Visie, doelen en ambities (uitvoering van het ondersteuningsplan);
- De realisatie van de basis- en extra ondersteuning, het functioneren van het dekkend netwerk, de samenwerking O-J, het voorkomen/terugdringen van thuiszitters;
- De dienstverlening van of via het Samenwerkingsverband en het proces van ondersteuningstoewijzing.

Het jaarverslag wordt per kalenderjaar opgesteld en beschrijft de activiteiten en resultaten van het samenwerkingsverband. De jaarrekening, het jaarverslag en de meerjarenbegroting geven samen inzicht in de middelen die zijn verkregen vanuit het Samenwerkingsverband en de daarmee behaalde resultaten. Hiermee leggen we ook financieel verantwoording af.

Methodiek en instrumenten

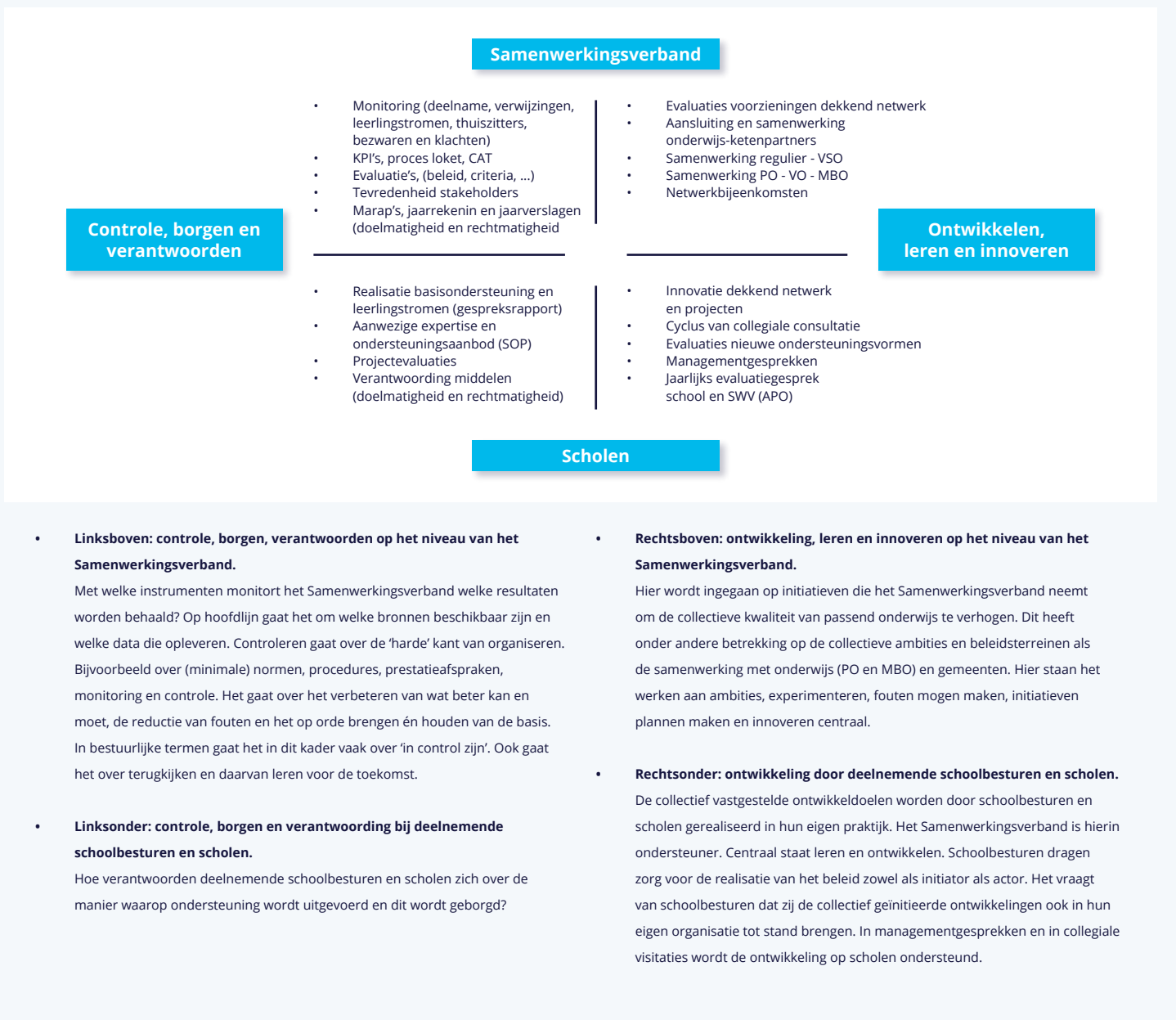
Kwaliteit(sbeleid) kent veel aspecten en perspectieven.

Wie kwaliteit zegt, kan aan het deelnamepercentage voor het vso denken, aan de professionele kwaliteit van een docent, of aan de eenduidigheid van procedures voor toelating, etc.

Passend onderwijs kent ook veel belanghebbenden: personen en organisaties die op de één of andere manier bijdragen aan passend onderwijs of hier een beroep op doen. Om de vele aspecten ervan en het onderlinge verband daartussen te ordenen, wordt een kwadrant gehanteerd.

Dit kwadrant geeft de verdere ontwikkeling van het kwaliteitsbeleid richting. In de komende planperiode wordt het kwaliteitsmanagementsysteem doorontwikkeld naar een multidimensionale systematiek met een kern van kwalitatieve en een kwantitatieve evaluatie.

Kwadrant kwaliteitsbeleid

Kwaliteitsmonitor

Jaarlijks wordt kwantitatief in beeld gebracht wat de stand van zaken is binnen het Samenwerkingsverband is. Met een kwaliteitsmonitor en een regioscan monitoren we onder andere: leerlingaantallen, leerlingstromen, verwijzingen, deelnamepercentage, arrangementen, klachten/bezwaren, thuiszitters en 'risicoleerlingen'. Onze huidige monitor ontwikkelen we door naar een integraal instrument, waarmee al deze data gebundeld op verschillende niveaus beschikbaar is. We willen dit proces zo eenvoudig mogelijk maken, zodat het weinig tijd en inspanning vergt, met name van de deelnemende scholen. We ontwikkelen ook een gespreksrapport op schoolniveau die - samen met SOP - als basis dient voor de dialoog tussen de adviseur van het Loket en de Scholen. Ook data vanuit project leerlingstromen en zelfevaluatie basisondersteuning wordt hierin opgenomen.

Tevredenheidsonderzoek

Ervaringen van leerlingen en scholen leveren een belangrijke bijdrage aan de beoordeling van de efficiëntie en effectiviteit van het Samenwerkingsverband. Het Samenwerkingsverband wil door middel van tevredenheidsonderzoeken de mate van tevredenheid met een ondersteuningstraject vanuit een ontwikkelingsperspectief en de behaalde resultaten in beeld krijgen. Tevredenheidsonderzoeken onder ouders en leerlingen worden zoveel mogelijk uitgevoerd door de scholen zelf. De uitkomsten worden verwerkt in de evaluaties.

Het op ouders en leerlingen gerichte onderzoek brengt ervaringen in beeld over:

- De kwaliteit van de extra onderwijssteuning;
- De snelheid van handelen;
- De invloed die zij hebben op de ondersteuning.

We voeren één keer per planperiode een tevredenheidsonderzoek uit onder vertegenwoordigers van de schoolleiding, het ondersteuningsteam (coördinatoren ondersteuning en interne specialisten) en netwerkpartners. Het onderzoek is afgestemd op de specifieke rollen en taken van de respondenten waarin we de tevredenheid wordt gemeten ten aanzien van:

- De systematiek van ondersteuningstoewijzing;
- De rondom leerlingen tussen scholen gerealiseerde samenwerking;
- De rol, dienstverlening en communicatie van het Samenwerkingsverband.

Het Samenwerkingsverband wil weten in hoeverre de netwerkpartners tevreden zijn over: de samenwerking, de toegankelijkheid en bereikbaarheid, de communicatie, de uitwisseling van informatie en de behaalde resultaten.

Ervaringen van leerlingen en scholen leveren een belangrijke bijdrage aan de beoordeling van efficiëntie en effectiviteit.

Basisondersteuning

Scholen geven jaarlijks voor 1 oktober aan, in welke mate zij voldoen aan de afspraken van standaarden van de basisondersteuning en de wijze waarop de middelen (vaste voet) zijn ingezet. Dit doen zij met een zelfevaluatie basisondersteuning in het platform Perspectief op School. De scholen met een LWOO-licentie verantwoorden hier ook de inzet van middelen voor opting out. Met de zelfevaluatie brengt de school de ontwikkelpunten in beeld. De uitkomst vormt, samen met een overzicht van kengetallen, de basis voor het goede gesprek. Tevens actualiseren de scholen jaarlijks het schoolondersteuningsprofiel (op basis van een format van het Samenwerkingsverband). De school geeft hierin aan welke basis- en extra ondersteuning in de school beschikbaar is.

Agenda Passend Onderwijs (APO)

Vanuit de Agenda Passend Onderwijs (APO) werken de vo-scholen in het Samenwerkingsverband doelgericht aan het actief vormgeven van passend onderwijs op de school. De cyclus van de Agenda Passend Onderwijs gaat uit van het maken plannen vooraf en het in beeld brengen van resultaten en inzet van middelen achteraf. In de Agenda Passend Onderwijs formuleert elke vo-school eigen ontwikkeldoelen ten aanzien van het realiseren van passend onderwijs. Scholen kunnen deze middelen inzetten voor extra ondersteuning voor specifieke (groepen) leerlingen of specifieke interventies, maar ook gebruiken voor een structurele verhoging of uitbreiding van de basisondersteuning.

De scholen leveren jaarlijks een plan aan met concrete resultaatverwachtingen op basis van een vastgesteld format binnen het platform Perspectief op school. We gaan er vanuit dat de inzet van de middelen gekoppeld wordt aan de speerpunten van het Samenwerkingsverband en dat dit past binnen de voorwaarden zoals geformuleerd in bijlage 4. De scholen besluiten zelf hoe deze middelen vervolgens worden ingezet.

De school legt achteraf verantwoording af aan het Samenwerkingsverband over de doelmatige besteding van de middelen. Om dit proces binnen teams – en zo dicht mogelijk bij de professional/docent – te organiseren, kan de school ervoor kiezen om bijvoorbeeld de ondersteuningscoördinator of teamleider als budgethouder aan te wijzen.

Collegiale visitaties

Om de ondersteuning op de scholen te versterken, wordt gebruik gemaakt van collegiale visitatie. Met de visitaties werken de scholen aan het waarderend onderzoeken van verbetermogelijkheden voor de ondersteuning(structuur) binnen en tussen scholen en aan het versterken van passend onderwijs in de school en de regio.

Voor de komende periode worden de scholen ingedeeld in een vaste ‘consultatie groep’. Binnen een groep van scholen krijgt elke school tenminste één keer per planperiode de gelegenheid om een ontwikkelvraag voor te leggen en collega's te ontvangen op zijn/haar school. Door in vaste groepen te werken ontstaan een aantal leerteams binnen het Samenwerkingsverband.

De collegiale visitatie bestaat uit drie stappen:

1. Een school schrijft een zelfevaluatie. De ontwikkelvraag van de school staat centraal;
2. Een visitatiecommissie vanuit de twee andere scholen bezoekt de school en geeft beargumenteerde feedback. De insteek is waarderend;
3. De school trekt zelf conclusies uit de verkregen inzichten en de mogelijkheden tot versterking die worden benut.

De inzichten en conclusies van de collegiale visitatie worden gedeeld en besproken, maar niet gepubliceerd. De gevisiteerde school is eigenaar van de uitkomst van de visitatie. Het is aan de scholen om werk te maken van de gevonden mogelijkheden tot versterking. Een collegiale visitatie op basis van een zelfevaluatie worden gekoppeld aan de Agenda Passend Onderwijs en vindt minimaal 1x per beleidscyclus plaats.

De uitkomsten van de zelfevaluatie en collegiale visitatie geven de school inzicht in het effect van de inspanningen en resultaten rond de beoogde doelstellingen. Op regionaal niveau geeft dit het Samenwerkingsverband inzicht in de uitvoering van de basisondersteuning en ontwikkelmogelijkheden.

Wij streven ernaar om procedures en communicatie goed te laten verlopen.

Klachten en bezwaarprocedure

Wij streven ernaar om procedures en communicatie goed te laten verlopen. Ondanks zorgvuldige aandacht voor kwaliteit, kunnen belanghebbenden klachten hebben over het handelen van een medewerker van het Samenwerkingsverband of bezwaar hebben tegen een besluit. Uitgangspunt is dat we door middel van goed overleg, tot een gezamenlijke visie komen. Indien er dan niet uitgekomen wordt, kunnen ouders en schoolbestuur een klacht of bezwaar indienen. Het Samenwerkingsverband hanteert een regeling voor de behandeling van klachten en bezwaren die is gepubliceerd op de website.

Formeel bezwaar indienen tegen de afgifte van een TLV

Ouders en schoolbestuur kunnen bij het Samenwerkingsverband een formeel bezwaar indienen tegen de afgifte van een toelaatbaarheidsverklaring. In de wet is geregeld dat een samenwerkingsverband voor bezwaarschriftprocedures ten aanzien van de afgifte van een TLV, een bezwaaradviescommissie moet hebben. Het Samenwerkingsverband is aangesloten bij de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring van Onderwijsgeschillen. Deze commissie bekijkt de bezwaren op basis van specifieke, onafhankelijke kennis en deskundigheid en brengt een advies uit aan het Samenwerkingsverband. Daarna neemt het Samenwerkingsverband een beslissing op het bezwaar.

Oneens met de ondersteuning die een kind van de school ontvangt

Als ouders het niet eens zijn met de ondersteuning die hun kind van de school ontvangt, kunnen zij hiertegen bezwaar maken bij de school. Bij het Loket Passend Onderwijs van het Samenwerkingsverband kan in voorkomende gevallen gevraagd worden om mediation of een second opinion. Als een verschil van mening niet kan worden opgelost in overleg, kunnen ouders verschillende stappen zetten om hun belangen te behartigen. Ouders kunnen kosteloos ondersteuning vragen bij Bureau Onderwijsconsulenten.

Tenslotte hebben ouders de mogelijkheid om de situatie voor te leggen aan de Landelijke Geschillencommissie Passend Onderwijs of om een juridische procedure te starten.

8 Verdeling van middelen en begroting

We willen onze middelen zo effectief mogelijk inzetten en we gaan vanzelfsprekend zorgvuldig om met onze financiën. Hoe we dat doen, staat uitgebreid in de Meerjarenbegroting 2022-2026. Deze loopt gelijk met dit ondersteuningsplan.

Hieronder beschrijven we de uitgangspunten van ons financieel beleid en presenteren we een samenvatting van onze meerjarenbegroting.

Uitgangspunten en financiële kaders

Het financieel beleid van het Samenwerkingsverband wordt beschreven aan de hand van een aantal uitgangspunten.

De belangrijkste kaders en uitgangspunten voor ons financiële beleid zijn:

1. We gebruiken de meest actuele gegevens van leerlingenaantallen en bekostigingsstarieven van het ministerie van OCW.
2. Het Samenwerkingsverband verzorgt zelf geen onderwijs.
3. We gaan uit van een integrale inzet van het lichte en zware zorgbudget en overige middelen.
4. We zetten opgebouwde reserves in binnen de beleidskaders van het Samenwerkingsverband en het sectorplan. Het sectorplan is gezamenlijk ingediend door het Netwerk LPO, de Sectorraad SWV VO, de PO-Raad en de VO-raad. Het plan is goedgekeurd door het ministerie.
5. Scholen zijn verantwoordelijk voor het bieden van passend onderwijs, het Samenwerkingsverband faciliteert waar dat nodig en mogelijk is.
6. We streven naar het terugbrengen van het deelnamepercentage VSO naar 3,62% in 2026. Dit doen we door de ondersteuning in het regulier onderwijs te versterken en verbreden. Het Samenwerkingsverband verstrekt een bijdrage aan scholen voor regulier vo voor de realisering daarvan. Dit betekent een absolute daling van ongeveer 11 vso-leerlingen per schooljaar.
7. Met ingang van 1 januari 2018 is voor LWOO gestart met Opting Out in de vorm van zogenaamde populatiebekostiging in samenhang met de bekostiging voor PrO. Hierdoor bereiken we voor deze doelgroepen volledige kostenbeheersing. Bovendien kunnen we LWOO-leerlingen een versterkte integratie en meer maatwerk bieden.
8. Het bestaande beleid is het vertrekpunt voor de begroting. Dit houdt in dat:
  - a. we de middelen van het Samenwerkingsverband zoveel mogelijk aan scholen toekennen op basis van het inhoudelijk beleid van het Samenwerkingsverband;
  - b. we de overheadkosten van het Samenwerkingsverband laag houden. Deze vallen binnen de sectorale benchmark zoals verwoord in de verbeteraanpak passend onderwijs (11% -13%);
  - c. we leerlingen zoveel mogelijk in het regulier onderwijs opvangen en dat plaatsing van leerlingen in een tijdelijke of tussenvoorziening zo min mogelijk en indien toch nodig zo kort mogelijk geschiedt.
9. We zetten jaarlijks middelen in, in het regulier onderwijs (agenda passend onderwijs, professionalisering) om meer leerlingen te kunnen ondersteunen en betere ondersteuning te kunnen bieden. We gaan tegelijkertijd na wat de rol en mogelijkheden zijn van de (preventieve) inzet van het VSO.
10. De tweede teldatum vso (groeibekostiging) is 1 februari (wettelijk verplicht). Het Samenwerkingsverband betaalt de wettelijk verplichte middelen, wanneer sprake is van groei. Deze betaling vindt plaats na afronding van het schooljaar waarop de aantallen betrekking hebben. De groeiregeling is nog maar korte tijd van toepassing en wordt in 2023 vervangen door de vangnet regeling. Voor de planperiode houdt dit in dat er in 2022 nog voor de periode augustus tot en met december groeibekostiging zal worden uitgekeerd aan de vso-scholen.
11. De groeibekostiging die het Samenwerkingsverband moet betalen is verleden tijd. 1 Februari 2021 is de laatste peildatum. In de plaats hiervan is er de verplichting om in het ondersteuningsplan een vangnetregeling op te nemen om uitzonderlijke situaties te voorkomen. Zodra OCW bekend maakt hoe deze regeling eruit ziet zal een addendum aan het ondersteuningsplan worden toegevoegd. Vooralsnog kiest het Samenwerkingsverband om geen groeiregeling voor groei tussen 1 februari en 1 juni op te tuigen. Mochten er zich uitzonderlijke situaties voordoen dan zal het Samenwerkingsverband in overleg treden met de betreffende v(s)o-school.
12. De directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband informeert de Raad van Toezicht, wanneer een overschrijding van de middelen dreigt die aan het Samenwerkingsverband zijn toegekend voor zware ondersteuning. Dit gebeurt tijdig en er worden voorstellen voor beleidsmaatregelen gedaan.
13. De programma's 1-Agenda Passend Onderwijs en programma 2- LWOO opting out indexeren we in principe met de indexatie van het voorgaande jaar. Dit maakt de financiën voor de scholen voorspelbaar.
14. We begroten beleidsrijk: de inzet van de middelen vindt doelmatig plaats, de begroting geeft antwoord op de vraag: op welke manier verwachten we onze beoogde resultaten efficiënt te kunnen bereiken?

Verdeling middelen

In ons allocatiebeleid is het schoolmodel de basis. We werken aan een versterking van de ondersteuning op de scholen. Hiervoor worden structureel en incidenteel middelen beschikbaar gesteld. Onderstaand schema geeft een overzicht van de bekostiging voor de verschillende niveaus en de wijze van verdeling:

Ondersteuningsniveau	Bekostiging	Volgens
VSO	Samenwerkingsverband via DUO (wettelijk voorgeschreven o.b.v. TLV's) *	Leerlingmodel
Bovenschoolse arrangementen	Samenwerkingsverband (bedrag per leerling via ondersteuningstoewijzing)	Leerlingmodel (individueel maatwerk)
Extra ondersteuning in het VO	Samenwerkingsverband via Agenda Passend Onderwijs (verdeling budget o.b.v. bedrag per leerling x totaal aantal leerlingen school (T-1) **	Schoolmodel
Praktijkonderwijs	Samenwerkingsverband via DUO (wettelijk voorgeschreven o.b.v. TLV's)	Leerlingmodel
Leerwegondersteuning (Opting Out)	Verdeling naar rato van het aantal vmbo-leerlingen (b/k) per school	Schoolmodel
Basisondersteuning	Lumpsum, aangevuld met vaste voet vanuit het Samenwerkingsverband van € 25.000 per schooljaar **	Schoolmodel

* Voor de voormalige cluster 3 scholen bereiden we, samen met een aantal omliggende samenwerkingsverbanden, een voorstel voor om leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben dan vanuit een TLV categorie 1 geboden wordt, via groepsbekostiging te faciliteren.

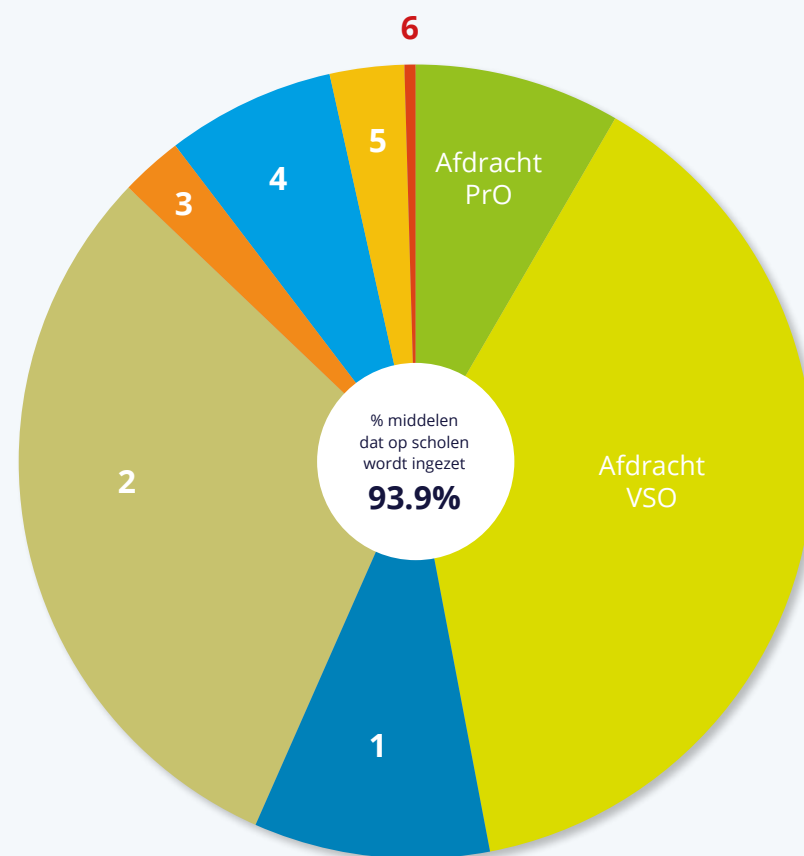
** M.u.v. ISK; vanwege sterk fluctuerend leerlingaantal en intensiteit van de ondersteuningsvragen, ontvangt de ISK een vast bedrag van €40.000 voor de basis- en extra ondersteuning. Onderdeel hiervan is de versterking schakelproces en kennisdeling.

Samenvatting financiën

In onze beleidscyclus zijn de inhoudelijke doelstellingen en activiteiten gekoppeld aan beschikbare middelen (in geld en in menskracht). Daarom werken we met een programmatische begroting; de begroting en het ondersteuningsplan kennen dan in hoofdlijnen dezelfde programma's. Hier vatten we samen hoe we in 2023 onze middelen inzetten en lichten we de programma's toe. In bijlage 2 is de samenvatting van onze Meerjarenbegroting 2022-2027 opgenomen. De begroting van 2023 eindigt met een negatief resultaat. Dit negatieve resultaat zal ten laste van de algemene (bovenmatige) reserve worden gebracht.

Begroting 2023

Totale baten	€ 12.340.087
Afdracht PrO	€ 1.085.155
Afdracht VSO	€ 5.061.042
Totale afdrachten	€ 6.146.197
1. Passend onderwijs op de scholen	€ 1.257.798
2. Opting out LWOO	€ 3.984.250
3. Informeren, arrangeren en verwijzen	€ 334.681
4. Innovatie dekkend netwerk, pilots en projecten	€ 887.102
5. Werkorganisatie Swv Duin- en Bollenstreek	€ 423.278
6. Inzet bovenmatige reserves	€ 38.148
Totale Lasten	€ 6.925.256
Resultaat	€ -687.366
Totale lasten en afdrachten	€ 13.071.453
Lasten en afdrachten ingezet op de scholen	€ 12.313.495
% middelen dat op de scholen wordt ingezet	93,9%

Toelichting programma's

Programma 1 – Passend onderwijs op de scholen

De vergoeding aan de scholen zijn middelen die scholen inzetten voor:

- De versterking van de ondersteuning passend onderwijs;
- De verbreding van de ondersteuning passend onderwijs;
- Preventieve maatregelen, die (zwaardere) ondersteuning voorkomen.

De scholen geven met behulp van een format aan welke doelen zij op welke wijze en met welke inzet van middelen wensen te bereiken. Achteraf verantwoorden scholen de realisatie van de plannen. Het Samenwerkingsverband kent de middelen toe op basis van een bedrag per leerling. Om passend onderwijs extra te stimuleren zijn in 2022 en 2023 volgens afspraak extra middelen vanuit de reserves ingezet.

Basisondersteuning

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs ligt primair bij de scholen en hun besturen. Basisondersteuning maakt daar integraal onderdeel van uit en wordt bekostigd uit de lumpsum. We hebben de visie dat een sterke basisondersteuning een cruciale rol speelt in het bieden van passend onderwijs. Dit kan alleen met een effectieve ondersteuningsstructuur met professionals op de scholen. Het is onze overtuiging dat bij een versterkte basisondersteuning scholen minder leerlingen een beroep hoeven doen op extra ondersteuning in de vorm van een onderwijsarrangement

Vanuit deze visie worden vanuit het Samenwerkingsverband middelen toegevoegd. Op die manier wordt elke school in staat gesteld om het niveau van basisondersteuning te borgen en zo mogelijk tot een hoger ambitieniveau te komen. Deze aanvulling is structureel, wordt bekostigd vanuit het ondersteuningsbudget en wordt rechtstreeks uitgekeerd aan iedere vo-schoollocatie. Iedere locatie, ongeacht het aantal leerlingen en eventuele fluctuaties daarin, kan daarmee een kwalitatief goed ingerichte ondersteuningsstructuur in stand houden.

Agenda Passend Onderwijs:

In lijn met de visie van het Samenwerkingsverband wordt een deel van de ondersteuningsmiddelen op basis van een verdeelsleutel toegekend aan de vo-scholen, voor zover de begroting dit toelaat. Het Samenwerkingsverband monitort de rechtmatigheid en doelmatigheid van de inzet van de middelen door de schoolbesturen. Op die manier is er inzicht in het effect van de inzet van de middelen. Schoolbesturen verantwoorden deze inzet van de ondersteuningsbudgetten in het eigen schoolbestuurlijk jaarverslag (rechtmatigheid en doelmatigheid).

Programma 2 – Opting out LWOO

Sinds 1 januari 2018 is het Samenwerkingsverband gestart met 'Opting Out' voor lwoo. Het budget lwoo/PrO dat het Samenwerkingsverband van DUO ontvangt, wordt uitgekeerd aan de scholen. Na aftrek van de middelen PrO ontvangen de scholen met lwoo een bedrag dat wordt berekend op basis van het aantal leerlingen uit de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg van betreffende scholen. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn de bedragen die aan scholen worden uitgekeerd proactief geïndexeerd. Vanaf 2024 heeft geen indexatie plaatsgevonden in de meerjarenbegroting.

Programma 3 – Informeren, arrangeren en verwijzen

Wanneer scholen, ouders of instellingen vragen hebben die niet door de school zelf beantwoord kunnen worden, bijvoorbeeld met betrekking tot plaatsing, ondersteuning van leerlingen dan kan men zich richten tot het Loket Passend Onderwijs. Programma 3 is daarnaast bedoeld om de overgangen van leerlingen uit het primair onderwijs goed te laten verlopen (Onderwijs Transparant) en de bepaling van de toelaatbaarheid tot en bekostiging van de ondersteuning in het vso en Pro (Adviescommissie TLV) te stroomlijnen.

***Een sterke basis-
ondersteuning speelt
een cruciale rol in het
bieden van passend
onderwijs***

Programma 4 – Innovatie dekkend netwerk, pilots en projecten

Programma 4 is bedoeld voor het opnemen van (lopende) projecten, die gericht zijn op het versterken van het dekkend netwerk. Het Samenwerkingsverband werkt aan een dekkend, betaalbaar en afgestemd aanbod van onderwijsvoorzieningen in het regulier voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs. We willen meer passende onderwijsplekken thuisnabij realiseren en voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten. We bereiken dit door de integratie van regulier en speciaal onderwijs te stimuleren en meer in de regio te organiseren. De kosten in dit programma 4 hebben betrekking op de bestaande en nieuwe bovenschoolse voorzieningen, zoals bijvoorbeeld de VO+ voorzieningen en de maatwerkklassen en -arrangementen voor thuiszitters.

Programma 5 – Werkorganisatie SWV Duin- en Bollenstreek

In programma 5 is de bedrijfsvoering van het Samenwerkingsverband geordend. De administratie en beheerslasten betreffen onder andere de accountantskosten, administratiekosten, juridische advieskosten en kantoorbenodigdheden. De salariskosten betreffen de kosten van de medewerkers van het Samenwerkingsverband. Huisvestingskosten en afschrijvingen betreffen huur, inrichting en it-devices. De bestuurskosten betreffen de vacatievergoeding voor de onafhankelijk voorzitter van de RvT. De kosten OPR zijn bestemd voor vacatie en scholing. Overige kosten hebben betrekking op notulistenservice, abonnementen, verzekeringen, kwaliteitszorgsysteem, communicatie en AVG.

Programma 6 – Inzet bovenmatige reserves

Programma 6 is specifiek ingericht met het oog op 'maatregel 23', de inzet van bovenmatige reserves. Deze maatregel is een van de 25 verbetermaatregelen die voortkomen uit de evaluatie passend onderwijs. Maatregel 23 stelt verplicht dat alle samenwerkingsverbanden binnen twee jaar (in 2021 en 2022) hun bovenmatige reserves afbouwen. Wanneer een extra jaar noodzakelijk blijkt, mag 2023 als uitloopjaar beschouwd worden. De kosten in dit programma 6 betreffen eenmalige kosten, zoals bijvoorbeeld de opzet van een ouder- en jeugdsteunpunt, die worden gefinancierd uit de bovenmatige reserves. De inzet van de bovenmatige reserves beperkt zich niet tot programma 6, maar is ook terug te vinden in de inzet van extra middelen bij met name de programma's 1 en 4.

Leerlingprognoses

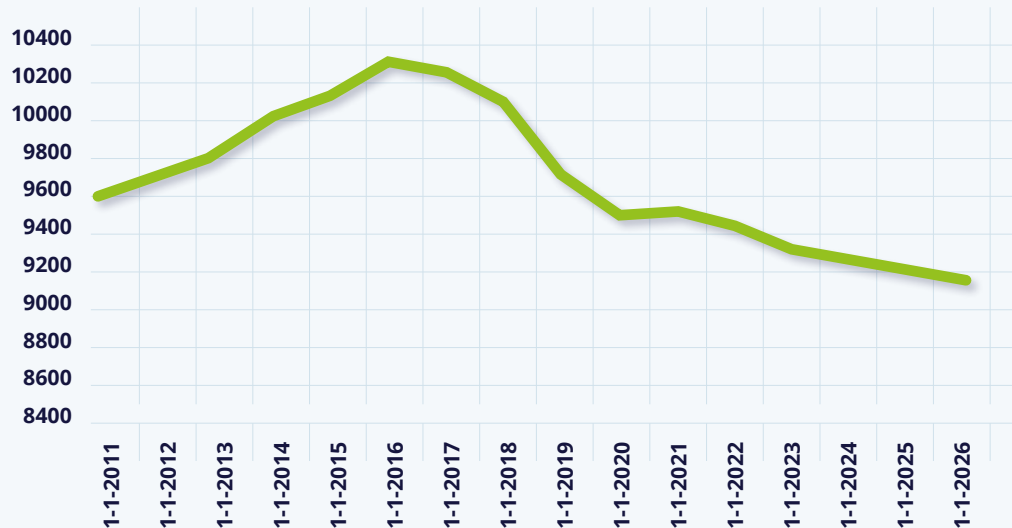
Een belangrijk gegeven bij het opstellen van de meerjarenbegroting is de verwachte ontwikkeling van de leerlingaantallen. In de regio wonen in 2022 ongeveer 9.478 VO-leerlingen.

De verwachting is dat dit aantal in de komende jaren met ongeveer 350 leerlingen zal dalen tot 9.126 leerlingen in 2026. In de berekeningen zijn de aantallen tot 1 oktober 2021 weergegeven conform de opgave van de scholen. De prognoses van het aantal leerlingen vanaf 2021 zijn ook op basis van opgave van de scholen t/m 1-10-2025. De leerlingenaantallen daarna zijn berekend aan de hand van de indexcijfers die verkregen zijn via data van DUO.

Opgemerkt dient te worden dat deze aannames nog sterk indicatief van aard zijn. Gebleken is dat de data die DUO aan Samenwerkingsverbanden verstrekt nog altijd sterk wisselen gedurende het jaar. Voor het voortgezet speciaal onderwijs is vanuit DUO geen (eenduidige) prognose voorhanden.

⁴Prognoses aantal leerlingen, een schatting van het aantal leerlingen dat per school verwacht wordt in de jaren 2015 tot en met 2036, DUO https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/vo/leerlingen/leerlingen-vo-11.jsp

Ontwikkeling leerlingen VO

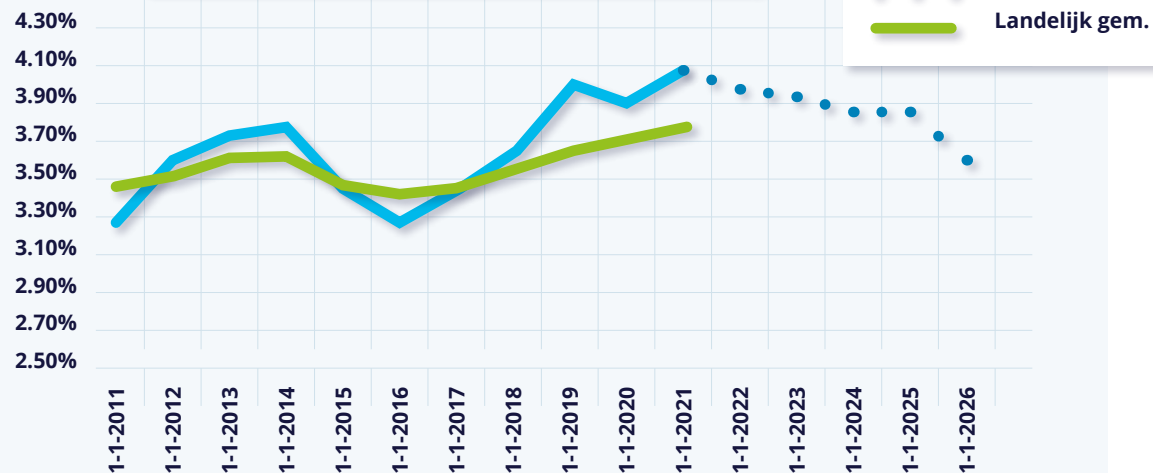
Ontwikkeling deelname VSO en PrO

De prognoses laat zien dat er vanaf 2017 tot en met 2024 sprake is van een daling van het totaal aantal leerlingen in het Samenwerkingsverband. Voor PrO wordt verwacht dat het leerlingenaantal stabiel blijft. Voor Iwoo is vanaf 1 januari 2018 een vorm van populatiebekostiging ingezet in samenhang met de bekostiging voor PrO. Hierdoor wordt voor deze doelgroepen volledige kostenbeheersing bereikt.

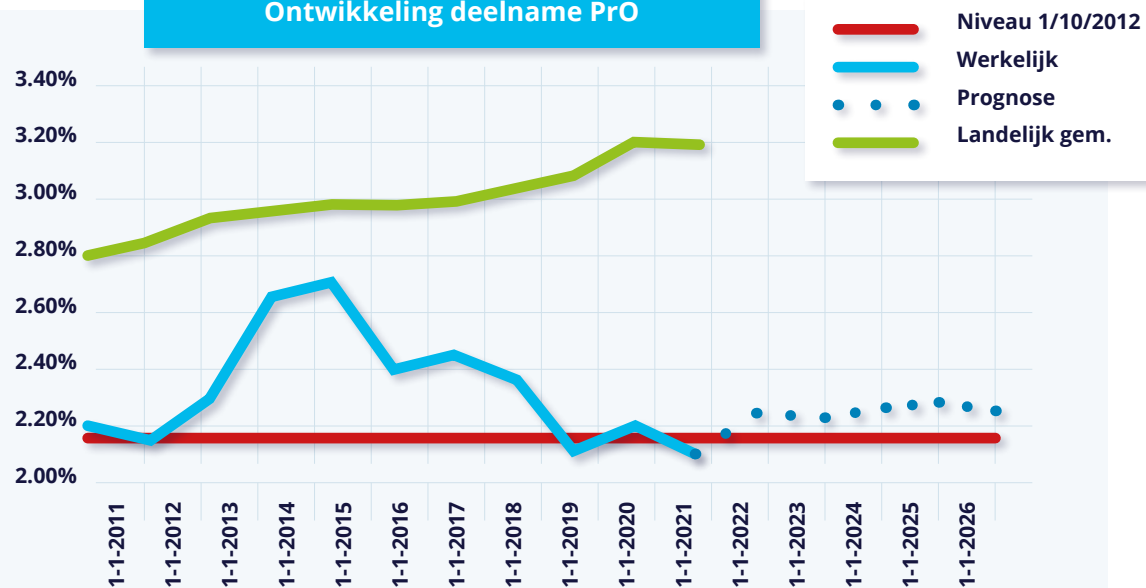
Doel van het Samenwerkingsverband is om de groei van het aantal vso-leerlingen, zoals zich dat de afgelopen jaren heeft voorgedaan, om te buigen. Uitgangspunt is dat de maatregelen zoals bijvoorbeeld de bestaande en nieuw op te richten VO+ voorzieningen (PRO+, vmbo basiskader+, havo/vwo+ en vmbo-t+) jaarlijks voor een daling van het aantal vso-leerlingen zorgt. Door deze investeringen in met name de reguliere VO scholen beogen we het deelname percentage VSO in zes jaar tijd te laten dalen van 4,06% (2021) naar 3,62% in 2026. Dit komt neer op een jaarlijkse daling van 11 leerlingen in het VSO.

Het risico bestaat dat dit aantal niet gehaald wordt. We volgen dit nauwkeurig via monitoring. Wordt de beoogde daling niet gehaald, of gaat het juist sneller dan voorspeld, dan heeft dit financieel invloed op het betreffende kalenderjaar en de meerjarenbegroting. Er is dan bijvoorbeeld minder of juist meer geld beschikbaar voor de overige programma's, die uit de zware ondersteuning bekostigd worden. Of de reserves van het Samenwerkingsverband moeten verder worden aangesproken. Gezien alle interventies vanuit het Samenwerkingsverband en de huidige samenwerkingsinitiatieven tussen het vso en vo, is het zeer onwaarschijnlijk dat het vso-percentage stijgt. Een lichtere daling dan voorspeld of een stabilisering is echter mogelijk. We bespreken dan de effectiviteit van het ingezette beleid en passen het desgewenst aan.

Ontwikkeling deelname VSO

Ontwikkeling deelname PrO

B Bijlagen

Bijlage 1

Beschrijving basisondersteuning: de standaarden

Kern van het beleid van het Samenwerkingsverband is een sterke basisondersteuning op de vo-scholen. Het doel is elke leerling zo goed mogelijk in de groep te begeleiden om zonder onderbrekingen uiteindelijk de uitstroombestemming of een diploma te behalen dat het beste bij de leerling past. De kwaliteiten en de onderwijsbehoefte van een leerling zijn bepalend, niet de beperkingen. Onze scholen hebben in hun schoolondersteuningsprofiel vastgelegd hoe zij bijdragen aan de gemeenschappelijke opdracht van het Samenwerkingsverband. De basisondersteuning bestaat uit de volgende standaarden:

1. Elke school draagt zorg voor een positief pedagogisch schoolklimaat en fysieke en sociale veiligheid.

Hierdoor kunnen leerlingen onderwijs volgen in een veilige, stimulerende leer- en ontwikkelingsomgeving. Elke leerling wordt op een positieve manier en met respect behandeld. De school bevordert ook een respectvolle omgang tussen de leerlingen. Afspraken over gedrag, omgaan met elkaar en waarden en normen staan op papier, zijn bekend binnen alle klassen en worden voorgeleefd door de medewerkers op school. In het curriculum is aandacht voor sociale vaardigheden en leefstijl.

Elke school heeft ook ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van sociale vaardigheid, welbevinden en het voorkomen en aanpakken van gedragsproblemen. Scholen

maken hiervoor gebruik van bewezen, effectieve (ortho) pedagogische programma's en methodieken. Verder bieden de scholen fysieke toegankelijkheid, aangepaste werk- en instructieruimtes en de beschikbaarheid van hulpmiddelen voor leerlingen die dit nodig hebben. Scholen beschikken ook over de aanwezigheid van een stilteruimte/werkruimte onder toezicht.

2. Elke leerling een mentor

De mentor (of coach) is het vaste aanspreekpunt en de belangrijkste schakel tussen leerling, de ouders, vakdocenten en ondersteuningsteam. De mentor is de persoon bij wie leerlingen en hun ouders als eerste terecht kunnen met vragen. De mentor volgt de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen en organiseert, indien nodig en samen met het ondersteuningsteam, ondersteuning. Het mentoraat vormt daarmee de basis van de ondersteuningsstructuur op school. Op elke school is een goed toegerust mentoraat aanwezig met een duidelijke taakomschrijving.

3. Ouders en leerlingen worden optimaal betrokken

Elke school werkt aan constructieve samenwerking en gedeelde besluitvorming vanuit de 'driehoek' school-leerling-ouders. Ouders zijn gelijkwaardige gesprekspartners

en worden actief bij de schoolloopbaan van hun kind betrokken. De school geeft daarin de verwachtingen over de verantwoordelijkheid van ouders en leerling duidelijk aan. Scholen betrekken leerlingen zo veel mogelijk bij het helder krijgen van de ondersteuningsbehoefte en het beste plan voor hen, zodat ze betere en snellere ondersteuning krijgen. In samenspraak wordt ingezet wat nodig en passend is. Scholen vertellen leerlingen, ouders en onderwijsprofessionals waar zij terecht kunnen met hulpvragen, wie waarvoor verantwoordelijk is en wat er precies op welk moment gebeurt wanneer een leerling een ondersteuningsbehoefte heeft.

Als er sprake is van extra ondersteuning wordt er altijd met ouders en leerling samen een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld. Ouders hebben instemmingsrecht op het handelingsdeel van het OPP. Samen wordt minimaal 1x per jaar bekeken hoe de leerling zich ontwikkelt en wordt het plan aangepast.

4. Elke school volgt de leerontwikkeling van alle leerlingen en werkt opbrengstgericht

Op alle niveaus in de school wordt systematisch informatie verzameld en geanalyseerd over het leren en ontwikkeling van de leerling. Elke school hanteert een systeem van begeleiding en ondersteuning waarmee

vroegtijdig gesignaleerd wordt welke (onderwijs) ondersteuningsbehoeften een leerling heeft. Elke school gebruikt een goed werkend leerlingvolgsysteem. Hierin worden ook de ondersteuningsgegevens vastgelegd.

Op school overleggen docenten en ondersteuningsteam over de ontwikkeling van leerlingen in groep-, leerling- en/of rapportbesprekingen. Leerling- en/of groepsbesprekingen vinden plaats volgens een afgesproken (handelingsgerichte) werkwijze. Waar nodig vindt vervolgens overleg met ouders en deskundigen in en om de school plaats.

5. Elke school werkt handelingsgericht en versterkt de handelingsbekwaamheid en competenties van teamleden

De scholen hanteren een planmatige en cyclische aanpak om het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor leerlingen vorm te geven, te evalueren en bij te stellen. Dit doen zij vanuit de zeven uitgangspunten van het handelingsgericht werken (HGW). Hierbij staat de onderwijsbehoefte van de leerling (en de ondersteuningsbehoefte van de leerkracht) centraal: wat heeft een leerling nodig om een bepaald doel te bereiken? Om passend onderwijs te bieden is belangrijk dat docenten goede kennis en vaardigheden hebben. Ook als het gaat om begeleiding van leerlingen met een ondersteuningsvraag.

Docenten zijn in staat tot vroegsignalering en afstemming op de meest voorkomende onderwijsbehoeften van leerlingen met betrekking tot leer-, gedrags- en sociaal emotionele problematiek. Docenten weten

daarin hoe ze een beroep moeten doen op de interne ondersteuningsstructuur en wat daarin van hen verwacht wordt. De school draagt zorg voor de toerusting en professionalisering van docenten en de informatievoorziening over procedures en afspraken zoals deze voor hen noodzakelijk is.

6. Elke school kan preventieve en licht curatieve ondersteuning bieden aan leerlingen met leer- en/of ontwikkelingsvragen

Elke school kan preventieve en licht curatieve ondersteuning bieden aan individuele of groepen leerlingen. Het betreft afgestemd aanbod voor leerlingen met enkelvoudige leer- en/of ontwikkelingsvragen, fysiek-medische, sociaal-emotionele en communicatieve ondersteuningsbehoeften of voor leerlingen met specifieke gedragskenmerken. Het doel is elke leerling zo goed mogelijk in de groep te begeleiden. Hiertoe zijn er meerdere deskundigen aanwezig met elk hun eigen expertise, zodat leerlingen geholpen kunnen worden bij hun leerprestaties (denk aan dyslexie- of rekenspecialisten, NT2 en een specialist meer- en hoogbegaafdheid) of bij gedrag en sociaal-emotionele welbevinden (denk aan een gedragsspecialist of orthopedagoog).

De functionarissen worden uitgerust met voldoende tijd en middelen en zijn voldoende gekwalificeerd om in gezamenlijkheid tegemoet te komen aan de verschillende behoeften van de leerlingen. In sommige gevallen werkt de school hiervoor samen met ketenpartners. Deze deskundigen zijn in staat om

analyse ondersteuningsbehoefte om te zetten naar handelingsgerichte adviezen voor in de klas en docenten te coachen en begeleiden. Bijvoorbeeld bij het omgaan met leerlingen met verschillende problematiek, het omgaan met een lastige klas, klassenmanagement of differentiëren in de klas.

De deskundigen binnen de school weten wanneer externe hulp ingeschakeld kan of moet worden en zijn op de hoogte van waar deze hulp te vinden is. De taken en verantwoordelijkheden op het gebied van ondersteuning worden duidelijk belegd en bekend gemaakt op alle niveaus van de school, ouders en bij partners. Leerwegondersteuning en praktijkonderwijs zijn een specifieke vorm van basisondersteuning.

7. Elke school heeft een effectieve ondersteuningsstructuur waarin interne en externe expertise benut wordt

De ondersteuningsstructuur in de school is gericht op het vormgeven van passende ondersteuning binnen de school en zoveel mogelijk binnen de klas. Scholen hebben ook de verantwoordelijkheid om factoren die thuis of in de vrije tijd belemmerend zijn voor het leren, zo vroeg mogelijk te signaleren en te bespreken met de ouders.

Om de ondersteuning goed te kunnen organiseren heeft elke school een intern ondersteuningsteam (IOT) en werken scholen samen met ketenpartners en het voortgezet speciaal onderwijs.

Vanuit het IOT wordt onder de regie van de ondersteuningscoördinator de (extra) ondersteuning op school georganiseerd, afgestemd en gevolgd. Alles in nauwe samenwerking en afstemming met ouders en leerling.

De scholen volgen daarin de stappen uit de regionale ondersteuningsroute voortgezet onderwijs. In deze route gaan we uit van een preventieve en een proactieve aanpak. Zo kan snel actie worden ondernomen wanneer leerlingen dreigen vast te lopen. Wanneer een kind meer nodig heeft, werken we via de methode integraal arrangeren. Rond zorgwekkend verzuim en het voorkomen van thuiszitters werkt de school actief samen met leerplicht, Voorleider1/Wijkteam, Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en het Samenwerkingsverband conform een verzuimprotocol en de aanpak M@ZL.

De school schakelt op bij constatering zorgwekkend verzuim (dreigend thuiszitten) richting Samenwerkingsverband en Leerplicht. De school evalueert jaarlijks met de kernpartners (JGT, Leerplicht, JGZ) de inzet en opbrengst van de ondersteuning en begeleiding.

8. We dragen binnen het hele samenwerkingsverband zorg voor een goede overdracht van leerlingen

Scholen leiden leerlingen altijd toe naar passend vervolgonderwijs, een passende plek op de arbeidsmarkt of in dagbesteding. Om ervoor te zorgen dat leerlingen zoveel mogelijk ononderbroken het bij hen passende onderwijs krijgen, draagt elke school zorg voor soepele en zorgvuldig verlopende overgangen tussen de verschillende vormen

van onderwijs, arbeidsmarkt en ondersteuning. De school houdt zich aan de zorgplicht en afspraken gemaakt in het Samenwerkingsverband voor doorgaande schoolloopbanen. Ouders worden tijdig betrokken bij de overdracht en overgang van leerlingen.

9. Elke school geeft haar onderwijs en haar ondersteuning beleidsrijk vorm

De school werkt vanuit een gezamenlijke en expliciet geformuleerde visie op onderwijs en ondersteuning en heeft de verantwoordelijkheid om de kwaliteit en effectiviteit van de geboden ondersteuning te bewaken en versterken. Dit maakt meer maatwerk mogelijk voor leerlingen die om uiteenlopende redenen behoefte hebben aan aanpassingen in instructie, ondersteuning, ruimtelijke inrichting, of in de opbouw van het curriculum.

De visie en het beleid van de school zijn gerelateerd aan het ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband. In het schoolondersteuningsprofiel (SOP) beschrijft de school concreet welke basis- en extra ondersteuning de school leerlingen zij biedt om tegemoet te komen aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Er zijn documenten en protocollen die omschrijven hoe wordt omgegaan met onderwijs, ondersteuning en met uitzonderlijke situaties of calamiteiten. Hierin staat ook beschreven hoe extra behoeften van de leerling zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden en hoe vervolgens gehandeld wordt.

Toelichting

De overheid koerst op een landelijk vastgesteld niveau van basisondersteuning. Het Samenwerkingsverband volgt de ontwikkelingen en zal op basis hiervan aanpassingen of bijstellingen op de afspraken rond de basisondersteuning bespreekbaar maken en inzetten in de beleidsuitvoering met de scholen.

Bijlage 2

Samenvatting Meerjarenbegroting 2022-2027

Meerjarenbegroting 2022-2027

Onderstaand de meerjarenbegroting waarin de doelstelling van het ondersteuningsplan financieel zijn vertaald. De planingsperiode van het ondersteuningsplan is van 2022 t/m 2026. In de meerjarenbegroting is ook 2027 opgenomen om het volledige effect van met name het terugbrengen van het aantal vso leerlingen inzichtelijk te maken.

Meerjarenbegroting 2022-2026	2021-B	2021-R	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Baten								
Rijksbijdragen	12.139.195	12.453.314	12.501.199	12.340.087	12.198.256	12.113.838	12.049.209	11.974.349
overige baten	0	0	0	0	0	0	0	0
geoordeelde baten programma's	0	26.581	68.500	44.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totale baten	12.139.195	12.479.895	12.569.699	12.384.087	12.208.256	12.123.838	12.059.209	11.984.349
afdracht LWOO	0	0	0	0	0	0	0	0
afdracht Pro	1.022.471	1.046.101	1.028.583	1.085.155	1.064.582	1.074.868	1.074.868	1.059.439
afdracht VSO	5.004.799	4.971.192	5.030.862	5.061.042	4.932.019	4.802.995	4.673.971	4.544.948
Totale afdrachten	6.027.270	6.017.293	6.059.445	6.146.197	5.996.601	5.877.863	5.748.840	5.604.387
Lasten								
Programma 1 – Passend onderwijs op de scholen	1.412.109	1.373.972	1.262.479	1.257.798	975.208	966.133	961.592	956.051
Programma 2 – Opting out LWOO	3.851.859	3.889.331	4.073.432	3.984.250	3.831.014	3.800.020	3.772.217	3.756.396
Programma 3 – Informeren, arrangeren en verwijzen	241.805	229.304	332.157	334.681	334.681	334.681	334.681	334.681
Programma 4 – Innovatie dekkend netwerk, pilots en projecten	446.064	479.649	897.060	887.102	811.352	853.352	853.352	853.352
Programma 5 – Werkorganisatie SWV Duin- en Bollenstreek	372.064	328.689	445.766	423.278	423.278	423.278	423.280	423.282
Programma 6 – Inzet bovenmatige reserves	426.535	240.207	38.148	38.148	0	0	0	0
Totale lasten	6.750.436	6.541.152	7.049.042	6.925.256	6.375.533	6.377.464	6.345.122	6.323.761
Resultaat	- 638.511	- 78.550	- 538.788	- 687.366	- 163.879	- 131.490	- 34.752	56.200

Meerjarenbalans

Onderstaand de meerjarenbalans waarin met name inzichtelijk is gemaakt de effecten van de meerjarenbegroting op de liquiditeit en het vermogen. De overige balansposten zijn constant gehouden. De vermogens- en liquiditeitspositie zijn goed te noemen en zitten ruim boven de bedrijfseconomische normen.

Balans per ultimo	2021-R	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa							
Materiële vaste activa	24.810	24.810	24.810	24.810	24.810	24.810	24.810
vorderingen	294.036	294.036	294.036	294.036	294.036	294.036	294.036
Liquide middelen	2.022.585	1.483.797	796.431	632.552	501.063	466.311	522.511
Totale activa	2.341.431	1.802.643	1.115.277	951.398	819.909	785.157	841.357
Passiva							
Eigen vermogen	1.944.759	1.405.971	718.605	554.726	423.237	388.485	444.685
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	396.672	396.672	396.672	396.672	396.672	396.672	396.672
Totale passiva	2.341.431	1.802.643	1.115.277	951.398	819.909	785.157	841.357

Toelichting voorspelbaarheid

Algemeen

Vanaf 2023 krijgt het Samenwerkingsverband te maken met een vereenvoudiging van de bekostiging. De grootste aanpassing zit in het samenvoegen van de teldatum vso (1 oktober) en de peildatum vso (1 februari) tot een teldatum 1 februari voor het vso. De afdracht voor tussentijdse groei verdwijnt. Het effect van deze aanpassing is nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting. Op basis van de laatste drie peildata (2019, 2020 en 2021) zou het Samenwerkingsverband minder hoeven afdragen aan de v(s)o-scholen. Er werd voor gemiddeld zes leerlingen groeibekostiging betaald en de gemiddelde groei van het Samenwerkingsverband tussen 1 oktober en 1 februari bedroeg één leerling.

De verwachting is, na een aantal keren uitgesteld te zijn, dat de bekostiging lwoo in 2025 aangepast gaat worden. Hoe dit er precies uit gaat zien is nog niet duidelijk. Een eventueel positief of negatief effect is nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting voor de jaren 2025 en verder.

Toelichting voorspelbaarheid baten

De baten vanuit het Rijk vallen door indexering vrijwel zeker hoger uit dan begroot. De omvang van dit effect is matig voorspelbaar. De leerlingenaantallen die de basis vormen voor de bekostiging zijn vanaf 2023 gebaseerd op opgaven van de aangesloten scholen en externe bronnen. Hogere of lagere aantallen leerlingen hebben effect op de rijksbijdragen.

De overige baten in de meerjarenbegroting zijn gelijk gehouden aan de ingeschatte overige baten voor 2022. De overige

baten betreffen overige bijdragen en de detachingsbaten van een medewerkster die gedetacheerd is aan een ander samenwerkingsverband. Het verschil tussen 2022 en 2023 t/m 2025 betreft de subsidie hoogbegaafdheid. Deze wordt in 2023 voor het laatst uitgeven. De kans is aanwezig dat de overige baten in 2023 t/m 2025 zullen afwijken ten opzichte van de begroting.

Toelichting voorspelbaarheid afdrachten

De lasten op de programma's vso en PrO zullen door indexering van het Rijk vrijwel zeker hoger uitvallen dan begroot. In de meerjarenbegroting is het deelnamepercentage vso afgebouwd naar 3,85% vanaf 1 oktober 2024. Bij hogere of lagere aantallen vso-leerlingen heeft dit effect op de afdrachten aan het voortgezet speciaal onderwijs. Voor het leerlingenaantal van het praktijkonderwijs is vanaf 2023 uitgegaan van een externe bron. Afwijking van het leerlingenaantal heeft consequenties voor de afdrachten aan het praktijkonderwijs. Indien afdrachten hoger of lager zijn, heeft dit effect op de beschikbaarheid van middelen voor het beleid in de programma's.

De tussentijdse groei tussen 1 oktober 2021 en 1 februari 2022 kan consequenties hebben voor de afdrachten aan de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs. De groei in de begroting is nu gebaseerd op het gemiddelde van 2019 t/m 2021. Een hogere of lagere groei van het leerlingenaantal heeft consequenties voor de afdrachten aan de scholen voor voortgezet onderwijs.

Toelichting voorspelbaarheid lasten in programma's

In het programma Innovatie dekkend netwerk, pilots en projecten is een aantal arrangementen opgenomen. De mate van gebruik van deze arrangementen is afhankelijk van de

behoefte. Het aantal plaatsen in de VO+ en maatwerkklassen is echter wel gemaximeerd.

Het programma projecten betreft voornamelijk het project hoogbegaafdheid. In 2022 wordt de laatste subsidie hiervoor ontvangen. Mocht deze subsidie niet volledig besteed zijn in 2022 dan kunnen deze middelen ook nog in 2023 worden uitgegeven.

Bij de overige programma's is ingeschat dat deze gelijk blijven ten opzichte van 2022. Salariskosten en materiele kosten zijn niet geïndexeerd. Uitgangspunt is dat stijgingen gecompenseerd kunnen worden uit de indexatie van de bekostigingsstarieven van de baten.

Bijlage 3

Opting Out LWOO in de Duin- en Bollenstreek

Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek heeft gekozen voor een specifieke vorm van opting out, namelijk populatiebekostiging. Voor het praktijkonderwijs vindt geen verandering plaats. Omdat er na 1 januari 2018 geen nieuwe lwoo-geïndiceerde leerlingen bij komen, is het risico op overschrijding van het budget voor lichte ondersteuning niet langer aanwezig. Het risico op korting op de lumpsum van alle scholen binnen het Samenwerkingsverband is daarmee dus verdwenen.

Bepaling LWOO of Pro

Populatiebekostiging betekent dat er door het Samenwerkingsverband geen aanwijzingen LWOO meer worden afgegeven en dat de bekostiging vanaf 2018 gebeurt op basis van populatiebekostiging. Door te werken volgens dit principe willen we de nadruk leggen op het primaire proces en het bieden van ondersteuning op maat.

Scholen voor primair onderwijs gaan na of een leerling een leerwegondersteuning nodig heeft en verwijst door naar één van de vier vmbo-scholen die budget hebben gekregen voor deze ondersteuning. De school voor primair onderwijs baseert zich op de eigen Leerling Volg Systeem (LVS) gegevens van de afgelopen drie schooljaren en de richtlijnen van het Samenwerkingsverband VO.

Voor Pro gelden wettelijke criteria. Potentiële Pro-leerlingen nemen daartoe deel aan een onderzoek afgenomen op de school voor Praktijkonderwijs (Limes te Katwijk). Bij twijfel tussen LWOO en Pro neemt de leerling deel aan een screeningsonderzoek dat gecoördineerd wordt door het Samenwerkingsverband. De commissie van toelating van vmbo-school bepaalt of en welke ondersteuning in het kader van LWOO noodzakelijk is en of en hoe deze ondersteuning wordt ingezet.

Op de website van het Samenwerkingsverband is de overstapprocedure LWOO en Pro gepubliceerd. Hierin staan ook de richtlijnen voor het toekennen van LWOO.

De overstapprocedure wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld.

LWOO is basisondersteuning

Scholen met LWOO in de Duin- en Bollenstreek rekenen LWOO tot basisondersteuning. Dit betekent dat niet voor alle lwoo-leerlingen een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) hoeft te worden opgesteld. Scholen doen dat alleen voor leerlingen aan wie zij extra ondersteuning bieden. Door opting out wordt ook ingezet om eventuele stigmatisering te verminderen. Ook wordt de administratieve last voor de scholen verlaagd en ligt de zeggenschap over, de verantwoordelijkheid voor en de verantwoording van de ondersteuning meer bij de scholen.

In het Schoolondersteuningsprofiel leggen de scholen vast welke ondersteuning er beschikbaar is. Betrokkenen worden ook geïnformeerd met een (uniforme tekst) in de schoolgids en door het Samenwerkingsverband via de website. Aan het primair onderwijs wordt jaarlijks voorlichting gegeven.

Toekenning budget

De beschikbare LWOO-middelen komen (na aftrek van de PrO-ondersteuningsmiddelen) naar het Samenwerkingsverband. Het Samenwerkingsverband verdeelt de beschikbare LWOO-middelen (na aftrek van de PrO-ondersteuningsmiddelen over groepen leerlingen op basis van een verdeelsleutel onder de vmbo-scholen voor basis/kader met een LWOO-licentie.

Deze scholen zijn:

- Vakcollege Rijnmond te Katwijk;
- Fioretti College Hillegom;
- Teylingen College KTS te Voorhout;
- Yuverta, locatie Rijnsburg.

De verdeling van de middelen geschiedt naar rato op basis van het totaal aantal leerlingen basis- en kaderberoepsgerichtsgeschoolde leerweg op deze scholen. Scholen ontvangen voor leerlingen uit gemengde klassen van de kader/g-t leerweg geen opting out bijdragen.

Het Samenwerkingsverband betaalt per kwartaal aan de vier betreffende scholen de vastgestelde bijdrage op basis van het verdeelmodel. Cyclische bijstelling van de verdeelsleutel vindt plaats op basis van evaluatie van het ondersteuningsplan en de ambities van het Samenwerkingsverband.

Evaluatie en monitoring

Het Samenwerkingsverband monitort de leerlingstromen van het PrO, vmbo en VSO. Door zicht te hebben op deze leerlingstromen kan waar nodig (bij)gestuurd worden. Jaarlijks vindt met de vier genoemde scholen met LWOO uiterlijk in juli een evaluatie plaats over kengetallen, behaalde resultaten, inzet van middelen, benodigde en gewenste bijstellingen. De verantwoording naar het Samenwerkingsverband wordt in overleg met de scholen eenduidig vormgegeven en maakt deel uit van de cyclus Agenda Passend Onderwijs.

Bijlage 4

Voorwaarden Agenda Passend Onderwijs

De bijdrage Agenda Passend Onderwijs wordt verstrekt na accordering door het Samenwerkingsverband van het aangeleverde plan en een verantwoording achteraf.

De bijdrage wordt verstrekt per kalenderjaar en bestaat uit twee tranches:

- 1e Tranche: 7/12 van de APO na aanlevering van de verantwoording (voor 1 juli);
- 2e Tranche: 5/12 deel van de APO na accordering van het ingediende plan inclusief begroting (voor 1 oktober).

Betalingen vinden in principe in november plaats.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing voor de toekenning van de middelen:

1. Een tijdige en volledig ingevulde plan dat betrekking heeft op het betreffende schooljaar aan de hand van een door het Samenwerkingsverband verstrekt format.
2. In het plan zijn concrete resultaatverwachtingen geformuleerd die een verhoging van de kwaliteit laten zien ten aanzien van in ieder geval de volgende speerpunten binnen het Samenwerkingsverband:
  - a. Inzetten van Onderwijsarrangementen, gericht op inclusiever onderwijs;
  - b. Effectieve samenwerking onderwijsondersteuning en jeugdhulp in de school (integraal arrangeren);
  - c. Opbrengstgerichte aanpak thuiszitters en risicoleerlingen; dat wil zeggen aantoonbare vermindering van het aantal (potentiële) thuiszitters;
  - d. Intensivering samenwerking VO en VSO, expertise-uitwisseling VO en VSO, gericht op inclusiever onderwijs in het VO;
3. Het plan moet aansluiten bij het SOP en logisch samenhangen met de plannen van voorgaande schooljaren;
4. Een schriftelijke verantwoording over de behaalde resultaten en de gerealiseerde kwaliteitsverbetering in relatie tot de inzet van middelen aan de hand van het door het Samenwerkingsverband verstrekte format;
5. Met de inzet van de middelen APO verbindt de school zich aan:
  - a. In december mondeling delen van de voortgang aan directie- en ondersteuningscoördinatorenoverleg;
  - b. het in april/mei tussentijds mondeling verslag doen aan het Samenwerkingsverband aangaande de stand van zaken, resultaten, doelmatigheid en voortgang tijdens de jaarlijkse 'voorjaarsgesprekken' (Samenwerkingsverband, locatiedirecteur en ondersteuningscoördinator);
  - c. actief uitvoeren van en deelname aan de cyclus van collegiale visitatie in het kader van de Agenda Passend Onderwijs;
  - d. bereid te zijn andere scholen deelgenoot te maken van opzet, verworvenheden en (beoogde) ontwikkelingen en de betekenis voor de regio;
  - e. wijzigingen ten aanzien van het gestelde in de aanvraag direct te melden aan de directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband.
6. De APO is inhoudelijk en financieel in samenhang. De bijdragen van het Samenwerkingsverband heeft betrekking op de daadwerkelijke uitvoering van activiteiten in het betreffende schooljaar;
7. De inzet heeft aantoonbaar betrekking op structurele orthopedagogische en/of orthodidactische onderwijsondersteuning aan doelgroepen, dan wel op preventie van problemen;
8. De inzet van de middelen staat in verhouding tot de beoogde en gerealiseerde doelstelling (doelmatigheid);

9. Het plan past binnen de kaders van het beleid en ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband;
10. De doelgroepen zijn specifiek benoemd en onderbouwd met verifieerbare cijfers;
11. Het plan en de evaluatie bevatten heldere formuleringen, concrete doelen en meetmethoden;
12. Uren toegekend aan functionarissen vanuit de bijdrage Samenwerkingsverband zijn herkenbaar en verifieerbaar opgenomen in hun jaartaak. Voor uurvergoedingen geldt een bedrag van maximaal €60,00 per uur;
13. De activiteiten zijn herkenbaar en verifieerbaar opgenomen in het jaarplan van de school;
14. Een schoollocatie is gedefinieerd als een locatie met een eigen (vestigings)brin-nummer, een uniek adres en minimaal 40 leerlingen.

Indien niet voldaan wordt aan de uitvoering conform de door het Samenwerkingsverband geaccordeerde Agenda Passend Onderwijs, behoudt het Samenwerkingsverband het recht om de bijdrage niet toe te kennen, dan wel terug te vorderen.

a. Beoordelingscriteria Praktijkonderwijs

Voor toelating tot het Praktijkonderwijs gelden wettelijke criteria; het Inrichtingsbesluit WVO artikel 15d beschrijft op basis van welke beoordelingscriteria het Samenwerkingsverband een Toelaatbaarheidsverklaring voor het Praktijkonderwijs mag toewijzen. Onderstaand schema is daar een samenvatting van:

Criteria	Dossiereisen	Duur
Het Samenwerkingsverband wijst de aanvraag voor Praktijkonderwijs uitsluitend toe, indien uit het leerlingdossier blijkt dat er sprake is van: • IQ 55 tot en met 80 • Relatieve leerachterstanden: > 50% op tenminste twee van de vier domeinen (waarvan minimaal 1 BL of IR): • technisch lezen (TL) • begrijpend lezen (BL) • spellen (SP) • inzichtelijk rekenen (IR)	De CAT van het Samenwerkingsverband beoordeelt dossiers voor aanvragen van toelaatbaarheidsverklaringen (TLV) Praktijkonderwijs. De CAT beoordeelt en besluit op basis van het volgende: • In hoeverre de leerling voldoet aan de criteria voor toelating tot het praktijkonderwijs, op basis van het aangeleverde onderwijskundig rapport incl. test- en toetsgegevens • Deskundigenverklaring (advies) De aanvraag dient navolgbaar, volledig en transparant te zijn. Bij het advies op de aanvraag controleert de CAT of de test- en toetsgegevens de jaarlijks voor 1 oktober bij ministeriële regeling vastgestelde screenings- of testinstrumenten, zijn gebruikt. Intelligentieonderzoek dient te worden toegepast onder verantwoordelijkheid van een diagnostisch geschoold psycholoog of diagnostisch geschoold orthopedagoog-generalist. De scores op de IQ-testen mogen niet ouder zijn dan twee jaar, zijnde de periode tussen de datum van afname en datum van indiening van het volledige dossier. Voor het weergeven van de leervorderingen wordt in principe altijd gevraagd om de meest recent afgenomen toetsen. Wanneer de leerling van 1 februari tot 1 oktober wordt aangemeld, dienen de didactische toetsen uiterlijk in het voorafgaande schooljaar te zijn afgenomen.	De toelaatbaarheidsverklaring voor het praktijkonderwijs is de gehele schoolloopbaan van de leerling geldig; in de regel is dit vijf jaar en bij uitzondering zes jaar. Het Samenwerkingsverband monitort de verblijfsduur in het PrO. TLV-PrO's worden in de regel niet afgegeven voor leerlingen boven de 16 jaar; voor hen wordt met de netwerkpartners een andere route vormgegeven.

Criteria	Dossiervereisten	Duur
Indien sprake van tegenstrijdige criteria: Een deel van de leerlingen bevindt zich bij de start van het voortgezet onderwijs op de grens tussen het praktijkonderwijs (pro) en vmbo. Het is dan niet altijd duidelijk waar een leerling beter op zijn of haar plaats is. Deze leerlingen voldoen aan zowel de eisen voor Praktijkonderwijs als vmbo met leerwegondersteuning, bijvoorbeeld: • De intelligentie is strijdig met de leerachterstanden. Bijvoorbeeld het IQ wijst op vmbo met lwoo en de leerachterstanden wijzen op ProO. • Of er is sprake van strijdigheid tussen de leerachterstanden (bijvoorbeeld er zijn leerachterstanden die wijzen op LWOO en ook leerachterstanden die wijzen op ProO).	Aanvullende dossiervereisten: Een leerling die wat IQ of leerachterstand heeft, voldoet aan de vereisten voor toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs en die wat de overige vereisten betreft voldoet aan de vereisten om aangewezen te zijn op het leerwegondersteunend onderwijs, kan toelaatbaar worden verklaard tot praktijkonderwijs of aangewezen worden op het leerwegondersteunend onderwijs. Dit is afhankelijk van de door het bevoegd gezag gegeven motivering. Het is gewenst om in voorkomende gevallen vroegtijdig om de tafel te gaan met de betrokkenen. Op basis van gegevens kan men dan argumenten uitwisselen en gezamenlijk tot een besluit te komen over welk type onderwijs en ondersteuning het beste aansluit bij de leerling. De motivering is gebaseerd op ervaringen met de leerling in het onderwijsleerproces, zoals die onder meer blijken uit het onderwijskundig rapport.	
Toelaatbaarheid voor bijzondere groepen van leerlingen (bijzondere regeling): Een school voor praktijkonderwijs kan een aanvraag voor toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs aanvragen voor een leerling in het vmbo of vso van wie het onderwijs- en onderwijsaanbod van het praktijkonderwijs naar het oordeel van de school het beste aansluit bij de behoeften van deze leerling. Een leerling heeft, ongeacht een dergelijk intelligentiequotiënt of leerachterstand, een zodanige (toegenomen) problematiek dat plaatsing in het praktijkonderwijs nodig is.	De CAT baseert het advies over toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs op: • Een recent en volledig ingevuld OPP dat in elk geval omvat: • Een op schrift gestelde zienswijze en instemming van de ouders; • Een beschrijving van de activiteiten van de school in het kader van de begeleiding van de leerling, en van de resultaten van die activiteiten (handelingsdeel niet ouder dan 6 maanden); • Een beschrijving welke externe deskundigen voor advies of hulp zijn ingeschakeld bij de begeleiding van de leerling; • Relevante test- en toetsgegevens met een toelichting waaruit blijkt dat de leerling voldoet aan de criteria voor praktijkonderwijs; • Een onderbouwing waarom het ondersteunings- en onderwijsaanbod van het Praktijkonderwijs het beste aansluit bij de behoeften van de leerling; • Een beschrijving van de risico's die zich naar verwachting zullen voordoen indien de leerling vmbo of voortgezet speciaal onderwijs blijft volgen; • Een Onderwijskundig Rapport (OKR) van het PO van de leerling. • Deskundigenverklaring.	

b. Cluster 3: Zeer moeilijk lerende kinderen, lichamelijk gehandicapte kinderen, langdurig zieke kinderen en ernstig meervoudig beperkte kinderen (EMB)

Het toekennen van een TLV VSO gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde kind kenmerken en de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Eén van de volgende leerling-kenmerken	Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften (op minimaal drie van onderstaande gebieden)	Dossiersvereisten	Duur
Categorie laag			
• Leerlingen met een IQ < 55. • Leerlingen met een IQ tussen 55 en 75/80: • in combinatie met specifiek geformuleerde onderwijs- en zorgbehoeften en/of • in combinatie met didactische gegevens die voor langere periode consistent zijn bij de IQ-gegevens waar het OPP op gebaseerd is. • Een of meer aantoonbare aandoeningen die dermate motorische beperkingen veroorzaken waardoor sprake is van ernstige belemmering om aan het regulier onderwijs deel te nemen. • Een lichamelijke, neurologische of psychosomatische beperking, die niet in hoofdzaak leidt tot motorische beperkingen, maar wel leidt tot een ernstige belemmering om aan het onderwijs deel te nemen.	A. Praktische en sociale redzaamheid • De leerling heeft aantoonbaar zeer grote ondersteuningsbehoefte ten aanzien van de praktische redzaamheid. • De leerling laat aantoonbaar zeer grote ondersteuningsbehoefte zien in het omgaan met anderen. B. Voorwaarden om te kunnen leren • De leerling heeft aantoonbare structurele behoefte aan ondersteuning om te kunnen voldoen aan de voorwaarden om te kunnen leren. • De leerling heeft aantoonbare structurele behoefte aan aanpassingen in de lesstof en aangepast lesmateriaal. De aanpassingen vergen structureel veel tijd van de docent(en). • De onderwijsbegeleiding van de leerling eist aantoonbare specialistische kennis van de doelgroep bij de docent/docententeam. C. Emoties en persoonskenmerken • De leerling laat aantoonbaar grote ondersteunings-behoefte zien op het gebied van (de regulatie van) emoties en persoonskenmerken op onderwijskundig gebied. D. Didactische begeleiding • De leerling heeft behoefte aan intensieve ondersteuning bij onderwijs voorwaardelijke (fijn)motorische activiteiten en handelingen. • De leerling heeft behoefte aan ondersteuningsvormen die zijn gericht op het (stimuleren van het) leerproces, zoals praktische begeleiding tijdens de les of speciale ondersteuning bij specifieke vakken. E. Voorwaarden om te kunnen leren • De leerling heeft structurele behoefte aan ondersteuning om te kunnen voldoen aan de voorwaarden om te kunnen leren. • De leerling heeft structurele behoefte aan aanpassingen in de lesstof en aangepast lesmateriaal. De aanpassingen vergen structureel veel tijd van de docent(en). • De onderwijsbegeleiding van de leerling eist specialistische kennis van de doelgroep bij de docent/docententeam. F. Praktische zelfredzaamheid • De leerling heeft behoefte aan praktische ondersteuning van anderen bij algemene dagelijkse levensverrichtingen. • De leerling heeft behoefte aan (ver)zorg- en/of verpleeghandelingen. G. Fysieke eigenschappen en mobiliteit • De leerling is afhankelijk van (para)medische behandelingen en hulpmiddelen. • De leerling heeft extra onderwijs- en zorgbehoeften als het gaat om diens gezondheid en/of pijnbeleving. • De leerling heeft extra onderwijs- en zorgbehoeften als het gaat om diens energieniveau, slaapbehoeften en/of slaappatroon. H. Onderwijsleeromgeving en leermiddelen • De leerling heeft behoefte aan een rustruimte • De leerling heeft behoefte aan aangepaste sanitaire voorzieningen en volledig rolstoeltoegankelijk schoolgebouw. • De leerling heeft behoefte aan het inzetten van speciale (technische) hulpmiddelen en materialen.	Eerste aanvraag: • Intelligentieonderzoek bij de eerste aanvraag, indien van toepassing (zie linker kolom) voorzien van datum, naam, handtekening en functie onderzoeker. Dit is niet noodzakelijk indien in het OPP een consistent beeld van het IQ van de leerling te zien is. • Volledig ingevuld OPP met daarin opgenomen: • Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften • Geëvalueerd handlingsdeel (niet ouder dan 6 maanden) (indien apart toegevoegd en niet als onderdeel van het OPP dient het apart te zijn getekend voor gezien door ouders en leerling ≥12 jaar) • Uitstroombestemming, onderbouwing hiervan en de visie van ouders en leerling (≥12 jaar) hierop • Twee deskundigheidsverklaringen: eerste door onafhankelijk deskundige, tweede door deskundige verbonden aan de verwijzende school	Uitstroomprofiel arbeidstoeleiding: TLV wordt toegekend tot en met het schooljaar waarin de leerling 18 wordt. Uitstroomprofiel vervolgonderwijs: drie jaar onderbouw

Eén van de volgende Leerling-kenmerken	Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften (op minimaal drie van onderstaande gebieden)	Dossiereisen	Duur
Categorie midden of hoog (EMB)			
- Eén of meer van bovenstaande; - Psychiatrische problematiek	- Ondersteuningsbehoefte op vier of meer van bovengenoemde ondersteuningsgebieden - Overschrijding van de basisondersteuning van het vso op minimaal één van de volgende gebieden: - Tijd (forse aanpassing in het onderwijsprogramma waardoor voortdurend individueel maatwerk nodig is) - Aandacht (nabijheid van personen, functioneren in een groep) - Ruimte (aanpassingen die niet om eenmalige maar om structurele aanpassingen vragen) - Expertise (van partijen die niet standaard tot het ondersteuningsteam van de school behoren of gefinancierd worden vanuit een aangewezen partij als gemeente of zorgverzekeraar, in personen of materiaal)	Midden en hoog: variabel Hoog EMB: t/m 18 jaar	Uitstroomprofiel arbeidstoeileiding: TLV wordt toegekend tot en met het schooljaar waarin de leerling 18 wordt. Uitstroomprofiel vervolgonderwijs: drie jaar onderbouw
Verlenging			
Wanneer de leerling 18 jaar is, maar er nog reden is voor verlenging van de schoolloopbaan, kan er aanvraag voor een her-TLV worden gedaan. Datzelfde geldt voor de leerlingen in profiel vervolgonderwijs voor wie eerder een TLV onderbouw is afgegeven.	- Leerling heeft vertraging opgelopen in de schoolloopbaan als gevolg van fysieke, systemische of sociaal-emotionele redenen; - De nog te behalen onderwijsdoelen worden geformuleerd in het OPP; - De wijze waarop deze gerealiseerd kunnen worden wordt beschreven (in het handelingsdeel)	- Volledig ingevuld OPP met daarin opgenomen: - Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften - Geëvalueerd handelingsdeel (niet ouder dan 6 maanden) (indien los toegevoegd dient het apart te worden ondertekend) - Uitstroombestemming, onderbouwing hiervan en de visie van ouders en leerling (≥12 jaar) hierop - Apart toegevoegde onderbouwing waarin de links hiernaast benoemde elementen beschreven zijn - Twee onafhankelijk deskundigenverklaringen	Uitstroomprofiel arbeidstoeileiding: Een her-TLV wordt per jaar toegekend. Uitstroomprofiel vervolgonderwijs: Tot einde leerroute

c. Cluster 4: Leerlingen met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problematiek laag

Het toekennen van een TLV VSO gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde kind kenmerken en de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Leerlingenkenmerken	Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften (op minimaal 3 van onderstaande gebieden)	Dossiereisen	Duur per uitstroomprofiel
Er is sprake van aantoonbare ernstige gedrags- of psychiatrische problematiek, die leidt tot een ernstige belemmering om aan het onderwijs deel te nemen.	A. Sociaal- emotionele vaardigheden - De leerling heeft aantoonbaar veel ondersteuning nodig op het gebied van - Zelfbesef - Zelfmanagement - Besef van een ander - Relaties hanteren - Keuzes maken B. Voorwaarden om te kunnen leren - De leerling heeft aantoonbaar structureel behoefte aan een omgeving, waarin veel (pedagogische) veiligheid, structuur en consequent handelen wordt geboden. - De leerling heeft aantoonbaar intensieve individuele begeleiding nodig van de docent. C. Didactische begeleiding - De leerling heeft aantoonbaar structurele behoefte aan aangepast lesmateriaal/lesstof. D. Integrale onderwijs- en zorgbehoeften - De leerling heeft zowel in het onderwijs als in de thuissituatie/vrijtijdsbesteding duidelijke ondersteuningsbehoefte ten aanzien van zijn/haar sociaal-emotionele ontwikkeling en/of gedrag.	- Volledig ingevuld OPP met daarin opgenomen: - Onderwijs- en ondersteuningsbehoefte - Geëvalueerd handelingsdeel (niet ouder dan 6 maanden) (indien apart toegevoegd dient het te zijn ondertekend) - Uitstroombestemming, onderbouwing hiervan en de visie van ouders en leerling (≥12 jaar) hierop	Vervolgonderwijs: Duur van de leerroute (praktijkonderwijs t/m 18, vmbo 4 jaar, havo 5 jaar, vwo 6 jaar) Arbeidstoeleiding en dagbesteding: Tot en met 18 jaar.
Eerste aanvraag vanuit primair onderwijs regulier en speciaal basisonderwijs			
	Aantoonbaar ontbreken van passende ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de basisondersteuning en vanuit de extra ondersteuning aan de hand van geformuleerde onderwijs- en zorgbehoeften.	- Geëvalueerd groeidocument of OPP (niet ouders dan zes maanden) - Aanvraagformulier advies Toelaatbaarheid - Verslag van een MDO-T waarbij een adviseur SWV PO aanwezig was of een adviseur SWV VO	
Eerste aanvraag vanuit so			
		- Geëvalueerd groeidocument of OPP (niet ouder dan zes maanden en getekend en gezien door ouders/verzorgers en leerling indien ≥12 jaar); - Deskundigheidsverklaring gedragsdeskundige so	

Leerlingkenmerken	Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften (op minimaal 3 van onderstaande gebieden)	Dossiereisen	Duur per uitstroomprofiel
Eerste aanvraag vanuit vo Duin- en Bollenstreek			
	Aantoonbaar ontbreken van passende ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de basisondersteuning en vanuit de extra ondersteuning aan de hand van geformuleerde onderwijs- en zorgbehoeften.	De volledige ondersteuningsstructuur is doorlopen: - Integraal arrangeren heeft plaatsgevonden - Er is een verslag van een regulier MDO - Er is een verslag van een MDO-T - Een deskundigheidsverklaring van een onafhankelijk deskundige; - Een deskundigheidsverklaring van een tweede deskundige (meestal adviseur Loket)	
Verlenging van de schoolloopbaan			
	- Leerling heeft een jaar verlenging omdat hij/zij gezakt is voor het eindexamen; - Leerling heeft een verlenging omdat er gestapeld wordt; - Leerling heeft een verlenging omdat het uitstroomperspectief is bijgesteld van vervolgonderwijs naar arbeidstoeleiding of dagbesteding.	- Geëvalueerd OPP van het voorgaand schooljaar en een handelingsdeel; - Start-OPP en handelingsdeel van het huidige schooljaar (getekend en gezien door ouders/verzorgers en leerling indien ≥ 12 jaar); - Vermelding in OT welke van links genoemde redenen onderliggend is aan de aanvraag - Afgifte wordt behandeld als technische omzetting einddatum TLV en vereist daarom geen deskundigheidsadviezen en wordt direct behandeld door de CAT.	Toekenning conform aanvraag, maximaal twee jaar.

d. Arrangementen

Arrangement	Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften	Dossiervereisten en voorwaarden	Periode
VO+ Pro bij Limes, Vmbo basis, kader en TL bij KTS Havo en vwo bij Leeuwenhorst	Leerling heeft behoefte aan: - Het voorspelbaar en inzichtelijk maken van onderwijs- en sociale situaties; - Begeleiding bij en aanleren van plannen, structureren en organiseren; - Een leeromgeving die prikkels beperkt; - Het leren omgaan met druk- en stressfactoren; - Het intensiveren of normaliseren van de relatie tussen leerling en docent; - Het beperken van en leren omgaan met afleidingen in tijd, ruimte en relaties; - Een actief en op samenwerking gericht netwerk van ouders, onderwijs- en jeugdhulpprofessionals; - Het resultaat dat leerlingen weten waarom zij in de symbioseklas zitten, waar zij aan werken en welke resultaten zij hebben behaald.	- Volledig ingevuld OPP ; - Verslag van een MDO-T; - Positief advies van adviseur Loket. Het volgende heeft nadruk in de afweging: - Door niveaubepaling (LVS) blijkt dat de leerling presteert op het niveau dat overeenkomt met het onderwijsniveau dat wordt aangeboden door de betreffende VO+-locatie; - Op de toeleverende school is gebleken dat de leerling aangewezen is op specifieke ondersteuning in het voortgezet onderwijs die door de symbiose geboden kan worden. Betrokkenen twijfelen tussen een plaats in het speciaal of het regulier onderwijs maar zijn het er over eens dat het behalen van een diploma tot de mogelijkheden behoort.	Toekenning per jaar
Maatwerkklas	Leerling heeft als gevolg van veelal psychische klachten tijdelijk behoefte aan maatwerk van ondersteuning omdat de schoolvoortgang wordt bedreigd. Er is sprake van gestapelde problematiek met risico tot afstroom, uitstroom of thuiszitten. Het zijn leerlingen die: - Behoeft hebben aan een start- en eindmoment op een dag om eventuele voorvallen/obstakels door te spreken en/of op te lossen; - In de les overprikkeld raken en een rustige plek nodig hebben om aan een vak te werken; - Voor een periode helemaal niet in (een) reguliere lessen tot leren komen en hun (aangepaste) rooster in het maatwerkklokaal volgen.	- Volledig ingevuld OPP met handelingsdeel waarin de te behalen doelen duidelijk geformuleerd zijn; - Positief advies adviseur Loket.	Toekenning voor variabel aantal maanden < 12.
Docent op de fiets	Betreft leerlingen die vanwege beperkte psychische belastbaarheid uitgevallen zijn binnen regulier onderwijs en langdurig (> 8 weken). Het zijn leerlingen waarbij door sociaal-emotionele, psychiatrische en/of systeemproblematiek er een dusdanige afstand is ontstaan tussen leerling en klassikaal onderwijs dat een outreachende benadering de enige mogelijkheid lijkt om gedragsverandering te realiseren	(geëvalueerd) OPP; - Verslag van een MDO-T; - School heeft minimaal 8 weken vanuit de eigen ondersteuning getracht de leerling buiten de school onderwijs te bieden; - Er is een actief hulpverleningsaanbod; - Ouders, leerling en DOF-team zijn het eens over te hanteren perspectief.	Toekenning voor variabel aantal maanden < 12.
Buitenkans	- Leerling is motivatie/belastbaarheid voor school even kwijt en heeft baat bij een programma van stage (24 uur), groepstraining (3 uur) en individuele afspraken met een jeugdhulpconsultant om aan sociaal-emotionele doelen en motivatie voor school te werken; - Ouders en leerling zijn van mening dat het de ontwikkeling ten goede komt wanneer onderwijs voor 6 maanden wordt gepauzeerd.	Idem	Toekenning stagetraject voor 6 maanden. Daarna, indien geïndiceerd, plaatsing Entreeopleiding Delta voor een jaar.
School Zonder Muren bij de Binnenste Buitentuin	- Leerling is aangewezen op dagbesteding; - Leerling heeft vanuit CJG een verwijzing gekregen voor de Binnenste Buitentuin in Warmond; - Leerling is na start dagbesteding in staat onderwijs weer stapsgewijs op te bouwen in de gekoppelde klas van School Zonder Muren (LKO).	- Positief advies adviseur Loket; - Een OPP indien aanwezig.	Toekenning per 3 maanden, maximaal 9 maanden.

Bijlage 6

Beleid overstap van vso naar regulier vo binnen Samenwerkingsverband V(S)O Duin- Bollenstreek

Als samenwerkingsverband stimuleren we de overstap vanuit het voortgezet speciaal onderwijs naar het regulier voortgezet onderwijs. Wanneer een leerling wordt geplaatst in het vso stelt het vso een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) op. Daarin zijn de onderwijsdoelen, de ondersteuningsbehoeften en het verwachte uitstroomperspectief beschreven. School evalueert het OPP minimaal één keer per jaar samen met de ouders en leerling. Hierbij wordt bekeken in hoeverre de leerling de onderwijsdoelen behaald heeft en welke ondersteuningsbehoeften nog bestaan. Uit de evaluatie kan naar voren komen dat plaatsing in het regulier onderwijs overwogen kan gaan worden en dat een verlenging van de TLV niet nodig is. Wanneer na het verstrijken van de TLV-periode de doelen niet zijn gehaald, dan vraagt de vso-school verlenging van de TLV aan. Het kan ook zijn dat hier nog twijfels over zijn.

Het Loket Passend Onderwijs heeft met de aangesloten vso-scholen in de regio de afspraak dat het zij vroegtijdig (voor februari) in het schooljaar inventariseert welke leerlingen mogelijk zouden kunnen instromen in het vo (en waar de TLV afloopt). Het loket overlegt ieder jaar met de vso-scholen over deze leerlingen en bewaakt de afstemming tussen vso en vo.

Wanneer de doelen wel behaald zijn en de leerling niet meer afhankelijk is van de ondersteuning in het vso, dan maakt de leerling, in geval van een uitstroomperspectief 'vervolgonderwijs PrO/vmbo/havo/vwo', de overstap naar het regulier onderwijs. De overstap van vso naar vo bestaat uit de volgende stappen:

Fase 1: oriëntatie op overstappen

Voor een succesvolle terugplaatsing in het reguliere voortgezet onderwijs is het belangrijk om ouders en leerling vroegtijdig in het proces te betrekken. Samen met de leerling bekijkt de vso-school welke vaardigheden de leerling nog te leren heeft voor een succesvolle overstap. Het is belangrijk dat de vso-school met de vo-school uitwisselt welke kennis en vaardigheden van een leerling verwacht worden om succesvol te kunnen overstappen.

Daarnaast moeten ouders en leerling de tijd krijgen zich te oriënteren op een vo-school. Er kunnen in deze fase ook meeloopmomenten op de beoogde vo-school georganiseerd worden, bijvoorbeeld door op vaste momenten aan te sluiten bij praktische sectororiëntatie. Wanneer de vso-school niet duidelijk weet welke vo-school een passend aanbod heeft, kan een adviseur van het Loket Passend Onderwijs hierin adviseren.

Fase 2: de voorbereiding op de overstap

Nadat de vso-school is nagegaan welke vo-school de leerling onderwijs en begeleiding kan bieden, kunnen ouders hun kind aanmelden bij de betreffende vo-school. Vervolgens wordt een overleg georganiseerd, waarbij sowieso de vso-school, de ouders, zo mogelijk de leerling en een afgevaardigde van de betreffende vo-school aanwezig zijn. Op basis van een recent geëvalueerd OPP wordt besproken en vastgesteld wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling zijn en of de vo-school daadwerkelijk kan bieden wat de leerling nodig heeft om een diploma te behalen. Indien wenselijk kan de ondersteuningscoördinator de betreffende leerling observeren in de klas, mits dit voldoet aan de wettelijke eisen met betrekking tot toestemming en privacy. Als dit het geval is kan de leerling worden ingeschreven bij de betreffende vo-school. De vso-school informeert het Samenwerkingsverband over het definitieve besluit en de datum van overschrijving van vso naar vo.

Fase 3: de start in het reguliere onderwijs

De vo-school stelt een OPP op en richt de eventueel benodigde extra ondersteuning in. De school gebruikt hiervoor de informatie van het vso, de ouders en de leerling en eventuele extern betrokkene(n). Vervolgens bespreekt de vo-school het OPP met ouders en leerling. Ouders hebben instemmingsrecht op het handelingsdeel.

Fase 4: evaluatie

Nadat de leerling zes maanden onderwijs heeft gevolgd op de nieuwe school, evalueert de school met de vso-school en de ouders de overstap van de leerling. Het Samenwerkingsverband monitort (met de leerling) bij de terugplaatsing of de schoolkeuze passend was en of de resultaten van de leerling na verloop van tijd overeenkomen met de gestelde doelen. Indien na zes maanden (of zoveel eerder als noodzakelijk) blijkt dat de vo-school de juiste ondersteuning niet kan bieden, wordt bekeken op welke wijze en waar de leerling het beste onderwijs kan volgen. Als dat betekent dat dit het speciaal onderwijs is, zal het samenwerkingsverband opnieuw een TLV afgeven. Let op! De bovenstaande procedure geldt niet voor leerlingen die vanuit een residentiële vso-plaatsing komen.

Begeleiding bij de overstap

De overstap van vso naar vo is voor leerlingen een grote verandering. Van een specialistische omgeving met intensieve ondersteuningsmogelijkheden maken zij de overstap naar een schoolomgeving waar de ondersteuningsmogelijkheden beperkter zijn en er andere eisen worden gesteld. Hierdoor wordt er meer van de leerling verwacht. Dit vraagt om extra aandacht vanaf de start van de overstap. Voor leerlingen die dit nodig hebben, kan via het Loket een overstapcoach aangevraagd worden om kortdurende begeleiding te bieden aan de leerling tijdens de overstap.

Notities

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Notities

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Contact & Colofon

April 2022

Ondersteuningsplan 2022-2026

Gelijke onderwijskansen voor alle V(S)O leerlingen in de Duin- en Bollenstreek

Tekst, Communicatie en Vormgeving

Auteurs: Annelen van Schaardenburgh, Maaïke Swart, Jeroen van 't Wout
- Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek

Communicatieadviseur: Karin Veldman - Veldman Communicatie

Vormgeving: Maarten van 't Wout Vormgeving

Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek (VO2803)

Leidsevaart 4, 2215 RE Voorhout
info@swvduinenbollenstreek.nl
www.swvduinenbollenstreek.nl
0252 – 745 590

Gelijke onderwijskansen
voor alle V(S)O leerlingen
in de Duin- en Bollenstreek

